

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **«Становлення та особливості реалізації іміджевої політики
Республіки Чехія (2004-2018рр.)»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.2918
спеціальності: 291 міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
освітньої програми: країнознавство
Чепак Вероніка Євгенівна
Керівник: доцент кафедри всесвітньої
історії та міжнародних відносин , доцент, к.і.н.

_____ С.С. Черкасов

Рецензент: доцент кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин, доцент, к.і.н.

_____ С.І. Андрух

Запоріжжя

2019 рік

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Історичний факультет

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма: країнознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувачка кафедри
всесвітньої історії**

та міжнародних відносин

Маклюк О.М.

«__» _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Чепак Вероніки Євгенівни

1. Тема роботи: «Становлення та особливості реалізації іміджевої політики Республіки Чехія(2004-2018pp.)», керівник роботи: к.і.н, доцент Черкасов С.С., затверджені наказом вищого навчального закладу №665-с від 6 травня 2019 року.

2. Строк подання студентом роботи: 28 грудня 2019 р.

3. Вихідні дані до роботи: Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р.URL: <http://www.czechaid.cz/koncepcie-zahranicni-politiky-ceske-republiky/>; Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2007.URL:https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2007.html; Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2008. https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2008.html; Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2009. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2009.html; Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2010. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2010.html; Strategy of Czech Centres: 2012 – 2015.URL: <http://www.czechcentres.cz/en/about-us/>

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно зробити): висвітлити ключові напрями іміджевої політики Чехії на

міжнародній арені; з'ясувати геополітичні аспекти іміджевого позиціонування Чехії; проаналізувати західноєвропейський та східноєвропейський вектори іміджевої політики Чехії; виділити механізми формування та реалізацію іміджевої політики Чехії; розкрити значення законодавчих засад іміджевої політики Чехії; дослідити інституційне забезпечення реалізації іміджевої політики Чеської Республіки; виявити комплексні механізми реалізації державної іміджевої Чеської Республіки у безпековій сфері

5. Перелік графічного матеріалу: мапи Республіки Чехія та її поділу, кордонів та адміністративного устрою Чехії

6. Консультанти розділів роботи

№	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Черкасов С.С., доцент	10.02.2019	10.02.2019
Розділ 1	Черкасов С.С., доцент	10.03.2019	10.03.2019
Розділ 2	Черкасов С.С., доцент	28.03.2019	28.03.2019
Розділ 3,4	Черкасов С.С., доцент	10.10.2019	10.10.2019
Висновки	Черкасов С.С., доцент	01.11.2019	01.11.2019

7. Дата видачі завдання: 10 лютого 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення проблеми, опрацювання джерел та наукової літератури	Жовтень, листопад 2018 р.	<i>Виконано</i>
2.	Написання вступу	Лютий 2019 р.	<i>Виконано</i>
3.	Написання першого розділу і другого розділу	Березень 2019 р.	<i>Виконано</i>
4.	Написання третього розділу	Вересень 2019 р.	<i>Виконано</i>
5.	Написання четвертого розділу	Листопад 2019 р.	<i>Виконано</i>
6.	Написання висновків	Листопад 2019 р.	<i>Виконано</i>

Студент _____ В.Є. Чепак

Керівник роботи _____ С.С. Черкасов

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ С.С. Черкасов

РЕФЕРАТ

«Становлення та особливості реалізації іміджевої політики Республіки Чехія (2004-2018рр.)»

Кваліфікаційна робота складається з 82 сторінок, містить 25 джерел і 42 статті

Категорії та поняття, що найчастіше зустрічається у роботі: ЧР, інтеграція, ЦЮВЕ, ВАТ «Газпром», ДЕК, ПРО, ЧНБ, інтеграційні центри, брендинг, ГДП, ЧСДП

Об'єкт дослідження - зовнішня політика Чехії в європейській системі міжнародних відносин

Предмет дослідження - становлення та особливості реалізації іміджевої політики Республіки Чехія (2004-2018 рр.)

Мета дослідження дипломної роботи: проаналізувати процес становлення та особливості реалізації зовнішньої політики Республіки Чехія

Поставлена мета передбачає розгляд та вирішення низки науково-дослідних завдань:

- 1) Визначити джерельну базу, стан наукової розробки проблеми та методологічну основу дослідження моєї теми
- 2) Висвітлити ключові напрями іміджевої політики Чехії на міжнародній арені
- 3) З'ясувати геополітичні аспекти іміджевого позиціонування Чехії
- 4) Проаналізувати західноєвропейський та східноєвропейський вектори іміджевої політики Чехії
- 5) Виділити механізми формування та реалізацію іміджевої політики Чехії
- 6) Розкрити значення законодавчих засад іміджевої політики Чехії
- 7) Дослідити інституційне забезпечення реалізації іміджевої політики Чеської Республіки

8) Виявити комплексні механізми реалізації державної іміджевої Чеської Республіки у безпековій сфері

Новизна роботи. Що стосується новизни роботи, то це полягає в комплексному дослідженні проблеми; тому увага приділяється не лише безпосередньо об'єкту, а й обставинам його формування. Наукова новизна роботи також полягає в тому, що в українській історіографії приділяється мало місце країнам Центральної та Східної Європи після включення їх до складу Європейського Союзу. Відсутність робіт по інтеграції Чеської Республіки в систему безпеки в ЄС, а також з безпеки на державному рівні, виявило необхідність в написанні даної роботи.

Теоретичне значення. Дана робота є узагальненим дослідженням сформованого іміджу Чехії. Основні положення та висновки дослідження можуть бути застосовані при написанні узагальнюючих наукових праць, навчальних видань з історії міжнародних відносин, розробці курсів з всесвітньої історії, історії міжнародних відносин та країнознавства.

Прикладне значення. На практиці дипломатичне дослідження може бути застосована при написанні історичних та аналітичних довідках і при написанні статей, монографій, рефератах.

Хронологічні рамки. Нижньою хронологічною межею є вступ Чехії до ООН в 1993р. Верхня хронологічна межа – до 2019р., що зумовлено наявною джерельною базою дослідження.

Географічні межі дослідження. Охоплюють сучасні країни-партнери Чеської Республіки, які є суб'єктами Європейської та американської системи міжнародних відносин.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ЧР – Чеська Республіка

ООН – Організація об'єднаних націй

ЄС – Європейський Союз

НАТО – північно-атлантичний альянс

ЦЮВЕ – Країни Центральної та Південно-Східної Європи

ВАТ «Газпром» – російська компанія (відкрите акціонерне товариство), спеціалізується на видобутку і постачання природного газу

ПРО – Протиракетна оборона

МЗС – міністерство зовнішніх справ

ДЕК– Державна енергетична концепція

АПА – інформаційне агентство

ЧБ – Чеський національний банк

РФ – Російська федерація

ЄВС – європейська валютна система

ГДП – Громадянська демократична партія Чехії

ЧСДП – Чеська соціально-демократична партія

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що процес становлення іміджевого компоненту Чеської Республіки почав формуватися після розпаду Чехословаччини з 1993р. Отримавши свободу дії від зони радянського впливу, ЧР стала шукати співпрацю з великими державами за допомогою включення в різні альянси і посилення зв'язків з великими державами. Членство в НАТО та приєднання Чеської Республіки до ЄС разом становлять виконання ключових зовнішньополітичних пріоритетів з часу створення незалежної чеської держави. Однак незабаром стали очевидні певні межі ведення самостійної політики, що виразилося в послідувавшій досить критичній позиції національних властей по відношенню до Брюсселю. З одного боку, участь в роботі великих міждержавних організацій, які передбачають обговорення будь-якої законодавчої ініціативи, давало можливість висунення своєї позиції, але з іншого - гостра критична лінія поведінки країни, яка доходила до блокування законодавчих ініціатив, ускладнювала діяльність даних структур. Таким чином, Чехія (разом з деякими іншими центральноєвропейськими державами, т. зв. Вишеградської групи - Угорщина, Польща, Словаччина, Чехія) стали основними критиками ЄС і вимагали врахування їхніх пропозицій, змусивши деяких європейських політиків говорити, що євроінтеграція країн Східної Європи була помилкою.

Об'єкт дослідження - зовнішня політика Чехії у європейській системі міжнародних відносин

Предмет дослідження - становлення та особливості реалізації іміджевої політики Республіки Чехія (2004-2018рр.)

Мета дослідження: проаналізувати процес становлення та особливості реалізації зовнішньої політики Чехії

Поставлена мета передбачає розгляд та вирішення низки науково-дослідних завдань:

1) Визначити джерельну базу, стан наукової розробки проблеми та методологічну основу дослідження моєї теми

- 2) Висвітлити ключові напрями іміджевої політики Чехії на міжнародній арені
- 3) З'ясувати геополітичні аспекти іміджевого позиціонування Чехії
- 4) Проаналізувати західноєвропейський та східноєвропейський вектори іміджевої політики Чехії
- 5) Виділити механізми формування та реалізацію іміджевої політики Чехії
- 6) Розкрити значення законодавчих засад іміджевої політики Чехії
- 7) Дослідити інституційне забезпечення реалізації іміджевої політики Чеської Республіки
- 8) Виявити комплексні механізми реалізації державної іміджевої Чеської Республіки у безпековій сфері

Хронологічні рамки. Нижньою хронологічною межею є вступ Чехії до ООН в 1993 р. Верхня хронологічна межа – до 2019р., що зумовлено наявною джерельною базою дослідження.

Географічні межі дослідження охоплюють сучасні країни-партнери Чеської Республіки, які є суб'єктами європейської систем міжнародних відносин.

Теоретичне значення. Дана робота є узагальненим дослідженням сформованого іміджу Чехії. Основні положення та висновки дослідження можуть бути застосовані при написанні узагальнюючих наукових праць, навчальних видань з історії міжнародних відносин, розробці курсів з всесвітньої історії, історії міжнародних відносин та країнознавства.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури та рефератів з іноземної мови і практичної частини. Обсяг основної частини роботи складає 82 сторінки машинописного тексту, загальний обсяг дипломної роботи – 115 сторінок.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Джерельна база.....	6
1.2. Стан наукової розробки проблеми.....	206
1.3. Методи дослідження.....	251
РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХІЇ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ.....	295
2.1. Геополітичні аспекти іміджевого позиціонування Чехії.....	373
2.2. Західноєвропейський вектор іміджевої політики Чехії.....	417
2.3. Східноєвропейський вектор іміджевої політики Чеської Республіки.....	484
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХІЇ.....	562
3.1. Законодавчі засади іміджевої політики Чехії.....	706
3.2. Інституційне забезпечення реалізації іміджевої політики Чеської Республіки.....	747
3.3. Комплексні механізми реалізації державної іміджевої Чеської Республіки у безпековій сфері.....	75
ВИСНОВКИ.....	895
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ.....	90
ДОДАТКИ.....	Ошибка!
Закладка не определена.	9

РОЗДІЛ 1.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Джерельна база

В ході вивчення джерельної бази, були використані інтернет ресурси, наукові статті, монографії, реферати. У вивченні дипломної роботи важливими стали такі джерела, як: Міністерство Закордонних справ Чеської Республіки, а в ньому такі розділи як: політика безпеки, співпраця у сфері розвитку та гуманітарна допомога, права людини та перехідна політика, громадська дипломатія, багатостороння політика та планування політики. Джерельну базу дипломної роботи складають джерела, написані як українською так і англійською мовами. Критерієм класифікації письмових джерел був відібраний принцип функціонального призначення та характеру інформації. В рамках даного наукового дослідження значна увага приділялася вивченню офіційних документів та законів які стали головними для формування та реалізації іміджевої політики Республіки Чехія.

Джерельна база складається з широкого масиву документів, які включають в себе 5 груп та висвітлюють установчі програмні, офіційні, актові документи і офіційні заяви політичних лідерів. До першої групи джерел відносяться основні установчі програмні документи, що визначають зміст зовнішньої політики Чехії. Цей перелік документів включає в себе Концепція єдиної репрезентації Чеської Республіки (Концепція-2007) і Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р. Наступним офіційним моментом, який визначив подальший розвиток щодо вступу Чехії в ЄВС, це підписання Міністерства фінансів ЧР і ЧНБ спільного документа «Стратегія входження Чеської Республіки в зону євро» 30 вересня 2003 року. У згаданому документі зважуються і плюси, і можливі ризики вступу країни в ЄВС, а фінскальна консолідація розглядається як необхідна умова переходу на

єдину валюту. До другої групи джерел відносяться основні закони імміграційної політики Республіки Чехії з 1993р. Це Закон про перебування іноземців на території Чеської Республіки (№326 / 1999), який регулює в'їзд, перебування, обов'язки іноземців [Закон про проживання 1999], і Закон про притулок (№325 / 1999), який регулює перебування біженців [закон про притулок, 1999]. Також Закон про тимчасовий захист іноземців (№221 / 2003) [Закон про тимчасовий 2003] і утверджені основні принципи імміграційної політики уряду Чеської Республіки по відношенню до іноземців [Принципи імміграції 2003]. Однією з останніх змін, що стосується імміграційної політики, став новий закон про громадянство Чеської Республіки (№186 / 2013), який набув чинності в 2014 році - Закон про громадянство, 2013. Згідно з новим законодавством, стало можливим мати подвійне громадянство, проте посилюються заходи по отриманню громадянства через батьківство і з'явилися вимоги до знання не тільки чеської мови, а й історії, культури країни.

Третю групу становлять угоди по відношенню до іноземних інвестицій у виробничій сфері такі як ТРИМС (Agreement on Trade-Related Investment Measures) та іноземні інвестиції в сфері послуг - Генеральна угода про торгівлю послугами (General Agreement on Trade in Services) – ГАТС. Ці угоди покликані забезпечити сприятливий інвестиційний клімат в країні. Та угоди в області оборони, наприклад між Чехією та Азербайджаном - "Угода про співпрацю в області оборони" 2009р. Четверта група це програмні документи які відносяться до державного брендингу Республіки Чехія, а саме «Концепція єдиного уявлення Чеської Республіки» 2005р. та Стратегія Чеських центрів 2012 -2015», де визначаються стратегічні цілі центрів в сфері міжнародного співробітництва, культури, зовнішньоекономічних відносин тощо, виходячи з «пріоритету підвищення позитивного іміджу і сприйняття Чеської Республіки за кордоном». До п'ятої групи належать концепції проекспортної політики Чехії. Зокрема, у 2003, 2006 та 2009 роках розроблялися ці концепції, у яких детально у розрізі окремих країн визначалися конкретні заходи та параметри

двостороннього співробітництва. Україна була серед пріоритетних країн для співробітництва в зовнішньоекономічній сфері. На особливу увагу заслуговує Концепція у сфері зовнішньої торгівлі, що приймалася в умовах світової фінансово–економічної кризи. Та програми з підготовки вступу в ЄС. У 2000 р. було реалізовано програму: спільна зовнішня політика та політика безпеки і митний союз, а у 2001 р. – зовнішні відносини, комерційне право, вільне пересування послуг, вільне пересування капіталу, соціальна політика і зайнятість і т. ін. У 2002 р. було реалізовано програми: регіональна політика та координація структурних засобів.

Шоста група це виступи політичних діячів, наприклад заступника Я. Заграділа - заступника голови ГДП, міністра закордонних справ у тіньовому уряді. Його слова: «... Поки неможливо домовитися про наш вступ до ЄС на основі рівноправності. Про це свідчить весь підхід ЄС, особливо в питаннях сільського хазяйства. Євросоюз має намір звертатися зі своїми новими членами як неповноцінними, країнами "другого сорту". Промова заступника голови ліберальної Унії свободи, депутата парламенту К.Кінла «в Європарламенті є невелика група депутатів з Німеччини та Австрії, які виступають з екстремістських позицій» (тобто вимагають офіційного скасування «декретів Бенеша» і переговорів про можливу компенсацію висланим та їхнім нащадкам).

Можна виділити групу документів, що стосуються безпеки Чехії. До них належать: «Стратегія безпеки Чеської Республіки від 2015 року» є самою останньою стратегією, в якій відображені всі загрози і пріоритети в сфері безпеки. «Національна стратегія кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2015 по 2020» замінила «Національну стратегію кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2011 по 2015». «Стратегія по боротьбі з тероризмом від 2013 року», «Контртерористична стратегія на період 2010-2012», «Національний план дій щодо боротьби з тероризмом» охоплюють весь спектр завдань, які ставить перед собою держава в боротьбі з тероризмом. «Стратегія міграційної політики Чеської Республіки від-2015» з'явилася в зв'язку з міграційним кризою в Європі і

відображає позицію держави в цьому питанні. Серед наукової літератури особливий інтерес представляють статті з журналу «Современная Европа», а також додаток до цього журналу «Вишеградська Європа». В процесі розгляду даної теми, стає зрозумілим, що проблематика даного дослідження не є дуже висвітленою в українській історіографії, тому наразі є актуальним розробка власного дослідження, яка буде заповнювати той проміжок та нішу в сучасних працях стосовно Чеської іміджевої політики.

Окрему групу становлять звіти зовнішньої політики Чехії з 2006 по 2011 рік, які були проаналізовані і взяті з сайту Міністерство Закордонних справ Чеської Республіки. В звіті 2006р. визначено, що Чеська Республіка розглядає Вишеградську групу як ключову групу, яка розвиває регіональне співробітництво в Центральній Європі [13, с. 85]. Вишеградська співпраця поважає право на захист та просування індивідуальних інтересів і не перешкоджає незалежній зовнішньополітичній діяльності. Вшанування цього принципу добровільності є однією з причин того, що Вишеградська співпраця вважається сучасним і дуже корисним інструментом зовнішньої політики Чеської Республіки. Висвітлені в яких сферах розвинені відносини Чехії з країнами Центральної Європи, а саме з Словачією, Польшею, Німеччиною, Австрією, Словенією, Естонією, Латвією, Литвою та Швейцарією. З'ясовано в яких міжнародних організаціях є Чехія та про співпрацю Чехії у форматі регіонального партнерства з такими країнами як Угорщина, Польща, Австрія, Словаччина та Словенія. Фундаментальна співпраця між країнами регіонального партнерства останнім часом поширилася на інші спільні інтереси, такі як подальший розвиток Західних Балкан, ЄС та енергетична безпека. Останніми роками сферою співробітництва, що демонструє найкращий розвиток та найкращі конкретні результати, стала внутрішня безпека. Окремий пункт стосується міжнародного тероризму Чеської Республіки де досліджено, що Чеська Республіка розглядає свою причетність до міжнародних зусиль по боротьбі з тероризмом і як вираз солідарності з державами, які постраждали від

тероризму, і як відповідь на загрози безпеці, які впливають на міжнародний мир та стабільність, і, таким чином, хвилюють ситуація з безпекою в Чехії. Чехія є державою-учасницею Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом. У звіті про зовнішню політику Чехії 2007 р. більш детально досліджені відносини Чехії з країнами Центральної Європи, з країнами Північної та Східної Європи, з країнами Близького Сходу та Північної Африки, з країнами Африки та з країнами Азії та Тихого океану. Описано якою була економіка Чехії в 2007 р. Про медіа інформацію сказано, що загальний медіа імідж Чехії в закордонних ЗМІ протягом 2007 року може бути охарактеризований як збалансований у довгостроковій перспективі з переважанням позитивних згадок. Чеська республіка найбільше уваги приділяла друкованим ЗМІ та інформаційним агентствам, а менше – радію і телевізійному мовленні [14, с. 425]. Проаналізовано міжнародно-правовий аспект Чеської Республіки. Охарактеризовано діяльність Чеських центрів. Розписано призначення Дипломатичної Академії. Адвокатська колегія тепер несе відповідальність за навчання мови працівників міністерства, а також професійну підготовку чеських дипломатів. Особлива увага приділялась організації курсів, семінарів, навчальних занять та мовного навчання для дипломатів до президентства Чехії в Раді ЄС.

У звіті про зовнішню політику Чехії 2008 р. виявлено, що участь Чехії у спільній зовнішній політиці та політиці безпеки (СЗПБ) є частиною її членства в ЄС. Визначено значення НАТО для Чехії та в яких військових операціях країна була задіяна. Участь Чехії у заходах НАТО у 2008 році була інтенсивною як на політичному, так і на військовому рівнях. Країна використовувала свої ресурси та можливості, щоб відіграти значну роль в операціях в Косові та Афганістані та в навчальній місії в Іраку. Проаналізовано в чому полягає участь Чехії в діяльності ООН та ОБСЄ. Чеська Республіка підтримує рівновагу між усіма трьома вимірами ОБСЄ (політико-військовим, економічним та екологічним та людським вимірами) та дотриманням стандартів, прийнятих у цих вимірах усіма країнами-учасницями ОБСЄ. Чеська Республіка систематично виступає за те,

щоб ОБСЄ була здатна гнучко реагувати на старі та нові виклики, загрози та ризики в галузі безпеки та відповідно коригувати свої інструменти. На думку Чехії, основними віхами ОБСЄ є запобігання конфліктам, поновлення після конфлікту та боротьба з тероризмом. Про чеські центри за 2008 р. сказано, що чеські центри також активно працювали в галузі освіти та науки; вони надавали інформацію про навчання в Чехії, допомагали іноземним студентам чеської студії та оперували бібліотеками чеської літератури в ряді локацій. Крім цих заходів, чеські центри за кордоном також продовжували організовувати курси чеської мови, які відвідували 1200 студентів у 2008 році [12, с.392]. Політика трансформації є невід'ємною частиною зовнішньої політики Чехії, яка об'єднує інструменти зовнішньої політики, які можуть бути використані для впливу на стан прав людини та демократії у світі. Відповідним фінансовим інструментом, який доступний Міністерству закордонних справ з 2004 року, є програма операційної трансформації. В розділі Вишеградське співробітництво за цей рік сказано, окрім широкої міжвідомчої співпраці та підтримки цивільних контактів, програма чеського головування була зосереджена на посиленні механізму співпраці між країнами V4 в межах ЄС; підтримки демократії та прав людини у всьому світі; впровадженні подальших кроків у стратегії комунікації та інформації V4; підтримки розширеної діяльності Міжнародного Вишеградського фонду; і в зовнішній політиці на розширення співпраці у форматах V4 +, особливо для країн Східної та Південно-Східної Європи та інших регіональних угруповань.

У звіті про зовнішню політику Чехії 2009р. досліджено розвиток відносин Чехії з центральноєвропейськими країнами в цьому році, виявлено, що ці країни продовжували залишатися одним із пріоритетів зовнішньої політики Чехії у 2009 році. Відносини з центральноєвропейськими партнерами включали двосторонні, регіональні, європейські, трансатлантичні та інші теми. Словацька Республіка залишалася близьким партнером і союзником Чехії у 2009 році. Словаччина підтримала Чехію під час її головування в Раді Європейського Союзу. Серед

інших напрямків співпраці, дві країни особливо зосередилися на енергетиці у 2009 році [16, с. 241]. З'ясовано, що Чеська Республіка зацікавлена у підтримці Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), в якій члени Європейського Союзу складають майже половину країн-учасниць. Підтримка організації є одним із довготермінових пріоритетів уряду Чехії, і вона стурбована тим, що ОБСЄ буде здатний адаптуватися до подій у міжнародній ситуації та брати на себе поточні завдання. Також проаналізовані відносини Чехії з країнами Північної Європи, із західноєвропейськими країнами, зі східноєвропейськими країнами, з країнами Південно-Східної Європи, з країнами Близького Сходу та Північної Африки, з країнами Африки на південь від Сахари, з країнами Північної Америки, країнами Центральної та Південної Америки, з країнами Азії та Тихого океану та з країнами Центральної Азії за 2009 рік. Наведена таблиця дипломатичних відносин Чехії з 1919 по 1992 рр. та двосторонніх візитів з 2000 по 2009 рік у Центральну, Північну, Східну, Південно-Східну Європу, Близький Схід та Північну Африку, Африку на південь від Сахари, Центральну та південну Африку, Азії та Тихого океану та Центральної Азії.

У звіті про зовнішню політику Чехії за 2010 рік виявлено, що 2010 рік також був роком, коли після парламентських виборів був сформований новий уряд. Хоча зовнішня політика не була центральною темою виборчої кампанії, нова керуюча коаліція посилила увагу, присвячену зовнішній політиці, і закріпила це в заяві уряду про місію. Висвітлені двосторонні зустрічі між членами уряду Чехії та НАТО та візити до Чехії за 2010 рік [17, с. 65]. Провідносини Росії та Чехії сказано, що практичним внеском Чеської Республіки у співпрацю в рамках Ради НАТО-Росія була добровільна пожертва в розмірі приблизно 235 000 чеських крон для ради НАТО-Росія, орієнтована на підготовку до боротьби з наркотиками в Афганістані, Середній Азії та з НАТО-Росією. Що стосується України, Чеська Республіка наполягала на політиці активного партнерства та підтриманні відкритих дверей Альянсу за підтримки трансформації українських силовиків. Проаналізовані відносини Чехії з Грузією

за 2010 рік. Що стосується міжнародних організацій, сказано, що Чеська Республіка зацікавлена в тому, щоб ОБСЄ була гнучкою організацією, здатною адаптуватися до сучасних викликів та завдань. Щодо СОТ, обстоюючи свої інтереси в СОТ, Чеська Республіка базувала свою позицію на своїх ліберальних думках, активно просуваючи свої перспективи щодо спільної торговельної політики через Європейську Комісію. Чехія продовжувала брати активну участь у зовнішніх зв'язках ОЕСР, насамперед, беручи участь у регіональних програмах, до яких регулярно надає добровільні внески та активну участь експертів відповідних установ. Через Постійну делегацію ОЕСР Чеська Республіка також підключається до управлінських структур програми Євразія. Про чеські центри за 2010 р. наголошено, що у 2010 р. СС зосереджувався переважно на сучасному, обличчі чеської культури. Цей порядок денний включав виставку «Скло в чеських ювелірних виробках» Іржі Шибора, виставку під назвою Orbis Pictus: Leporelo та іншу із 10 молодих чеських художників під назвою «Art of the Comics and Comics in Art».

У звіті про зовнішню політику Чехії за 2011 рік з'ясовано, що стратегія безпеки Чеської Республіки була затверджена урядом 8 вересня 2011 року. Процес розробки проектів за участю кількох урядових органів координував Міністерство закордонних справ. Політична заява уряду, зроблена в 2010 році, обіцяла переглянути існуючий документ про стратегію безпеки, прийнятий у 2003 році. Метою було узгодження національної стратегії з новою Стратегічною концепцією НАТО та загальним розвитком міжнародної ситуації. Нова стратегія безпеки відображає та описує зміни які трапляються в міжнародному ландшафті безпеки з 2003 року, включаючи ключові загрози євроатлантичному простору. Він забезпечує основу для систематичних та скоординованих дій, що сприяють інтересам Чехії у сфері безпеки. Досліджено участь Чехії в боротьбі з міжнародним тероризмом. Наприклад, у Шостому (юридичному) Комітеті Генеральної Асамблеї ООН Чеська Республіка наполягала на якнайшвидшому завершенні роботи над проектом всебічної конвенції про міжнародний тероризм.

Чехія вважає, що протиракетна оборона є важливою складовою оборони та стримування НАТО, а також політичним інструментом бездоганної досконалості, який зміцнює згуртованість Альянсу шляхом об'єднання активів протиракетної оборони з обох боків Атлантики. Давня позиція Чехії полягає в тому, що не потрібно змінювати європейські інститути безпеки, натомість слід докласти більше зусиль, щоб використати їхній повний потенціал [21, с.17]. Третій і четвертий періодичні доповіді Чехії про виконання Конвенції про права дитини були розглянуті Комітетом з прав дитини в Женеві 31 травня 2011 року. Восьмий та дев'ятий періодичні доповіді Чехії про виконання Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації були розглянуті Комітетом з ліквідації расової дискримінації в Женеві 18-19 серпня 2011 року. У 2011 році Чеська Республіка активно допомагала формувати політику ЄС з прав людини в рамках Робочої групи з прав людини (СОНОМ).

Основними завданнями було розпочати роботу над стратегіями в галузі прав людини для країн, які не є членами ЄС, та провести всебічний огляд політики в галузі прав людини в ЄС. У розділі Чехія та її сусіди, досліджено, що винятково важливою подією стали перші в історії чесько-польські міжурядові консультації, які відбулися з нагоди офіційного візиту Прем'єр-міністра Республіки Польща Дональда Туска до Чехії 15 липня 2011 року. Міжурядові консультації підтвердили постійно зростаючу важливість чесько-польської співпраці у всіх сферах та зацікавленість обох країн вести свій стратегічний діалог. Партнери домовились продовжувати зустрічі у такому форматі. Незважаючи на тривалу економічну стагнацію, Чеська Республіка продовжувала працювати над досягненнями цілей, намагаючись сприяти глобальній безпеці та стабільності шляхом сприяння викоріненню бідності та сприянню економічному та соціальному розвитку в країнах-партнерах. Найбільшими бенефіціарами були п'ять «програмних країн» та інші пріоритетні партнери: Грузія, Палестина та Сербія. Для подальшого вдосконалення співпраці у сфері зовнішньої співпраці Чехії (FDC) Міністерство закордонних справ у співпраці з Міністерством освіти

розпочало роботу над новою стратегією присвоєння державних стипендій студентам країн, що розвиваються у 2013-2018 роках. У гуманітарній галузі Чехія сприяла глобальним зусиллям для запобігання голоду в Африканському Розі та Західній Африці (Сахель). В Афганістані та Ефіопії Чеська Республіка успішно вирішила перехід від гуманітарної діяльності до співпраці з розвитку.

Виходячи з цього, можна дійти висновку, що джерельна база складається з широкого масиву документів та законів, які включають: першу групу, до якої відносяться основні установчі програмні документи, що визначають зміст зовнішньої політики Чехії. Другу групу складають основні закони імміграційної політики Республіки Чехії з 1993р. Наступну третю групу становлять угоди по відношенню до іноземних інвестицій у виробничій сфері такі як ТРИМС (Agreement on Trade-Related Investment Measures) та іноземні інвестиції в сфері послуг - Генеральна угода про торгівлю послугами (General Agreement on Trade in Services) – ГАТС. Та угоди в області оборони, наприклад між Чехією та Азербайджаном - "Угода про співпрацю в області оборони" 2009р. Четверта група це програмні документи які відносяться до державного брендингу Республіки Чехія, а саме «Концепція єдиного уявлення Чеської Республіки» 2005р. та Стратегія Чеських центрів 2012 -2015». До п'ятої групи належать концепції проєкспортної політики Чехії та програми з підготовки вступу в ЄС. Шоста група це виступи політичних діячів, наприклад заступника Я. Заграділа - заступника голови ГДП, міністра закордонних справ у тіньовому уряді та заступника голови ліберальної Унії свободи, депутата парламенту К.Кінла. Окрему групу становлять звіти зовнішньої політики Чехії з 2006 по 2011 рік, які були проаналізовані і взяті з сайту Міністерство Закордонних справ Чеської Республіки. В рамках даного наукового дослідження значна увага приділялася вивченню офіційних документів та законів які стали головними для формування та реалізації іміджевої політики Республіки Чехія.

Джерельну базу даної роботи в цілому поділено на: опубліковані джерела, офіційні сайти, статті, джерела масової інформації та інтернет-ресурси.

1.2. Стан наукової розробки проблеми

Інформаційною базою дослідження стали види інформаційних джерел, зокрема, електронні ресурси мережі Інтернет та наукова література. Зараз економіка в Чехії стабільна, але було і не все так добре. Саме про економіку Чехії і проблему економічної кризи починаючи з 2010 р. висвітлила автор З. Кузнецова в статті «Світова криза і економічна політика Чеської Республіки». Стабілізуючим фактором чеської економіки є фінансовий сектор, стійкість якого визначається перш за все його переважною орієнтацією на традиційну консервативну модель. Свідченням фінансової стійкості можна вважати стабільний кредитний рейтинг ЧР. Це писала також автор статті З.Кузнецова «Стабільна нестабільність». Про економіку Чехії писали такі автори: Х.-П. Хаарланд, Х. І. Ніссен «До розвитку демократії та ринкової економіки в Польщі, Чехії, Угорщини», Ю. Щербакова «Проблеми енергетичної безпеки Чехії», Л.Є. Стровский «Економічні будні Чехії» та ін. Як вплинули інтеграційні і дезінтеграційні процеси на економіку Чехії розповідає автор статті М. Яковлева «Вплив інтеграційних і дезінтеграційних процесів на економіку Чехії». Які наслідки надала світова фінансово-економічна криза 2008р. на Чехію, які дії вживає уряд Чеської Республіки в умовах сучасної фінансово-економічної кризи починаючи з 2008р. і які є прогнози розвитку Чехії на 2010-2011 рр., описала автор статті А.С. Четверікова «Чеська економіка в умовах сучасної кризи». Загальну характеристику основних галузей промисловості, приклади економічного зростання в Чехії, після вступу в ЄС в 2004 р. і чому країна має позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, висвітлила автор статті З. Ч. Талгатовна «Бюджетна система Чехії».

Які заходи країна проводить по відношенню до мігрантів, на які види діляться іммігранти в Чехії, динаміка імміграції в Чехію, як вони проникають в країну, які закони і проекти були прийняті внаслідок фінансово-економічної кризи, про це сказано в статті А. Четверікова «Імміграція в Чехію:

Привабливість зростає». Більшість доходів країна отримує від туризму і про розвиток туризму Чехії відображено в статтях Корсак Р.В., Фуртій В.В., саме Тугарева Е.В. писала про оздоровчий туризм Чехії в умовах економічної кризи, а також в статті Р.З.Карабаєва і Е.С. Ююкова. Більшість труднощів перед вступом Чехії в ЄС виходило від її відносин з Австрією. Але всього лише 3 питання не могли вирішити обидві сторони, це питання про скасування післявоєнних декретів президента Чехословаччини Е. Бенеша; ситуації навколо чеської атомної електростанції "Темелін"; і проблеми працевлаштування чеських громадян в Австрії. Хоча ці проблеми не стали перешкодою вступу Чехії в ЄС, але жодна з проблем не була вирішена повністю. Як склалися відносини між країнами і які діячі Чехії сприяли встановленню зазначених відносин відображено в статті В.В. Трухачов «Чесько-Австрійські відносини напередодні вступу Чехії в ЄС (1998-2004). Яким чином Чехія вступила в ЄС і наскільки готова вона до виконання нових завдань і вирішення нових проблем, які ставить перед нею вступ до Євросоюзу докладно описано в статті Я. Шимов "Політичні сили сучасної Чехії та проблеми Європейської інтеграції". Які заходи були здійснені Чехією в усіх галузях економіки, спрямовані на розвиток ринкових відносин, ми можемо побачити в доповіді Л.А. Зубченко «Чеська Республіка: на шляху до вступу в ЄС». Чехія слідувала політиці «не поспішати» з прийняттям євро. На що повинна орієнтуватися бюджетна і грошова політика Чехії, після вступу в ЄС. Чому офіційна позиція Чехії довго не була відома і яку позицію займає країна щодо приєднання до зони євро, описують автори статті К.Яначек, С.Яначкова «Стратегія вступу Чеської Республіки в зону Євро: шанси та ризики».

Найбільш напруженими виборами в Чехії були парламентські вибори 2010, на яких перемогу здобули праві партії. Про це більш детально розповідає автор статті Зоя Кузнецова "Політичний пейзаж Чехії". Добре розвинені відносини між Чехією і Словаччиною практично в усіх сферах суспільного життя, перш за все у зовнішній політиці і т.п. Про це я знайшла в Науковому

Журнали - Питання політології, М. 2017. Які труднощі виникли при формуванні урядового кабінету Чехії після парламентських виборів, які відбулися 20-21 жовтня 2017р. більш детально розписано в статті М. Ведевнікова «Формування урядового кабінету в Чехії (2017-2018)». Також іншу статтю написав цей автор «Вибори в сенат і органи місцевого самоврядування в Чехії 2018 р.» Які інституції просувають бренд країни на міжнародній арені та їх діяльність описувала в статті М.І. Терещук «Особливості національної брендингової політики Чехії». Чому Чеська Республіка є однією з найуспішніших країн Центральної та Східної Європи в сфері залучення прямих іноземних інвестицій, що уряд країни надає однакові умови для інвесторів з різних країн, висвітлено в статті Мухарова Л.А "Аналіз інвестиційної привабливості Чехії: модель МВФ». Оптимальним вибором для інвестиційного капіталу в Чехії буде купити нерухомість. Чехія, як держава - активна європейська країна з розвинутою економікою і стабільно розвинутою промисловістю і діловою сферою. Про це описували автори статті Е.Н. Лавренчук, А.Д. Гладкова "Залежність обсягу інвестицій від податкової політики держави (на прикладі Болгарії і Чехії). Те, що Чехія усвідомила можливості використання свого становища тільки після виходу із зони радянського впливу і отримавши свободу дії, ЧР стала шукати співпрацю з великими державами за допомогою включення в різні альянси і посилення зв'язків з великими державами висвітлив в статті М.В. Ведерников "Особливості функціонування малих держав (на прикладі Чехія)".

Про Чесько-Російське співробітництво в сфері торговельно-економічних відносин та енергетичній співпраці, описувала автор статті Е.Рожанская "Ринок природного газу Чехії" та «Росія - Чехія: Енергетика як фундамент торгово-економічних відносин». Про передумови формування зовнішньої політики Чехії та реалізацію зовнішньополітичної доктрини 2015р. і про економічну дипломатію, як важливий інструмент для підвищення рівня економічного розвитку Чеської Республіки аналізувала автор статті В. Карпова "Основні

пріоритети політики Чехії". Які чинники лягли в основу концепції європеїзації і як Чехія відреагувала на адаптаційний тиск з боку ЄС висвітлив автор статті Корсак Р.В. «Концепція європеїзації Чеського суспільства». Як розвивалися відносини між Чехією та Азербайджаном у військовій сфері в 1994-2011рр. писав автор статті Н.С. Ніязов "Взаємовідносини Азербайджану та Чехії у військовій сфері в 1994-2011 рр." Як йдуть справи в Чехії з організованою злочинністю і що сьогодні в Чехії функціонують потужні, маючі розгалужений апарат чесько-українські кримінальні структури описував автор статті П. Пойман "Модернізація, експансія і глобалізація організованої злочинності: кримінологічні реалії Чехії". Серед чеських вчених, що займаються питаннями зближення ЧР та ЄС, можна відзначити М. Хада і Л. Урбана. Їх книга «Європейські співтовариства» дає загальне уявлення про взаємини Чехії і Євросоюзу в 1993 -1997 рр. Правові особливості процесу інтеграції Чеської Республіки в ЄС проаналізовані в монографії М. Янку і А. Свободова «Європейський союз: правовий порядок». Стаття В. Шмейкала «Великі завдання для маленьких держав» містить необхідну інформацію про компетенції і діяльності органів ЧР, відповідальних за зближення з ЄС. У статті І. Д. Іванова «Розширення Євросоюзу: сценарій, проблеми, наслідки» зроблений прогноз наслідків розширення ЄС в результаті прийняття 10 країн-кандидатів, включаючи ЧР, і вказані проблеми, які та чи інша країна може принести з собою в ЄС. Роботи західних дослідників, що займаються проблемами європейської інтеграції, також залучалися в процесі цього дослідження. Так, в книзі «Європа від А до Я. Путівник по європейській інтеграції» під редакцією В. Вайденфельд і В. Весселсаб зібрані статті з усіх аспектів європейської інтеграції. Є тут і стаття, що стосується розширення ЄС в результаті прийняття країн ЦСЄ, причому основну причину прийняття нових членів автори, на відміну від більшості пишуть на цю тему, вважають економічної, а не політичної. Серед наукової літератури особливий інтерес представляють статті

з журналу «Современная Европа», а також додаток до цього журналу «Вишеградська Європа».

Отже, розгляду питань на дану тематику присвячено коло досліджень серед вітчизняних науковців. У дослідженні було взято до уваги праці українських науковців: З.Кузнецова, Л.Є. Стровський, М. Яковлева, А.Четверікова, Я. Шимов, Ю. Щербакова, Л.А. Зубченко, М. Ведевніков, М.І. Терещук, Є.Н. Лавренчук, В. Карпова та П. Пойман. Не набуло необхідного рівня наукового висвітлення і питання нових можливостей для міжнародного позиціонування Чехії у контексті структурно-функціональних змін. Серед іноземних науковців треба відзначити Х.-П. Хаарланд, Х. І. Ніссен, які писали про економіку Чеської Республіки. А також таких чеських вчених М. Хада і Л. Урбана, а саме їх книгу «Європейські співтовариства» яка дає загальне уявлення про взаємини Чехії і Євросоюзу в 1993-1997 рр. Та монографію М. Янка і А. Свободова «Європейський союз: правовий порядок», де проаналізовані правові особливості процесу інтеграції Чеської Республіки в ЄС. І книгу «Європа від А до Я. Путівник по європейській інтеграції» під редакцією В. Вайденфельд і В. Весселса, де зібрані статті з усіх аспектів європейської інтеграції. Чому офіційна позиція Чехії довго не була відома і яку позицію займає країна щодо приєднання до зони євро, описують автори статті К.Яначек, С.Яначкова «Стратегія вступу Чеської Республіки в зону Євро: шанси та ризики». Є значна кількість статей присвячених російсько-чеським відносинам. Можна виділити такого російського науковця як Е.Рожанская та її статті Росія - Чехія: Енергетика як фундамент торгово-економічних відносин та Ринок природного газу Чехії. Серед наукової літератури особливий інтерес представляють статті з журналу «Современная Европа», а також додаток до цього журналу «Вишеградська Європа». У роботі було проведено короткий огляд про підходи правлячих партій до проблеми євроінтеграції Чехії. Це питання висвітлено в статті Я.Шимов «Політичні сили сучасної Чехії та проблеми європейської інтеграції».

1.3. Методи дослідження

Методологічною основою проведеного дослідження став різноплановий комплекс загальнонаукових та загальноісторичних методів наукового пізнання. Це такі методи і принципи як: принцип історизму дозволив розглянути історичні явища у динаміці, багатофакторності дав можливість сукупного вивчення об'єктивних та суб'єктивних факторів історичного розвитку, комплексності та системності. Використовувалися методи теоретичного дослідження: класифікація, порівняння, аналогія, індукція і дедукція, теоретичний аналіз і синтез, узагальнення так і методи емпіричного дослідження: збір інформації, що стосується тематики дослідження. Методи дослідження дипломної роботи були зумовлені метою і завданням дипломної роботи.

Під час написання роботи використовувались ще такі методи дослідження:

- *системний*, який виокремлює усі елементи даної теми окремо для зіставлення та отримання цілісного результату про дослідження;

- *метод вивчення літературних джерел* дав змогу провести всі етапи вивчення необхідних джерел та літератури для виконання завдань роботи;

- *проблемно-хронологічний метод* допоміг послідовно розглянути різні аспекти проблеми;

- *метод порівняння* дозволив простежити з якими країнами розвинуте співробітництво найбільше і в яких сферах;

- *історико-генетичний метод* дозволив виявити першорядні завдання Чехії після розділу Чехословаччини;

- *описовий метод* дав змогу виявити які інституції просувають Чехію на міжнародній арені і які Закони є в основні імміграційної політики Чехії;

- *структурно-аналітичний метод* допоміг визначити найбільш ефективний документ, що визначає зміст зовнішньої політики Чехії. Ним виявилася Зовнішня концепція 2015р.;

- *статистичний метод* допоміг упорядкувати і узагальнити історичні факти входження Чехії в ООН, НАТО та ЄС. Та виявити за даними опитування в Чехії в 2008р., про відкладення ратифікації підписаного з США договору по ПРО. І визначити що близько половини чеських громадян (46%) вважають, що Росія загрожує розвитку демократії в їхній країні, 65% бачить в Росії загрозу для майбутнього розвитку. Та допоміг виявити поставки російських енергоносіїв до Чехії, вони складають 54% товарообігу РФ і ЧР і 82% імпорту з РФ в ЧР;

-*системний* підхід допоміг об'єднати отримані результати для формування логічних висновків.

Метод абстрагування буде необхідним для виокремлення найістотніших рис політики Чеської Республіки в ході своєї діяльності, реагуючи на ті чи інші виклики на міжнародній арені з 2011 -2019 рр.

Доцільним також було використання структурно-функціонального методу при розгляді усіх основоположних документів та законів, які сформували та визначили політичний напрям Чеської Республіки у його сучасному вигляді. Роздивляючи ціннісний метод, можна з'ясувати значення політичних явищ, таких як створення Чеської Республіки після розпаду Чехословаччини і як подальші пріоритети - співпраця з великими державами за допомогою включення в різні альянси і посилення зв'язків з великими державами.

Метод аналізу дає змогу відокремити об'єкт дослідження, а саме позиціонування Чеської Республіки як геополітичного об'єднання на міжнародній арені, на складові його частини для більш детального та поглибленого вивчення даної теми, а саме, розглядаючи іміджеві складові політики Чехії, досліджуючи кожен з її компонентів, які формують зовнішнє уявлення про функціонування Чеської Республіки. За допомогою соціологічного методу стає зрозумілим, що країна почала вільно усвідомлювати можливості використання свого становища тільки після виходу із зони

радянського впливу і соціальна верства населення прагнула до певної стабільності та розвитку. На основі політики Чехії як регулятора питань та підтримки взаємостосунків на міжнародній арені, спостерігається частота пошукових звернень до мережі Інтернет стосовно цієї теми, а отже є необхідним застосування методу контент-аналізу, що має значення для досліджуваної проблеми саме джерела інформації, її специфічні риси у відповідних документах для об'єктивності аналізу.

Методологія дослідження дала змогу виокремити окремі напрями в написанні дипломної роботи. Виявити тенденції розвитку зовнішньої політики Чеської республіки за різними напрямками і в різних форматах допомогли методи системно-функціонального та порівняльного аналізу. Застосований комплекс методів дослідження дозволив зробити аргументовані узагальнення та висновки, обумовлені визначеною метою, дослідницькими завданнями, науковою новизною та практичним значенням роботи.

Отже, при дослідженні даної теми були використані основні методи, а саме:

- системний, який виокремлює усі елементи даної теми окремо для зіставлення та отримання цілісного результату про дослідження;
- історико-генетичний метод дозволив виявити першорядні завдання Чехії після розділу Чехословаччини;
- метод аналізу дає змогу розділити тему на складові її частини для більш детального вивчення кожного з її компонентів;
- на основі ціннісного методу стає можливим оцінка політичних явищ в глобальному контексті;
- за допомогою методу узагальнення, можна зробити висновок та відобразити основні результати в загальному положенні.

Методологія дослідження дала змогу виокремити окремі напрями в написанні дипломної роботи. Виявити тенденції розвитку зовнішньої політики Чеської республіки за різними напрямками і в різних форматах допомогли

методи системно-функціонального та порівняльного аналізу. Застосований комплекс методів дослідження дозволив зробити аргументовані узагальнення та висновки, обумовлені визначеною метою, дослідницькими завданнями, науковою новизною та практичним значенням роботи.

Таким чином, джерельну базу я поділила на 6 груп, до якої відносяться основні документи, угоди, акти, закони, концепції проєкспортної політики Чехії та програми з підготовки вступу в ЄС і виступи політичних діячів з зовнішньої політики Чехії. Окрему групу становлять звіти зовнішньої політики Чехії з 2006 по 2011 рік, які були проаналізовані і взяті з сайту Міністерство Закордонних справ Чеської Республіки. Розгляду питань на дану тематику присвячено коло досліджень серед вітчизняних науковців. У дослідженні було взято до уваги праці українських науковців: З.Кузнецова, Л.Є. Стровський, М. Яковлева, А.Четверікова, З. Ч. Талгатовна, В.В. Трухачов, Я. Шимов та ін. Серед іноземних науковців треба виділити Х.-П. Хаарланд, Х. І. Ніссен, які писали про економіку Чеської Республіки і російського науковця Е.Рожанская. А також таких чеських вчених М. Хада і Л. Урбана, а саме їх книгу «Європейські співтовариства» яка дає загальне уявлення про взаємини Чехії і Євросоюзу в 1993-1997 рр. Та монографію М. Янка і А. Свободова «Європейський союз: правовий порядок», де проаналізовані правові особливості процесу інтеграції Чеської Республіки в ЄС. Серед наукової літератури особливий інтерес представляють статті з журналу «Современная Европа», а також додаток до цього журналу «Вишеградська Європа». Під час написання роботи використовувались такі методи дослідження: системний, метод вивчення літературних джерел, проблемно-хронологічний, метод порівняння, історико-генетичний, описовий, структурно-аналітичний, статистичний, метод абстрагування, аналізу, соціологічний метод, ціннісний та системний підхід. Застосований комплекс методів дослідження дозволив зробити аргументовані узагальнення та висновки, обумовлені визначеною метою, дослідницькими завданнями, науковою новизною та практичним значенням роботи.

РОЗДІЛ 2.

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХІЇ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Іміджева політика Чехії неоднорідна. Ставлення Чехії різне для кожної зі сторін. Для ЄС країна виступає як надійний член. Співпраця з Європейським союзом є одним з головних пріоритетів чеського уряду. Чехія вступила в ЄС, в 2004 році. ЧР виступає за забезпечення економічної стабільності організації, зміцнення її енергетичної та сировинної безпеки, забезпечення внутрішньої європейської безпеки, а також за посилення ролі ЄС у світі. На думку чеського керівництва, цьому має сприяти стратегічний діалог ЄС з НАТО і США [29]. Використовуючи своє членство в ЄС, Чехія наполегливо прагне отримати доступ до передових технологій і науково-технічних розробок, що ведуться в масштабах об'єднаної Європи. З моменту вступу Чехії в ЄС, на країну повністю поширилися двосторонні і багатосторонні, а також регіональні торгові угоди, укладені ЄС, в тому числі преференційні угоди.

Однак, вступивши в ЄС, Чеська Республіка не стала автоматично членом всіх його структур. Наприклад, вона не є учасницею економічного і валютного союзу і до сих пір не використовує валюту євро. Чехія як член ЄС користується його фінансовими ресурсами. Головним чином це кошти, призначені для сільського господарства, і кошти, які Чеська Республіка може отримати із структурних фондів. Хоча ця можливість обмежена в часі, і після вирівнювання економічного рівня країни і рівнів найбільш розвинених країн ЄС становище Чеської Республіки зміниться на «донорське». Проте, як мінімум до 2013 року країна може інтенсивно використовувати кошти ЄС. Так, наприклад, на 2007-2013 рр. Чехії з європейських фондів виділено 26,7 мільярдів євро [32]. Щорічні європейські дотації Чехії в зазначений семирічний період можуть скласти близько 3,8 млрд євро, що представляє найвищий показник серед усіх нових членів ЄС. У період з 2004 по 2008 рік Чехія отримала від ЄС 2,67 млрд євро,

при цьому розмір субсидій з кожним роком значно зростає. Вступивши до ООН в 1993р., цю організацію чеське керівництво розглядає в якості важливого фактора забезпечення миру і міжнародної безпеки і офіційно декларує підтримку її зусиль, спрямованих на збереження стабілізуючої ролі цієї структури. У той же час в Празі вважають, що в сучасному вигляді ООН не здатна адекватно реагувати на нові глобальні виклики та загрози і пропонують збільшити число її постійних і непостійних членів[30]. США є політико-економічним партнером Чехії стратегічного масштабу. Прага надає особливого значення дотриманню союзницьких зобов'язань перед Вашингтоном, а також підкреслює важливість американської військової присутності в Європі. Уряд ЧР висловлює повну готовність до співпраці з адміністрацією Білого дому з питань, що стосуються ПРО. Разом з тим на даному етапі чеське керівництво не планує розміщення американських баз на національній території.

Одним з важливих напрямків двостороннього співробітництва є надання експертної підтримки у реформуванні ЗС ЧР. Американські фахівці беруть активну участь в розробці планів реформування армії Чеської Республіки, реорганізації системи управління збройними силами, підготовці військових кадрів. Військові полігони і повітряний простір республіки використовуються США в інтересах організації заходів оперативної і бойової підготовки [28]. Ставши членом СОТ, Чехія присутня на всіх його багатосторонніх угодах. Її інтерес в цій організації полягає у зниженні тарифів та щоб нетарифні заходи в сфері торгівлі промисловими товарами в розвинених країнах були лібералізовані, щоб продукція чеських підприємств за рубіж не перешкоджала і були усунені тарифні бар'єри. Одночасно, Чехія прагне щоб ринок послуг був здійснений з великими масштабами, це було новою фіхою щоб розвинувся підприємницький сектор в країні. Вступ до СОТ зробив істотний вплив на показники експорту і імпорту Чехії (коефіцієнти кореляції дорівнюють 0,61 і 0,67 відповідно), однак ці значення малі в порівнянні з ЕС. На даний момент

Чехія є членом МВФ і отримує від нього технічну допомогу, яка стосується рекомендаційного характеру Міністерству фінансів Чеської Республіки та Чеському національному банку щодо питань фінансово-валютної політики країни. Технічна допомога Чехія також надається Всесвітнім банком за різними проектами (які стосуються пенсійної реформи) і щоб захистити навколишнє середовище Чехія, країна має право претендувати на гранти по проектам з цього питання. Дослідження експертами банку чеської економіки полягає в співпраці з Світовим банком, це в першу чергу ринок фінансів щоб відповідні рекомендації були наданні в подальшому.

Для країн які є членами СНД, Чехія веде зовсім іншу політику. Уряд ЧР не розглядає розвиток відносин з Росією як пріоритет своєї зовнішньої політики. Всі кроки чеського ВВР по шляху розвитку двостороннього діалогу з РФ узгоджуються з провідними країнами Заходу, і в першу чергу з США, а зовнішня політика на російському напрямку відповідає загальному курсу, що проводиться ЄС і НАТО [28]. Але Росія поставляє в Чехію енергоносії, а з Чехії до Росії надходять машини і обладнання. Найважливішою складовою двосторонніх торгово-економічних відносин є співпраця в енергетичній сфері. Але Росія поставляє в Чехію енергоносії, а з Чехії до Росії надходять машини і обладнання. Найважливішою складовою двосторонніх торгово-економічних відносин є співпраця в енергетичній сфері. Поставки російських енергоносіїв до Чехії складають 2,15% експорту російських мінеральних продуктів; 54% товарообігу РФ і ЧР і 82% імпорту з РФ в ЧР. Найбільше значення в рамках енергетичної співпраці між Чехією і Росією займає взаємодія в газовій галузі. Експорт газу в Чехію з Росії здійснюється в рамках довгострокових контрактів, ув'язнених ТОВ "Газпром експорт" з компаніями RWE Transgas і VEMEX, в капіталі яких бере участь "Газпром"[57, с.99]. Другий напрямок взаємодії - транзит природного газу через територію Чеської Республіки. Транзит російського природного газу через територію Чеської Республіки здійснюється

в рамках довгострокового контракту між ТОВ «Газпром експорт» і оператором газотранспортної системи Чехії компанією RWE Transgas Net з терміном дії до 2035 року включно, що передбачає також поставку газу для власних потреб компресорних станцій (КС). Дане співробітництво здійснюється за наступними напрямками. По-перше, Російська Федерація через ВАТ «Газпром» здійснює поставки природного газу в Чеську Республіку. По-друге, ВАТ «Газпром» здійснює транзит природного газу через територію Чеської Республіки. По-третє, ВАТ «Газпром» зацікавлений у співпраці в галузі підземного зберігання газу в державах, що здійснюють транзит вітчизняного газу [57, с.96]. У зв'язку з цим компанія ТОВ «Газпром експорт» розглядає проекти по будівництву підземних сховищ газу на території Чеської Республіки. Після техніко-економічного аналізу власної інформації фахівці "Газпром експорт" визначили проект ПСГ Дамборіце як найбільш перспективний для створення спільного сховища на території Чехії. Була проведена оцінка економічної ефективності проекту також і на основі даних, наданих "МНД Гас сторідж". І у вересні 2011 року на засіданні російсько-чеської робочої групи зі співробітництва в енергетиці відбулося підписання попередніх умов за проектом створення підземного сховища газу (ПСГ) "Дамборіце".

Реалізація проекту дозволить підвищити рівень енергетичної безпеки не лише Чехії, але і Євросоюзу в цілому. Крім поставок, Газпром зацікавлений у співпраці в галузі підземного зберігання газу в державах, що здійснюють його транзит. Розглядаються проекти будівництва підземних сховищ і на території Чеської Республіки. 17 грудня 2008 року ТОВ "Газпром експорт" підписало "Меморандум про взаємо-розуміння" з компанією "МНД Гас сторідж" (дочірня компанія холдингу "Моравске нафтове доли") [57, с.100]. І нарешті, Росія і Чехія здійснюють співробітництво в рамках будівництва газопровідної системи «Північний потік». У рамках проведеної ЄС політики з 1 січня 2007 р. газовий ринок був повністю лібералізований і в Чеській Республіці. Імпорт природного газу в Чехію є основним джерелом надходження даного виду сировини в

країну. Ввезення здійснюється на основі довгострокових контрактів. Оператором газотранспортної системи ЧР є компанія PVE Transgas Net, s.r.o. (Сьогодні виступає як NET4GAS, s.r.o.), яка є власником виключної ліцензії на постачання газу в Чехію. Компанія не тільки поставляє газ з-за кордону, але і здійснює транзит газу через територію республіки. Тому, Особливістю чесько-російського газового співробітництва є перехід від відносин гроші - товар до інтеграції фінансових інвестицій і прямої участі в розвитку інфраструктури і діяльності партнера аж до розподілу прибутку [57, с.101]. Купівля російською стороною частки в активах чеської сторони робить більш прозорою бізнес-середовище і служить надійною передумовою до тривалого і взаємовигідного економічного співробітництва. В даний час ситуація в ЧР з точки зору енергетичної безпеки видається фахівцям відносно благополучною, оскільки чеський енергетичний мікс здебільшого складається з вітчизняної сировини. Залежність від імпорту є незначною, структура постачальників сировини більш різноманітна, ніж в інших країнах регіону. Однак ця сприятлива ситуація, на думку чеських експертів, може найближчим часом змінитися в гіршу сторону, якщо зволікати з прийняттям політичних, законодавчих, регулюючих та інвестиційних рішень щодо вітчизняних енергетичних ресурсів (вугілля, атомної енергетики і відновлюваних джерел енергії), зниження енергоспоживання і системної модернізації передавальних мереж. Для прийняття всіх цих рішень, які вимагають значних інвестицій на довгострокову перспективу, необхідні консенсус політичних сил країни на урядовому рівні і єдина програма дій. В даний час для ЧР найважливішим постачальником енергоресурсів є Росія. Структура імпорту нафти така: на частку РФ припадає 71%; Азербайджану - 18,7; Лівії - 3,4; Казахстану - 3,7; Алжиру - 1,7; Туркменії - 0,9; Сирії - 0,5%. Вітчизняним виробником нафти є акціонерне товариство «Моравські нафтові доли», яке видобуває на території ЧР 4% від обсягу її річного споживання [50, с.102]. Імпорт природного газу з Росії останнім часом коливається близько 7000 млн. куб. м, що становить приблизно 74% річної

потреби ЧР. Поставки власного газу знаходяться на рівні 0,6%. Решта необхідну кількість Чехія імпортує з Норвегії. З цього випливає, що ЧР практично на 100% залежить від імпорту газу з-за кордону. Поставки газу забезпечуються на основі контрактів з РФ і підприємствами Норвегії Чехія є не тільки імпортером, але і транзитною країною. Плата за транзит вуглецевої сировини через ЧР представляє значне джерело доходів для «RWE Transgas». Лібералізація чеського газового ринку (відповідно до вимог ЄС) почалася в 2005 р. З січня 2006 р. у всіх кінцевих споживачів газу (за винятком домогосподарств) з'явилося право вибору постачальника. Повна лібералізація чеського газового ринку з січня 2007 р. не вплинула на ситуацію, що була на той час, що обумовлено інфраструктурою даної галузі [50, с.97]. Чеська Республіка, так само як і ряд інших європейських держав, в області споживання енергоресурсів практично повністю залежить від поставок нафти з-за кордону, в першу чергу з РФ. Така ж стовідсоткова залежність від імпорту природного газу. Саме тому розвиток чеської енергетики планується з урахуванням не тільки інтересів галузі, а й інтересів безпеки. Наприклад, реалізація проекту з виробництва електроенергії з газу призвела б до ще більшої залежності від його поставок з Росії, що є в даний час основним джерелом цієї сировини.

Відродження атомної енергетики з великою ймовірністю спричинить за собою збільшення попиту на ядерне паливо. З 2010 р. ЧР купує його виключно у Росії. До цього часу поставки ядерного палива на двохблокові АЕС «Темелін» з 2000 р. здійснювала корпорація «Вестінгауз» (США). Дані про роботу на паливі цієї компанії були засекречені. Однак зусиллями чеських екологічних груп і ряду австрійських «зелених» організацій певні відомості про проблеми, що виникають в роботі цієї стації, просочилися до друку. У 2006 році корпорація програла міжнародний тендер, і з 2010 р. чеська станція перейшла на паливо російського виробництва. Директор бюро «Вестінгауз» по Центральній і Східній Європі Майк Кирст назвав головною причиною

програшу корпорації в Чехії дешевизну російської сировини і приналежність компанії ČEZ чеській державі. У 2009 р. була розроблена нова Державна енергетична концепція (ДЕК) яка стала на найближчі роки основою для вироблення принципів енергетичної безпеки ЧР [50, с.106]. У ній містяться рекомендації як можна більш широко використовувати вітчизняні джерела енергетичної сировини. А використання сучасних технологій покликане зменшити протиріччя між енергетичною безпекою та охороною навколишнього середовища. Не менш значущими, на думку розробників цього документа, є також і зовнішньополітичні інструменти. ЧР повинна максимально використовувати своє членство в ЄС, двосторонні відносини з сусідніми державами, членство в міжнародних організаціях для обмеження глобальних ризиків енергетичної безпеки, стабілізації і встановлення «прозорих» правил функціонування енергетичних ринків, диверсифікації шляхопроводів і постачальників природного газу і нафти. Будь-які міжнародні союзи, членами яких є ЧР, повинні відповідати її потребам і можливостям як суверенної держави і гаранта чеської економічної безпеки. Ризики в сфері енергетичної безпеки Чехії підрозділяються фахівцями на технічні, економічні і політичні.

В даний час найбільшим політичним ризиком є автоматичне запозичення законодавчих актів ЄС без урахування конкретних соціально-економічних умов в ЧР. У майбутньому прогнозується зростання значущості зовнішньополітичних ризиків в зв'язку зі збільшенням потреби в вуглеводневій сировині і зростанням цін на нього [50, с. 107]. На думку Незалежної енергетичної комісії, в даний час енергетика ЧР стоїть на важливому рубежі. Запаси вугілля протягом найближчих декількох десятиліть можуть бути вичерпані, і перед підприємствами гостро постане питання про залучення інших видів сировини. Саме атомна енергетика розглядається як гідна заміна. Чехія займає важливе місце серед країн, пов'язаних з поставками сировини з Росії, але не стільки як споживач (її потенціал в даному випадку не настільки вже й великий), а як транзитна країна.

Отже, іміджева політика Чехії неоднорідна. Ставлення Чехії різне для кожної зі сторін. Для ЄС країна виступає як надійний член. Співпраця з Європейським союзом є одним з головних пріоритетів чеського уряду. ЧР виступає за забезпечення економічної стабільності організації, зміцнення її енергетичної та сировинної безпеки, забезпечення внутрішньої європейської безпеки, а також за посилення ролі ЄС у світі. Чехія як член ЄС користується його фінансовими ресурсами. Головним чином це кошти, призначені для сільського господарства, і кошти, які Чеська Республіка може отримати із структурних фондів. Вступивши до ООН в 1993р., цю організацію чеське керівництво розглядає в якості важливого фактора забезпечення миру і міжнародної безпеки і офіційно декларує підтримку її зусиль, спрямованих на збереження стабілізуючої ролі цієї структури. У той же час в Празі вважають, що в сучасному вигляді ООН не здатна адекватно реагувати на нові глобальні виклики та загрози і пропонують збільшити число її постійних і непостійних членів. Іншими важливими міжнародними організаціями, в які входить Чеська Республіка, є СОТ, ОЕСР, МВФ у співпраці зі Світовим банком. Політика Чехії багатовекторна. Наприклад, американські фахівці беруть активну участь в розробці планів реформування армії Чеської Республіки, реорганізації системи управління збройними силами, підготовці військових кадрів. Для країн які є членами СНД, Чехія веде зовсім іншу політику. Уряд ЧР не розглядає розвиток відносин з Росією як пріоритет своєї зовнішньої політики. Всі кроки чеського ВВР по шляху розвитку двостороннього діалогу з РФ узгоджуються з провідними країнами Заходу, і в першу чергу з США, а зовнішня політика на російському напрямку відповідає загальному курсу, що проводиться ЄС і НАТО. Але Росія поставляє в Чехію енергоносії, а з Чехії до Росії надходять машини і обладнання. Найважливішою складовою двосторонніх торгово-економічних відносин є співпраця в енергетичній сфері. У 2009 р. була розроблена нова Державна енергетична концепція (ДЕК) яка стала на найближчі роки основою для вироблення принципів енергетичної безпеки ЧР.

2.1. Геополітичні аспекти іміджевого позиціонування Чехії

Зовнішня політика Чехії з моменту здобуття незалежності в основному була орієнтована на країни Західної Європи. Активна зовнішня політика на цьому напрямку призвела до того, що на сьогоднішній день Чехія є членом Північноатлантичного альянсу з 1999р., а з 1 травня 2004 року - членом ЄС, та ООН з 1993р. Таким чином, були виконані дві пріоритетні завдання зовнішньої політики Чехії: інтеграція в ЄС і в євроатлантичні військові структури. Прага не приховує своєї зацікавленості в подальшій інтеграції Української Республіки в структури ЄС і НАТО [30]. Чехія підтримує прагнення Києва до членства в Північноатлантичному союзі і бере участь в розробці договору про привілейоване партнерство, а також у створенні зони вільної торгівлі між Україною та Євросоюзом. Наряду з політичним аспектом чесько-українського співробітництва велике значення має економічна складова двосторонніх відносин. Одна з головних областей співробітництва обох країн - енергетика. Чехія проявляє інтерес до участі в модернізації української газотранспортної системи.

В даний час Прага, виходячи із загальних підходів Євросоюзу, підтримує зусилля Брюсселя щодо збереження транзиту вуглеводневої сировини з Росії через територію України після 2019 року і віддає пріоритет спорудженню так званого південного газового коридору, призначеного для доставки в ЄС енергоресурсів з Каспійського регіону і виступає в якості конкурента російському трубопроводу. Також Чехія спочатку 2009р. виявилася в центрі газового конфлікту між Росією і Україною. З одного боку, Паризький Град в числі інших європейських урядів відчував определенні втрати в ході кризи (за даними на 6 січня 2009 р. Чехія недоотримала 75% газу, що йшов транзитом через Україну), з іншого - стала важливим учасником переговорного процесу [59, с.242]. Чехія увійшла в число держав ЄС, які найбільш активно підтримують ідею включення України в проект "Східне партнерство". Нищівна

поразка Віктора Ющенка на президентських виборах в 2010р. і прихід до влади Віктора Януковича ознаменували початок нового етапу в українсько-чеських відносинах, які, як і попередні, в даний час відрізняються неоднозначністю оцінок з боку дослідників і експертів. У першій половині 2010р. тривало розширення співпраці в ряді галузей. Стало відомо про успішне завершення переговорів між українською корпорацією "Богдан" і чеською компанією "Segelec" про початок спільної роботи з виробництва тролейбусів. Серед закавказьких республік пріоритетом для Чехії є Грузія. Прага надає Тбілісі активну політико-дипломатичну підтримку в її євроатлантичних прагненнях і є найбільшим іноземним інвестором в розвитку енергетичної системи Грузії. Чеське керівництво виступає проти визнання незалежності Абхазії і Південної Осетії, як і раніше вважаючи їх частиною грузинської території. Стабільно розвиваються взаємовідносини ЧР зі Швецією, особливо в галузі військово-технічного співробітництва. З 2005 року чеські ВВС експлуатують винищувачі JAS-39 "Гріпен" [30]. Шведська сторона взяла на себе зобов'язання модернізувати електронне обладнання і програмне забезпечення винищувачів і зробити технічне доопрацювання для застосування ракет класу "повітря - земля". У питаннях близькосхідного врегулювання Чехія виступає одним з головних лобістів інтересів Ізраїлю в Євросоюзі.

Прага підтримує проведену Тель-Авівом політику щодо терористичних організацій і їх лідерів, а також Ірану та його ядерної програми. Країна також зацікавлена в науково-технічній кооперації з Ізраїлем, і перш за все з метою отримання доступу до сучасних оборонних технологій. В якості одного з напрямків своєї зовнішньої політики Прага розглядає сприяння євроінтеграції балканських країн. Чеське керівництво вважає, що неврегульованість ситуації в цьому регіоні створює потенційну загрозу для стабільності і безпеки на Європейському континенті. Ось чому воно активно сприяє включенню цих держав до складу ЄС і підтримує їх прагнення до членства в НАТО. Основна увага в своїй балканській політиці ЧР приділяє Сербії, яка, на її думку, є

ключовою державою регіону [30]. Чеське керівництво заявляє про підтримку євроінтеграційних прагнень Белграда. Прага намагається уникати прямого обговорення з сербською стороною принципового для Белграда питання - про статус краю Косово, визнаного ЧР в якості незалежної держави. Однією з головних загроз не тільки для безпеки Чехії, але і для глобальної стабільності в цілому Прага вважає міжнародний тероризм. В якості головного чинника, що сприяє підвищенню авторитету країни на міжнародній арені, чеське керівництво розглядає участь підрозділів національних ЗС у миротворчих операціях і заходах з протидії міжнародному тероризму.

Концепція-2015 вказала орієнтир на поліпшення відносин Чехії та Китаю. Тут простежується напрямок, в якому рухається ряд країн ЄС. З 2016 року під час візиту до Чехії глави Китаю було підписано меморандуми і договори про двостороннє співробітництво (конкретні проекти охоплювали ядерну енергетику, розвиток сільськогосподарських технологій, залізничну, шосейну і авіаційну інфраструктури, культуру і спорт) [37, с. 100]. Однак очікування М. Земана відносно китайських інвестицій як одного з факторів підтримки чеської економіки поки себе не виправдовують: обсяг інвестицій в 2017 р. в порівнянні з попереднім роком скоротився на 50% і склав менше 6 млрд крон (237 млн євро) . Важливим інструментом для підвищення рівня економічного розвитку Чеської Республіки є економічна дипломатія, що включає створення умов для розширення економічних контактів не тільки в галузі торгівлі товарами і послугами, а й в області інвестицій, підтримку економічної стабільності проектів співпраці, а також підтримку туризму. Економічна дипломатія спрямована на встановлення контактів за кордоном і створення умов для доступу чеських фірм на ринки третіх країн.

Отже, активна зовнішня політика на цьому напрямку призвела до того, що на сьогоднішній день Чехія є членом Північноатлантичного альянсу з 1999р., а з 1 травня 2004 року - членом ЄС, та ООН з 1993р. Таким чином, були виконані дві пріоритетні завдання зовнішньої політики Чехії: інтеграція в ЄС і в

євроатлантичні військові структури. Стабільно розвиваються взаємовідносини ЧР зі Швецією, особливо в галузі військово-технічного співробітництва. З 2005 року чеські ВВС експлуатують винищувачі JAS-39 "Гріпен". У питаннях близькосхідного врегулювання Чехія виступає одним з головних лобістів інтересів Ізраїлю в Євросоюзі. Прага підтримує проведену Тель-Авівом політику щодо терористичних організацій і їх лідерів, а також Ірану та його ядерної програми. Країна також зацікавлена в науково-технічній кооперації з Ізраїлем, і перш за все з метою отримання доступу до сучасних оборонних технологій. Прага надає Тбілісі активну політико-дипломатичну підтримку в її євроатлантичних прагненнях і є найбільшим іноземним інвестором в розвиток енергетичної системи Грузії. В якості одного з напрямків своєї зовнішньої політики Прага розглядає сприяння євроінтеграції балканських країн. Чеське керівництво вважає, що нерегульованість ситуації в цьому регіоні створює потенційну загрозу для стабільності і безпеки на Європейському континенті. Ось чому воно активно сприяє включенню цих держав до складу ЄС і підтримує їх прагнення до членства в НАТО.

Основна увага в своїй балканській політиці ЧР приділяє Сербії, яка, на її думку, є ключовою державою регіону. Чеське керівництво заявляє про підтримку євроінтеграційних прагнень Белграда. Прага намагається уникати прямого обговорення з сербською стороною принципового для Белграда питання - про статус краю Косово, визнаного ЧР в якості незалежної держави. Добре розвиваються відносини Чехії з Китаєм. З 2016 року під час візиту до Чехії глави Китаю було підписано меморандуми і договори про двостороннє співробітництво (конкретні проекти охоплювали ядерну енергетику, розвиток сільськогосподарських технологій, залізничну, шосейну і авіаційну інфраструктуру, культуру і спорт). Однак очікування М. Земана відносно китайських інвестицій як одного з факторів підтримки чеської економіки поки себе не виправдовують: обсяг інвестицій в 2017 р. в порівнянні з попереднім роком скоротився на 50% і склав менше 6 млрд крон (237 млн євро)

2.2. Західноєвропейський вектор іміджевої політики Чехії

Розвиваючи відносини з західноєвропейськими державами, Чехія найбільшу увагу приділяє співпраці з Німеччиною. Прага визнає за Берліном ключову роль в європейській економічній політиці і сфері безпеки [30]. Сторони беруть участь в реалізації загальноєвропейських програм в даних областях, проводять спільні заходи оперативної і бойової підготовки, а також консультації з проблем будівництва збройних сил. Німеччина надає Чехії значну допомогу в модернізації застарілих озброєннях та військової техніки. Здійснюється обмін військовими кадрами. Важливим партнером для Чеської Республіки є Великобританія. Лондон надає Празі експертну допомогу перекладі збройних сил на стандарти НАТО[30]. Взаємодія з іншими європейськими країнами здійснюється в основному в рамках участі в міжнародних операціях за кордоном, а також в ході спільних заходів ОЧП під керівництвом НАТО.

Важливий зовнішньополітичний партнер Чехії в Західній Європі - Франція. Численні зв'язки на регіональному рівні, між містами і муніципалітетами цих країн призвели до того, що на сьогоднішній день Франція також виступає в якості одного з головних торгових партнерів Чехії. Французький президент Франсуа Олланд зустрівшись з чеським прем'єром Богуславом Сobotкой охарактеризував чесько-французькі відносини як «Дивні». Прага завдала шкоди Парижу винятком французької компанії Areva з тендера на добудову АЕС Темелін. Французи не розуміли, чому в фінал вийшли американці і росіяни, а компанія з країни ЄС залишилася позаду. При цьому французька допомога може ще в майбутньому дуже стане в нагоді, відстоюючи право на експлуатацію АЕС. Проте, коли стало ясно, що багатомільярдне замовлення не дістанеться нікому, тому що тендер був скасований і сам план на будівництво нових атомних енергоблоків відкладений на невизначений термін, французи заспокоїлися. Сторони, звичайно, обговорили і актуальні міжнародні проблеми, а саме кризу на Україні. Переговори проходили ще до закінчення

зустрічі в Женеві. Лідери Чехії та Франції зійшлися на думці, що проблеми треба вирішувати політичними і дипломатичними засобами, не вдаючись до економічних санкцій, які зашкодять всім. В першу чергу Чехія намагається просунутись в європейський напрямок. Це полягає стати повноправним членом ЕС, показує всім, що майбутнє інтеграції в руках країни і всіма засобами реалізовує зовнішню політику і безпекову політику, міграційну та візову політику. Ставши членом ЄС в 2004р., Чехія і далі в європейському напрямі буде дотримуватися такої позиції [27]. На даний момент представники Чехії здійснюють співпрацю з партнерами з Словенії, Франції та Швеції інших держав, які займали провідне місце в Євросоюзі в 2008-2009рр. Урядова програма містить такі завдання перебування Чехії в ЕС в якості головних гравців на міжнародній арені:

- щоб чеська зовнішня політика базувалася на довгострокових принципах;
- пропонувати залишати на розгляд питання, де ЧР займає високу позицію в порівнянні з позиціями інших членів ЄС;
- зробити високим авторитет Чехії в ЄС і світі;
- прислуховуватися в своїй країні до громадської думки;
- щоб політична діяльність підтримувалася транспарентністю

Було обрано ідею «Європа без бар'єрів» будучи одним з головних членів ЄС і визначені основні напрями діяльності: аграрна реформа, дискусія про ревізію союзного бюджету, розробка програми розвитку внутрішнього торгового простору до 2013 року, активізація співробітництва у сфері юстиції та внутрішніх справ [27]. Але щоб була реалізована Лісабонська стратегія це одна з головних проблем. Одна єдина зміна стосувалася щоб Франція займала одне з головних місць в ЄС, це не здійснення в Ірландії на референдумі Лісабонського договору. Відвідавши Прагу, саме це питання обговорював Н.Саркозі. Продовження ратифікаційного процесу, саме це є вимогою французької дипломатії. Маємо звернути увагу, що не досить можливостей

головування Франції, щоб Євросоюз зрушив з мертвої точки. А невинним гравцем може бути Хорватія, яка є основним адресатом «вертикального» проекту Праги, тому що через не здійсненність Лісабонської угоди, щоб вступити Хорватії в ЄС, це буде не визначено. В Чехії обговорюють що буде з Європою у майбутньому. Незадоволеність проти Лісабонського договору висловив президент В. Клаус, щоб ця угода була відсторонена в парламенті, залучаючи депутатів та сенаторів і щоб це було на розгляді Конституційного суду [27]. Громадянська-демократична партія (ГДП), яку очолює прем'єр – міністр Тополенко розділяє прихильність президенту. Але цілісність не спостерігається в уряді: щоб договір був ратифікований міністр закордонних справ К. Шварценберг закликає щоб це продовжилося, але віце-прем'єр А.Вондра не задоволений окремими положеннями чеської конституції. Тому, якщо змодулювати наслідки, коли Прага буде головувати в ЕС, в Чехії будемо спостерігати за загостренням внутрішньоелітної конкуренції. Є факт, що три члени нинішнього кабінету мають досвід керівництва МЗС - діючий міністр К. Шварценберг (Партія зелених), віце-прем'єр А. Вондра (ГДП) та міністр-голова законодавчої ради при уряді Ц. Свобода (Християнсько-демократична унія - Чехословацька народна партія).

Перший етап зближення Чехії з західноєвропейськими та євроатлантичними структурами припав на період домінування ГДП на чеській політичній сцені (1992-1997) [51, с.212]. У ці роки євроінтеграція розглядалася правлячими колами ЧР не тільки як необхідна і можлива, але і як легко досяжна для країни мета. Суперечливість підходу громадянських демократів до проблеми європейської інтеграції яскраво відбилося в словах Я.Заграділа - заступника голови ГДП, міністра закордонних справ у тіньовому уряді, сформованому цією партією: «Поки неможливо домовитися про наш вступ до ЄС на основі рівноправності. Про це свідчить весь підхід ЄС, особливо в питаннях сільського хазяйства. Євросоюз має намір звертатися зі своїми новими членами як неповноцінними, країнами "другого сорту" ... ЄС не

готовий надати нам всі права члена союзу відразу після вступу в нього. ГДП як найбільш значна праволіберальна політична партія в Чехії є виразником настроїв тієї частини чеського суспільства, яка відчуває побоювання в зв'язку з майбутнім вступом своєї країни в ЄС. Це досить широка і строката в соціальному сенсі група. У неї входять багато представників національного капіталу, які побоюються конкуренції великих західних фірм; дрібні підприємці, яким можлива концентрація капіталу після вступу ЧР до Євросоюзу загрожує банкрутством і т.п. Є проблема в сфері політики з Німеччиною в Чехії - де європейська інтеграція тісно пов'язана з маючу глибоке історичне коріння проблемою відносин з Німеччиною - найбільшим економічним партнером Чехії [51, с.215]. Найбільш яскраво це проявилось в 2001-2002 рр., коли передвиборча кампанія в ЧР збіглася за часом з несподіваною полемікою між правлячими колами Чехії, Німеччини та Австрії з питання про післявоєнну депортацію судетських німців у відповідності з так званими «декретами Бенеша». Найбільш радикальні представники судетонемецької громади ведуть розмови про реституцію (повернення) майна, конфіскованого у них або їхніх предків під час депортації, і навіть про повернення судетським німцям цивільних і політичних прав в Чехії.

Слід, однак, відзначити, що цю позицію не поділяють ні офіційне керівництво Німеччини і Австрії, ні провідні представники Європейського союзу, не раз запевняли Чехію в недоторканності її кордонів, а також в тому, що рішення майнових питань на території ЧР перебуває повністю у веденні влади цієї країни. Кампанія по захисту національних інтересів, розпочата ГДП в першу чергу у власних передвиборчих цілях, придбала навесні 2002 р. загальнонаціональний характер [51, с.216]. До неї долучилися і інші політичні сили, в тому числі відомі своєю проєвропейською орієнтацією та прагненням до збереження добросусідських відносин з Німеччиною та Австрією. Заступник голови ліберальної Унії свободи, депутат парламенту К.Кінл зазначив, що «в Європарламенті є невелика група депутатів з Німеччини та Австрії, які

виступають з екстремістських позицій» (тобто вимагають офіційного скасування «декретів Бенеша» і переговорів про можливу компенсацію висланим та їхнім нащадкам) Реальним результатом кампанії із захисту національних інтересів стало тимчасове погіршення відносин між ЧР та її західними сусідами (потрібно ще раз відзначити, що ні в ФРН, ні в Австрії античеська кампанія в 2002 р. не велась з такою гостротою і послідовністю, як націоналістична кампанія в Чехії). З'ясувалося, що обговорення питань, пов'язаних з кризовими моментами історії, колишніми етнічними конфліктами і проблемами міжнаціональних відносин, все ще наштовхується на хворобливу «мобілізаційну» реакцію значної частини чеського суспільства, яку використовують в своїх інтересах націоналістично налаштовані політичні сили. Більш того, в 2001-2002 рр. питання про євроінтеграцію стало одним з основних в полеміці між соціал-демократами і цивільними демократами [51, с.218]. У той же час позицію чеської соціал-демократії, що грає ключову роль в коаліції, правлячої в ЧР після червневих виборів 2002 р, відрізняє не тільки прихильність принципам європейської інтеграції, власні уявлення про оптимальні шляхи суспільного розвитку як Чехії, так і Європи в цілому.

Та попри всьому єврооптимізму ЧСДП реалізація подібної програми може парадоксальним чином ускладнити перспективи інтеграції Чехії до Євросоюзу [51,с.219]. Крім того, багато економістів вказують на те, що економічних ресурсів і особливо фінансової бази Чеської Республіки явно недостатньо для втілення в життя широкомасштабних соціальних проєктів ЧСДП. У 2002-2004 рр. в цьому довелося переконатися і самому лівоцентристському уряду, змушеному почати бюджетно-фінансову реформу, спрямовану на економію державних коштів. Незважаючи на перемогу на останніх парламентських виборах, соціал-демократи усвідомлювали, що без тісної співпраці з іншими політичними силами, які виступають за якнайшвидший вступ країни до Європейського союзу, їм буде складно вирішити цю задачу протягом найближчих двох років. Саме ці міркування

зіграли вирішальну роль при формуванні кабінету В. Шпідли. Особливість поведінки Чехії в якості малої держави, безсумнівно, полягає в тому, що вона почала вільно усвідомлювати можливості використання свого становища тільки після виходу із зони радянського впливу. До цього вона була обмежена сувою ієрархією підпорядкування в рамках соціалістичного блоку. Отримавши свободу дії, ЧР стала шукати співпрацю з великими державами за допомогою включення в різні альянси і посилення зв'язків з великими державами. Однак незабаром стали очевидні певні межі ведення самостійної політики, що виразилося в послідувавшій досить критичній позиції національних властей по відношенню до Брюсселю [30]. З одного боку, участь в роботі великих міждержавних організацій, які передбачають обговорення будь-якої законодавчої ініціативи, давало можливість висунення своєї позиції, але з іншого - гостра критична лінія поведінки країни, яка доходила до блокування законодавчих ініціатив, ускладнювала діяльність даних структур. Таким чином, Чехія (разом з деякими іншими центральноєвропейськими державами, т. зв. Вишеградської групи - Угорщина, Польща, Словаччина, Чехія) стали основними критиками ЄС і вимагали врахування їхніх пропозицій, змусивши деяких європейських політиків говорити, що євроінтеграція країн Східної Європи була помилкою. Можна відзначити, що зросли можливості і розширення інструментарію малих країн таких як Чехія привели одночасно і до підвищення їх авторитету, і до зростання напруженості між ними і їх більш впливовими союзниками, які не розраховували на їх настільки завзяту позицію з окремих.

Отже, одна з країн, яка розглядається Чехією в західноєвропейському векторі іміджевої політики Чехії є Німеччина. Прага визнає за Берліном ключову роль в європейській економічній політиці і сфері безпеки. Німеччина надає Чехії значну допомогу в модернізації застарілих озброєннях та військової техніки. Важливим партнером для Чеської Республіки є Великобританія. Лондон надає Празі експертну допомогу перекладі збройних сил на стандарти

НАТО. Та в західноєвропейському векторі важливим партнером є Франція. Численні зв'язки на регіональному рівні, між містами і муніципалітетами цих країн призвели до того, що на сьогоднішній день Франція також виступає в якості одного з головних торгових партнерів Чехії. Головним для Чехії на європейському напрямі найближчим часом, безсумнівно, буде головування в ЄС, яке вона приймає з початку 2009 р. Особливість поведінки Чехії в якості малої держави, безсумнівно, полягає в тому, що вона почала вільно усвідомлювати можливості використання свого становища тільки після виходу із зони радянського впливу. До цього вона була обмежена сувою ієрархією підпорядкування в рамках соціалістичного блоку. Отримавши свободу дії, ЧР стала шукати співпрацю з великими державами за допомогою включення в різні альянси і посилення зв'язків з великими державами. Однак незабаром стали очевидні певні межі ведення самостійної політики, що виразилося в послідувавшій досить критичній позиції національних властей по відношенню до Брюсселю. З одного боку, участь в роботі великих міждержавних організацій, які передбачають обговорення будь-якої законодавчої ініціативи, давало можливість висунення своєї позиції, але з іншого - гостра критична лінія поведінки країни, яка доходила до блокування законодавчих ініціатив, ускладнювала діяльність даних структур. Таким чином, Чехія (разом з деякими іншими центральноєвропейськими державами, т. зв. Вишеградської групи - Угорщина, Польща, Словаччина, Чехія) стали основними критиками ЄС і вимагали врахування їхніх пропозицій, змусивши деяких європейських політиків говорити, що євроінтеграція країн Східної Європи була помилкою. Перший етап зближення Чехії з західноєвропейськими та євроатлантичними структурами припав на період домінування ГДП на чеській політичній сцені (1992-1997). У ці роки євроінтеграція розглядалася правлячими колами ЧР не тільки як необхідна і можлива, але і як легко досяжна для країни мета.

2.3. Східноєвропейський вектор іміджевої політики Чеської Республіки

Східноєвропейський вектор іміджевої політики Чеської Республіки це діяльність в регіональних рамках з країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), щоб у подальшому це було задіяно в зміцненні чеських позицій в ЄС. Були виявлені важливі економічні країни як Словенія, Словаччина, Німеччина та Польща. Зацікавленість Чехії в розвитку Вишеградського співробітництва та Центральноєвропейського вектору, впливає з досвіду 1990х рр [27]. Щоб швидше вступити в ЄС, Чехією було запропоновано створення Вишеградської групи країн (Чехія, Польща, Угорщина). Як члени Ради Європи були визначені Чехія та Словаччина. Тому можна казати що діяльність в рамках Вишеградської моделі, складається з коопераційних та інтеграційних завдань і жорсткі зобов'язання не мають впливу, тобто всі країни мають власну зовнішньополітичну віху.

Все більшого значення в рамках Вишеградської групи набуває не міждержавне, а транскордонне співробітництво в рамках так званих євро регіонів. Найбільш проблемним для для керівництва Чехії виявилось питання Косово. Чеська Республіка мала дві умови, щоб Косово стало незалежною країною, спираючись на узгодженні з Вишеградськими партнерами: щоб більшість країн ЄС визнали це питання і надання релігійним та національним меншинам у краї прав. Спостерігалось негативне ставлення більшості чеських політиків і громадян в визнанні незалежності Косово[27]. Але дві власні умови змусили чекати уряду 21 травня 2008 року. Це було вимушеною мірою, так про це висловився міністр закордонних справ К. Шварценберг і Сербії сказав, що бажає усіма силами підтримати в її євроінтегрийних прагненнях. Він наголошував, що в Косово з 1999р., досі перебувають сотні чеських солдатів і всі зусилля мають бути запропоновані урядом, щоб вони виконали місію, яку на них покладена. Визнання

незалежності Косово і коли погіршилися відносини з Сербією, причинило великі труднощі центрально- і східноєвропейському напрямку політики Чехії, згідно з цим, Прага повинна докласти всі зусилля щоб відносини з балканськими країнами нормалізувалися, які не є ні в НАТО, ні в ЄС. В економічній і політичній сфері особливо значимими виявлені, і відносини з країнами-кандидатами в члени НАТО і ЄС, з Росією, Україною та іншими країнами СНД. Ті країни, які знаходяться за трансатлантичним регіоном і мають зв'язки з Чехією, мають другорядне значення. Але винятком є такі країни як Афганістан, Ліван та Ірак, де перебувають чеські військові в складі різних міжнародних місій.

Найбільш близьким союзником і традиційним партнером Чехії серед країн Центральної та Східної Європи є Словаччина. Зовнішню політику Словаччини і Чехії з точки зору внутрішньодержавного потенціалу можна віднести до категорії традиційних зовнішніх політик, характерною рисою яких є орієнтація на активне, прагматичне і взаємовигідне співробітництво з навколишнім світом. Незважаючи на розбіжності по окремим зовнішньополітичним питанням, двосторонні відносини відрізняються безконфліктністю і настроєм на тісний контакт. Важливим напрямом спільної діяльності в рамках загальної політики в області безпеки і оборони є формування чесько-словацької бойової тактичної групи ЄС. Чехія співпрацює зі Словаччиною практично в усіх сферах суспільного життя, перш за все у зовнішній політиці і дипломатії, господарсько-економічному співробітництві, в сферах освіти і науки, культури, безпеки, захисту навколишнього середовища, а також неурядових організацій та ін. Зовнішньополітичне співробітництво Чехії і Словаччини, реалізується на трьох пріоритетних рівнях: -Двосторонній рівень (Словаччина - Чехія); -Регіональний рівень (в рамках Вишеградської групи); - Європейський рівень (в рамках ЄС). Однією з найбільш важливих складових надстандартньо-двосторонніх відносин між Словаччиною та Чехією є інтенсивність політичних міждержавних контактів [54,с.178]. Господарсько-

економічні, військові, культурні та інші зв'язки доповнюють політичні контакти, тому предметами двосторонніх переговорів політичних представників Словаччини і Чехії найчастіше є питання поглиблення та динамізації словацько-чеського співробітництва в різних областях, як, наприклад: збереження і поглиблення політичних зв'язків на різних рівнях; сприяння розвитку торгово економічних зв'язків (перш за все, підприємництва та інвестицій); розвиток енергетики і її ефективності (поліпшення зв'язків, особливо на рівні операторів транспортних газових мереж); розробка і розвиток проектів в області дорожнього руху і залізничної інфраструктури (перш за все, побудова та вдосконалення мережі швидкісних автомагістралей та залізничних шляхів, що з'єднують обидві держави); зміцнення культурних зв'язків і ін. Як один з багатьох прикладів можна привести спільний проект Словаччини і Чехії про транскордонне співробітництво на 2014-2020 рр., метою якого є вирішення спільних викликів та проблем прикордонних регіонів обох держав [54,с.179]. Даний проект зосереджений на наступних напрямках: підтримка інвестиційних компаній в області досліджень і інновацій; створення зв'язків і взаємодії між підприємствами, науково-дослідними центрами і вищої освітньої середи; інвестиції в освіту, професійну підготовку та навчання; збереження, захист, популяризація та розвиток культурної і природної спадщини; захист і відновлення біорізноманіття та ґрунтів; підтримка екосистемних послуг та екологічної інфраструктури; підтримка та сприяння правового і адміністративного співробітництва між громадянами і установами.

Завдяки міжнародним організаціям, членами яких виступають Словаччина і Чехія, їх кооперація розширюється і набуває все більших масштабів. Словацько-чеське співробітництво в рамках міжнародних організацій має двоїстий характер. З одного боку, Словаччина і Чехія спільними зусиллями сприяють досягненню цілей, поставлених міжнародними організаціями, а з іншого - міжнародні організації сприяють поглибленню і зміцненню словацько-чеського співробітництва [54, с.180]. Найбільш вдалим

прикладом можуть служити зовнішньополітичні інтеграційні пріоритети двох країн з метою забезпечення безпеки держав і їхніх громадян, а також економічного зростання. Сучасні словацько-чеські відносини в області зовнішньої політики будуються на основі загальних цінностей і принципів, історичної єдності, багаторічного спільного досвіду, культурної, мовної та географічної близькості, збіги політичних і економічних інтересів, а також дружності, поваги і взаєморозуміння двох народів. Отже, незважаючи на те, що Словаччина і Чехія майже чверть століття існують на політичній карті світу як два незалежних і суверенних держави, вони не забувають про своє спільне минуле і надають цьому великого значення.

Велике значення для Чехії має східноєвропейський напрямок, який здійсниться коли вишеградські і суміжні пострадянські країни зближаться. Щодо Росії, то є сумнів що це буде основою в зовнішній політиці Чехії, те що стосується військово-політичного характеру [27]. Маючи вдалу концепцію економічної дипломатії і позиціонуючи Чехію, що є характерним для малих країн, спостерігаються безжалісні вимоги НАТО та ЄС і це призводить до непотрібної напруги в рамках євроатлантичного партнерства. Попри те, що поява Чехії є наслідком національного самовизначення, Чехословацька Республіка стала багатонаціональною державою. Сен-Женмерський договір визначав права національних меншин, а потім – Конституцією ЧСР. Але виконання конституційних положень не весь час дотримувались. Коли був міжвоєнний період, незадоволеність висловлювали представники національних меншин до центру, думаючи про порушення або недотримання їхніх прав. Одним з прикладів є апеляція до міжнародних організацій, в першу чергу до Ліги Націй, щоб вони внесли свій вплив на політику Праги. Дискусії про стан німецької, польської та угорської меншини розглядалися між Чехією та її сусідами. За заявою глави МЗС Угорщини Петера Сійярта, країни Вишеградської групи домовилися і заключили угоду про розміщення в країнах Балтії підрозділів своїх збройних сил. За його словами, такі країни, як

Угорщина, Польща, Словаччина і Чехія з 2017 року почнуть розміщувати в Латвії, Литві та Естонії свої війська в рамках заходів щодо посилення присутності НАТО в регіоні. Коли була зустріч глав МЗС балтійських країн Скандинавії та Вишеградської групи, на ній міністр заявив про відправлення своїх військових в балтійські країни на три місяці, в порядку ротації. З кожної країни здійснення умов постійного перебування в регіонах 150 своїх військовослужбовців. Така стратегія допоможе прийти до того, що країни Вишеградської четвірки солідарні з країнами Балтії, сказав Сійярто. Перед тим як відбудеться наступний саміт у Варшаві, що стосується дислокації нового збройного контингенту, буде опрацьовано. Треба згадати, що в кінці березня, за заявою головнокомандувача військами НАТО в Європі генерала Філіпа Бридлава, ті збройні сили, які перебували в минулий раз в Естонії, не мають бути військовими з США і обов'язковим є статус міжнародних. Також він наголосив, що укладуть план який посилить присутність НАТО в країнах Балтії, він буде ратифікований на саміті НАТО в липні. Угорщина є автором інфраструктурного проекту по з'єднанню Будапешта, Праги, Варшави та Братислави досконалої автомобільної артерією. Угорська сторона готова виділити до 2020 року. € 4,6 млн. на експертно-оціночні роботи в цьому напрямку[31]. Військове співробітництво стало новим форматом візиту. Угорщина купила у Чехії два навчальних і два розвідувальні літаки і направляє військових льотчиків на навчання до Чехії. Крім цього за чеською ліцензією Угорщина справить 200 тис. одиниць стрілецької зброї. Динаміки відносин між Будапештом і Прагою багато в чому сприяє незалежна політика Орбана і властивий чехам євроскептицизм, виразником якого і є угорський прем'єр. За даними соціопитувань в 2017 р 36% чехів не схвалювали членство своєї країни в ЄС - і це найвищий показник серед усіх країн союзу. Будапешт будь-якими шляхами йде на політичні кроки, які не сприймає Брюссель [31]. В першу чергу Будапешт цим самим намагається забезпечити себе в Центрально-Східній Європі міцну економічну і дипломатичну площадку

для збереження своїх позицій в діалозі з Брюсселем. В якості такої основи Будапешт бачить Вишеградську «четвірку» (Угорщина, Чехія, Словаччина, Польща). Угорці сподіваються досягти максимально можливої консолідації позицій країн «четвірки» з цілого ряду чутливих для себе питань. У цьому контексті в Празі прозвучало конкретна заява Орбана про те, що «втомлені члени Європарламенту повинні піти», звільнивши дорогу для свіжих сил, «які розуміють, що ми вступаємо в нову еру». Польща і Угорщина претендують всередині «четвірки» на роль ідеологічних і політичних лідерів, в той час як Чехія і Словаччина поведуться більш пасивно, не маючи явно вираженої ідеології [31]. З огляду на вищесказане, можна припустити, що чесько-словацький вектор надалі буде пріоритетним для Угорщини всередині Вишеградської «четвірки», в той час як польсько-угорські відносини будуть розвиватися меншими темпами і найменш активним напрямком буде співпраця у військовій сфері.

Отже, пріоритетом центральноєвропейської «вертикалі» Чеської Республіки є регіональне співробітництво з країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), яке вона розраховує використати для зміцнення чеських позицій в ЄС. А саме з такими країнами як Словаччиною, Словенією, Польщею, Німеччиною, Австрією та Угорщиною. З ініціативи Чехії була створена Вишеградська група країн (Чехія, Польща, Угорщина), з метою якнайшвидшого входження до ЄС. Все більшого значення в рамках Вишеградської групи набуває не міждержавне, а транскордонне співробітництво в рамках так званих єврорегіонів. Чехія, в узгодженні з партнерами по Вишеграду, висунула дві умови для визнання косовської незалежності: визнання більшістю країн ЄС та забезпечення прав національних та релігійних меншин у краї. Однак 21 травня 2008 уряд Чеської Республіки визнав незалежність Косова. Становище німецької, польської та угорської меншини неодноразово ставало темою двосторонніх переговорів Чехословаччини з сусідами. Угорщина, Польща,

Словаччина і Чехія з 2017 року почали розміщувати в Латвії, Литві та Естонії свої війська в рамках заходів щодо посилення присутності НАТО в регіоні. За словами глави МЗС Угорщини Сійярта в ході зустрічі глав МЗС балтійських країн, Скандинавії та Вишеградської групи, дані країни будуть відправляти в балтійські країни своїх військових на три місяці, в порядку ротації. Чесько-словацький вектор надалі буде пріоритетним для Угорщини всередині Вишеградської «четвірки», в той час як польсько-угорські відносини будуть розвиватися меншими темпами і найменш активним напрямком буде співпраця у військовій сфері.

Можна зробити висновок, що іміджева політика Чехії неоднорідна. Ставлення Чехії різне для кожної зі сторін. Для ЄС країна виступає як надійний член. Співпраця з Європейським союзом є одним з головних пріоритетів чеського уряду. Чехія вступила в ЕС, в 2004 році. ЧР виступає за забезпечення економічної стабільності організації, зміцнення її енергетичної та сировинної безпеки, забезпечення внутрішньої європейської безпеки, а також за посилення ролі ЄС у світі. Вступивши до ООН в 1993р., цю організацію чеське керівництво розглядає в якості важливого фактора забезпечення миру і міжнародної безпеки і офіційно декларує підтримку її зусиль, спрямованих на збереження стабілізуючої ролі цієї структури. Політика Чехії багатовекторна. Найважливіші країни – партнери Чехії це США, американські фахівці беруть активну участь в розробці планів реформування армії Чеської Республіки, реорганізації системи управління збройними силами, підготовці військових кадрів. Військові полігони і повітряний простір республіки використовуються США в інтересах організації заходів оперативної і бойової підготовки. Уряд ЧР не розглядає розвиток відносин з Росією як пріоритет своєї зовнішньої політики. Росія поставляє в Чехію енергоносії, а з Чехії до Росії надходять машини і обладнання. Найважливішою складовою двосторонніх торгово-економічних відносин є співпраця в енергетичній сфері. Зовнішня політика Чехії з моменту здобуття незалежності в основному була орієнтована на країни

Західної Європи. Прага не приховує своєї зацікавленості в подальшій інтеграції Української Республіки в структури ЄС і НАТО. Чехія підтримує прагнення Києва до членства в Північноатлантичному союзі і бере участь в розробці договору про привілейоване партнерство, а також у створенні зони вільної торгівлі між Україною та Євросоюзом. В даний час Прага, виходячи із загальних підходів Євросоюзу, підтримує зусилля Брюсселя щодо збереження транзиту вуглеводневої сировини з Росії через територію України після 2019 року і віддає пріоритет спорудженню так званого південного газового коридору, призначеного для доставки в ЄС енергоресурсів з Каспійського регіону і виступає в якості конкурента російському трубопроводу. Чеське керівництво виступає проти визнання незалежності Абхазії і Південної Осетії, як і раніше вважаючи їх частиною грузинської території. Стабільно розвиваються взаємовідносини ЧР зі Швецією, особливо в галузі військово-технічного співробітництва. Добре розвинуті відносини з Китаєм. Одна з країн, яка розглядається Чехією в західноєвропейському векторі іміджевої політики Чехії є Німеччина. Прага визнає за Берліном ключову роль в європейській економічній політиці і сфері безпеки. Німеччина надає Чехії значну допомогу в модернізації застарілих озброєннях та військової техніки. Важливим партнером для Чеської Республіки є Великобританія. Лондон надає Празі експертну допомогу перекладі збройних сил на стандарти НАТО. Численні зв'язки на регіональному рівні, між містами і муніципалітетами цих країн призвели до того, що на сьогоднішній день Франція також виступає в якості одного з головних торгових партнерів Чехії. Головним для Чехії на європейському напрямі найближчим часом, безсумнівно, буде головування в ЄС, яке вона приймає з початку 2009 р. Пріоритетом центральноєвропейської «вертикалі» Чеської Республіки є регіональне співробітництво з країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), яке вона розраховує використати для зміцнення чеських позицій в ЄС. А саме з такими країнами як Словаччиною, Словенією, Польщею, Німеччиною, Австрією та Угорщиною.

РОЗДІЛ 3.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХІЇ

Посередницька роль відводилася Чехії у відносинах НАТО - Росія. Росія після США перебувала на другому місці в числі регіональних партнерів Чехії, випереджаючи Китай. Пріоритетні напрямки відносин: економічний обмін, енергетичне співробітництво, спільна боротьба з тероризмом, взаємодія з громадянським суспільством в заохоченні захисту прав людини. Росія, згідно з новою версією концепції, чеськими ЗМІ, віднесена до решти країн нарівні з Близьким Сходом і Північною Африкою. І тепер Росія, будучи дестабілізуючим фактором європейської безпеки, все ж зберігає потенціал економічного і політичного партнерства для Чехії і країн ЄС. Відповідно до Концепції-2015 р. Чехія має намір посилити конструктивну співпрацю з Росією, особливо в економічній та культурній сферах, і наладити якомога тісніший контакт з російським громадянським суспільством, що складно охарактеризувати як кардинальну зміну політики Праги по відношенню до Москви [37, с.100]. Головні зміни пов'язані з тим, що Росія визнана руйнівним чинником для європейської безпеки, і тому рівень економічних і політичних відносин двох країн буде залежати від ступеня поваги міжнародного права, зокрема, територіальної цілісності російських сусідів. Змінилося лише те, що відтепер російсько-чеські відносини будуть визначатися іншими акторами, диктуватимуть, які права, норми і принципи порушує Росія.

У Концепції-2015 р. Чехія знову підтвердила пріоритетність відношення з ЄС і НАТО [37, с.99]. Видана за щось нове фраза про те, що США тепер вважаються тільки гарантом євроатлантичної безпеки, цілком закономірно впливає з формулювання Концепції-2011. Згідно з її положеннями США виступали ключовим союзником Чехії, які ні багато ні мало внесли вирішальний внесок у розгром агресивних тоталітарних режимів і відновлення чеського суверенітету. Відносини з США мають кілька ліній військово-

політичної взаємодії: партнерство в рамках НАТО, участь у військових місіях в Афганістані та Іраку, протидія тероризму тощо. В Чехії немає візової проблеми, хоча чеська ініціатива була відзначена європейськими політиками як порушення загальноєвропейської солідарності. Необхідність в отриманні американських в'їзних віз стане непотрібним у чеських громадян, внаслідок підписаного меморандума про взаєморозуміння у лютому 2008р.

Досить суперечливою виявилася «Радарна» проблема, внаслідок якої політична еліта розпалася, а й призвела до нестабільних стосунків між владою і суспільством [30]. Крім того, Чехія не залишає осторонь заяви європейських і російських політиків, що стосується «сепаратних переговорів», які торкаються інтересів третіх країн, не виходячи з рамок двосторонніх форматів. Було зроблено звернення Вашингтоном у січні 2007р. до чеського уряду з тим, щоб розмістити в країні радар протиракетної оборони. Внаслідок тривалих і складних переговорів, учасники яких перебували під тиском, знаходячись в середині країни, так і за її межами. Швидкими темпами були затверджені технічні питання, які стосувались з визначенням місця розташування радара, і предмет переговорів складався з 3 частин: головний договір про будівництво радара, угоду про статус і розміщення американських військових, генеральна угода про наукове та технічне співробітництво. В ході переговорів стало ясно, що чеський уряд має піти на поступку Вашингтонові, незважаючи на те, більшість з чеських громадян Чехії ідею розміщення радара ПРО не беруть до уваги[30]. Необхідністю для США було те, що головний договір, який був підписаний 8 липня 2008р., стався у найближчі часи. Але велике значення для Праги мали дві інші угоди. Щоб чеська влада мала контроль і визначення режиму експлуатації радара, планувалося затвердити згідно цих актів. Конституція Чехії не виключає, щоб іноземні війська перебували на території країни (ст. 39), як і чеських - за її межами. Коли переговори проходили, сторони дійшли до того, що за

окремим документом будуть регулюватися в яких умовах американські військові мають бути, де головним буде натовська «Угода про статус збройних сил». Тепер, ми маємо, що сторонами не було досягнуто домовленостей з питань експлуатації радара. Більш за все, Прага буде всіма шляхами домагатися умов, які її цікавлять: щоб чеські фірми приймали участь в будівництві радара всіма силами, був встановлений затверджений контроль за його експлуатацією, категорії іноземних військових скоротилися, виведених з-під юрисдикції ЧР, і т.п.[30]. Ці переговори можуть бути тривати довго, але за умови, якщо правлячій правоцентристській коаліції вдасться зміцнити свої позиції в парламенті, коли в 2008р. відбулися осінні вибори в Сенат або за рахунок «розхитування» опозиції, внаслідок яких підписані акти були ратифіковані. Ще маючи досвід голосувань у парламенті у минулому по «незручним» питанням дозволив простежити, що урядові чиновники вміють знаходити спільну мову з депутатами. В Чеській політиці також є приклади коли виявляли корупцію. Коли головний договір про будівництво радара затягували ратифікацією аж до президентських виборів в США. Більшість з політичної еліти вважають, щоб обговорення, яке буде далі стосувалося щодо двох інших «радарних» угодах слід вже з новою адміністрацією Білого дому.

Внаслідок опитування, яке на початку липня 2008р. провело агенство STEM 47% опитаних хотіли, щоб відклали ратифікацію підписаного з США договору по Про до виборів нового американського президента. Але внаслідок серпневих подій на Кавказі за завданням прем'єра Тополанека зовнішньополітичне відомство ЧР переговори з Вашингтоном прискорило. І ще новим поштовхом стало те, що у Варшаві був підписаний польсько-американських договір про розміщення американських протиракетних комплексів в Польщі. Більш за все, чеський кабінет не має настільки міцну впевненість на отримання преференцій від нової адміністрації США як колись. Спостерігається продовження розпочатої військової місії в Афганістані

з 2002р. Сьогодні можна говорити про розміщення в Кабулі чехо-словацького спільного контингенту, який складається з 108 чеських військовослужбовців. Все що стосується радіохімічного захисту, вони виконують. Згідно з програмою щодо реконструкції Афганістану в афганській провінції Лонгар з березня 2008р. знаходиться чеський військовий контингент чисельністю 102 людини. Були залучені до роботи цивільні фахівці з Чехії [30]. Ще треба відмітити залучення 63 чеських військових в провінцію Урузган щоб охороняти нідерландські цивільні будівельники. В Іраку (в британській зоні окупації в районі Басри) з березня 2003 р. перебував підрозділ чеської армії чисельністю 95 осіб, які виконували функції охорони військових об'єктів та медичної допомоги. У червні 2008 р. контингент був повністю виведений, а йому на зміну в липні прийшла інша, п'ята за рахунком місяця чеських військових, основним завданням якої буде обслуговування бойової техніки (в першу чергу танків Т-72) і навчання іракських військових.

Чехія довго не оголошувала свою позицію щодо вступу в ЄВС, не беручи до уваги заяви деяких політиків. У банківській раді Чеського національного банку (ЧНБ) сформувалися дві групи прихильників вступу в ЄВС: перша виступала за швидкий вступ, друга - за більш стриманий [53,с.135]. 30 вересня 2003 року Міністерство фінансів ЧР і ЧНБ підписали спільний документ «Стратегія входження Чеської Республіки в зону євро». У ньому констатується, що «за умови виконання маастрихтських критеріїв, включаючи успішну консолідацію державних фінансів, досягнення достатнього рівня реальної конвергенції та відповідного просування структурних реформ, що забезпечують достатню економічну адаптацію з країнами ЄС, можна очікувати вступу в зону євро в 2009 - 2010 рр.» Серед нових країн - членів ЄС Чехія займає найбільш стриману і реалістичну позицію щодо приєднання до зони євро. У згаданому документі зважуються і плюси, і можливі ризики вступу країни в ЄВС, а фіскальна консолідація розглядається як необхідна умова переходу на єдину валюту. Позицію ЄЦБ - «не поспішайте» - найбільш

відверто висловив новий президент банку Ж.-К. Тріше, який охарактеризував стратегію Чеської Республіки на перехід до євро приблизно в 2010 р. як «збалансовану і розумну позицію». Дотримання політики «не поспішати» прийняттям євро, безсумнівно, вигідно Чеській Республіці під кутом зору довгострокового процесу наближення до рівня економічного розвитку західноєвропейських країн. Після вступу країни в Євросоюз її бюджетна і грошова політика повинна орієнтуватися на подальшу адаптацію до його вимог, посилення і консолідацію інституційного та правового середовища, підвищення конкурентоспроможності економіки в рамках єдиного ринку і на оздоровлення бюджету, чого потребує чеська економіка абсолютно незалежно від підготовки до переходу на євро.

Сьогодні Чехія це країна зі значним числом мігрантів. Цьому сприяла відносно стабільна політична й економічна обстановка, демографічна ситуація в країні (падіння народжуваності протягом довгого періоду, старіння населення), що впливає на стан ринку праці, а також ліберальна міграційна політика. Сама ліберальна міграційна політика в Чехії почала формуватися з 1993 року[47, с.49]. Основу імміграційної політики складають Закон про перебування іноземців на території Чеської Республіки (№326 / 1999), який регулює в'їзд, перебування, обов'язки іноземців [Закон про проживання 1999], і Закон про притулок (№325 / 1999), який регулює перебування біженців [закон про притулок, 1999]. Вступ цих законів в силу, що включають ряд нових обмежень, призвів до незначного тимчасового зниження міграційних потоків. У 2003 році був прийнятий Закон про тимчасовий захист іноземців (№221 / 2003) [Закон про тимчасовий 2003] і утверджені основні принципи імміграційної політики уряду Чеської Республіки по відношенню до іноземців [Принципи імміграції 2003]. Щоб поліпшити міжміністерську роботу на базі МВС Чеської республіки був створений в 2007 р. Аналітичний центр у справах захисту кордонів і міграції, в чій функції входить (в тому числі) забезпечення обміну інформацією між усіма зацікавленими сторонами. Цей же аналітичний центр

займається обміном статистичними даними з іншими країнами світу[47, с.49]. Період кінця 2000х років став етапом подальшої трансформації імміграційної політики, який співпав з вступом Чехії в шенгенську зону, новими вимогами ЄС і початком світової фінансово-економічної кризи. У 2006 році було скорочено з 10 до 5 років термін проживання в країні іноземців для подачі прохання на отримання дозволу на постійне місце проживання. У 2008 році в Чехії почався реалізовуватися проект з системного відбору кваліфікованої іноземної робочої сили, який до цього протягом 5 років здійснювався в якості пілотного. З 2009 року в Чехії була введена система "зелених карт", яка спрощує процес подачі документів іноземцями і включає об'єднання в одному документі дозволу на роботу і довгострокове проживання. При цьому одержувачем "зеленої карти" може стати тільки мешканець однієї з 12 держав (Австралія, Боснія і Герцеговина, Канада, Нова Зеландія, Республіка Корея, Республіка Македонія, Сербія, США, Україна, Хорватія, Чорногорія, Японія), задовольняє критеріям за рівнем освіти, кваліфікації і ряду інших. У 2009-2013 рр. таких "зелених карт" було видано всього 495[47, с.50]. Подальшим напрямком з відбору кваліфікованих іммігрантів стало застосування з 2011 року директиви ЄС 2009/50 / ЄС про умови в'їзду і перебування громадян третіх країн з метою працевлаштування на висококваліфіковані спеціальності, що стосується видачі "блакитних карт" - дозволу на роботу в Чехії висококваліфікованого персоналу. Згідно з вимогами, контракт з такими іммігрантами повинен бути укладений не менше ніж на 1 рік, а середня заробітна плата повинна перевищувати в 1,5 рази середню заробітну плату по країні. У 2011-2013 рр. було видано тільки 167 "блакитних карт".

Реакція влади на кризу і зниження потреб в робочій силі висловилася в прийнятих в 2009-2010 рр. постановах уряду Чеської Республіки, присвячених положенню іноземних робітників в кризових умовах - Постанова, 2009 і протидії нелегальній міграції. Як застосовуваних заходів для стабілізації ситуації на ринку праці пропонувалося застосування тимчасових робіт для

іноземців та припинення видачі віз з метою працевлаштування. Однією з останніх змін, що стосується імміграційної політики, став новий закон про громадянство Чеської Республіки (№186 / 2013), який набув чинності в 2014 році - Закон про громадянство, 2013[47, с.51]. Згідно з новим законодавством, стало можливим мати подвійне громадянство, проте посилилися заходи по отриманню громадянства через батьківство і з'явилися вимоги до знання не тільки чеської мови, а й історії, культури країни. Новий закон є, зокрема, не тільки спробою влади вплинути на розмір нелегальної міграції в країні, проблема якої залишається актуальною для Чехії, але і одним з напрямків щодо поліпшення інтеграційної політики. Таким чином, Чехія планує поступово перетворитися в країну залучення висококваліфікованих кадрів, яким в подальшому надається можливість інтеграції в місцеве співтовариство. Низькокваліфіковані працівники стали розглядатися переважно з точки зору тимчасового перебування в країні.

В цілому все іммігранти в Чехії можуть бути розділені на три групи [47, с.52]. Перша включає вихідців зі Східної Європи і колишніх радянських республік, серед яких переважають чоловіки з низьким рівнем освіти. Частина ж з них високоосвічені, але на практиці представники першої групи зайняті переважно фізичною працею, часто в будівництві. Друга група мігрантів об'єднує громадян США і країн Західної Європи, які найчастіше мають вищу освіту і потрапляють в високотехнологічні галузі чеської економіки. І, нарешті, до третьої групи входять мігранти з азіатських країн, чия трудова діяльність пов'язана з торгівлею та обслуговуванням. У галузевому розрізі найбільш привабливими секторами для працевлаштування іммігрантів є виробництво, будівництво, торгівля, наука, адміністрація та ІТ. Окрему проблему для Чеської Республіки становить нелегальна міграція та працевлаштування, наслідком яких є зростання тіньової економіки, недоотримання податків і ряд інших аспектів. Кількість нелегальних мігрантів в Чеській Республіці в даний час варіює від 40 до 300 тисяч чоловік. Основними шляхами проникнення

нелегальних мігрантів на територію Чехії є сухопутний кордон із Словаччиною і Польщею і міжнародний аеропорт в м Прага. При цьому в Чехії часті випадки, коли нелегальні мігранти потрапляють в країну легальним шляхом, а залишаються вже нелегально.

У цій області отримали поширення такі методи, як отримання візи на навчання, фіктивні шлюби і фіктивне батьківство. Згідно проведеним дослідженням, можна виділити чотири основні типи нелегальних мігрантів в Чехії. Перший включає осіб, які приїхали в країну в основному з економічними цілями і працюють за наймом. У другій групі такі ж іммігранти, але характеризуються самозайнятістю. Третя група приїхала до Чехії також з економічними цілями і спочатку працювала за наймом, в подальшому змінивши цю діяльність на самозайнятість. І четверта група іммігрантів прибула в країну на тимчасовий період і розглядає Чехію тільки як транзитну територію на шляху до більш економічно розвиненим країнам ЄС. У свою чергу, четверта група представлена вихідцями з країн Азії та Африки (Шрі-Ланка, Китай, Нігерія, Туреччина), і причини їх перебування в Чехії досить різноманітні: політична та економічна нестабільність на батьківщині, возз'єднання з родичами, економічні причини [47, с.54]. Заходи, що застосовуються по відношенню до іноземців в Чехії, можна віднести до такої моделі інтеграційної політики, як функціональна інтеграція. Подібна модель застосовується, зокрема, в Німеччині, Італії, Греції та включає інкорпорацію іммігрантів в сферу зайнятості і систему соціального забезпечення при обмеженні політичної участі в справах приймаючого суспільства. Але існує ряд обмежень в соціальній сфері наприклад, для отримання соціальних виплат сім'я іммігрантів з дітьми повинна прожити в Чехії більше 1 року. При цьому іммігранти не є повноправними виборцями на проведених виборах. Після 5 років легального проживання в країні і отриманні постійної посвідки на проживання іноземці мають майже такі ж права, що і громадяни Чехії. Винятком є виборче право, служба в армії і свобода переміщення за межами Шенгенського союзу. На

законодавчому рівні основні заходи і цілі інтеграційної політики визначаються "Концепцією інтеграції іноземців", щорічно оновлюється урядом Чеської Республіки з 2006 року [47, с.55]. В даний час влада країни до ключових заходів в рамках інтеграційної політики відносять поліпшення знання чеської мови іммігрантами, розширення можливості працевлаштування іноземців, а також інкорпорацію в сферу охорони здоров'я. Щорічно на ці цілі виділяється близько 1 млн євро. Як вдалим заходів в рамках інтеграційної політики можна привести приклад формування мережі інтеграційних центрів. З 2009 року, відповідно до інтеграційної концепції, в республіці стали відкриватися регіональні інтеграційні центри, чия діяльність спрямована на надання допомоги іноземцям при адаптації до нових умов і протидію процесу формування закритих громад іммігрантів. Так, з метою інтеграції іноземців, які проживають в столиці Чехії, в 2012 році був відкритий Інтеграційний центр Прага - Інтеграційний центр, 2015 за фінансової підтримки Європейського фонду інтеграції громадян третього світу (75% фінансування) та міського бюджету м Праги (25% фінансування) [47, с. 55]. Даний центр має кілька відділень, і його діяльність спрямована на надання соціальної, психологічної та юридичної допомоги всім іммігрантам, які перебувають на території країни. Крім того, в інтеграційному центрі проводяться безкоштовні курси чеської мови для іноземців та курси соціокультурної орієнтації. З метою більшої інтеграції приїжджих центр проводить різні соціокультурні заходи (дискусійні зустрічі, виставки, концерти, спортивні заходи) за участю чеського населення та іммігрантів.

Чеська Республіка є однією з найуспішніших країн Центральної та Східної Європи в області залучення прямих іноземних інвестицій. Завдяки розпочатої в 1998 році програмі стимулювання іноземних інвестицій в проекти «Грінфілд» і «браунфілд», в даний час більш 173000 чеських фірм у всіх секторах економіки підтримуються іноземним капіталом. Поведінка уряду Чехії по відношенню до іноземних інвестицій у виробничій сфері регулюється угодою ТРИМС (Agreement on Trade-Related Investment Measures), іноземні

інвестиції в сфері послуг - Генеральною угодою про торгівлю послугами (General Agreement on Trade in Services) – ГАТС [41, с.100]. Ці угоди покликані забезпечити сприятливий інвестиційний клімат в країні. Таким чином, юридично іноземні та вітчизняні інвестори в Чехії мають рівні права: їх діяльність регулюється одними законами і одним податковим кодексом. Уряд країни надає однакові умови для інвесторів з різних країн. У 1993 році вступив в силу двосторонній договір про інвестиції між Чехією та Сполученими Штатами Америки.

В угоді містяться конкретні гарантії національного режиму та режиму найбільшого сприяння для інвесторів США у всіх сферах економіки, крім страхування та нерухомості. У 2003 році в угоду були внесені поправки, відповідно до вимог Євросоюзу. На даний момент тривають двосторонні переговори між урядом Чехії і США про внесення змін до положення про врегулювання суперечок. За даними Міністерства фінансів країни, на сьогоднішній день, 77 країн підписали і ратифікували подібні угоди з Чеською Республікою. Угоди з рядом інших країн перебувають в процесі ратифікації. Більшість державних підприємств задіяно в таких сферах, як енергетика, поштова служба і транспорт. Чеська держава також володіє двома невеликими, спеціалізованими банками. Уряд Чехії приділяє велику увагу питанням залучення іноземного капіталу. При Міністерстві промисловості і торгівлі функціонує структурний підрозділ - «CZECHINVEST» («Чехінвест»). Основна мета даного агентства - залучення прямих іноземних інвестицій для сприяння розвитку малих і середніх підприємств у всіх галузях чеської економіки. Однак, інвестори банківських і фінансових сфер, сфер страхування, телерадіомовлення і ЗМІ повинні відповідати певним параметрам ліцензування. Деякі професії, наприклад, архітектор, лікар, юрист і податковий консультант вимагають членства у відповідних професійних спільнотах. Дані умови є обов'язковими для виконання, як для іноземних інвесторів, так і для вітчизняних. Іноземні компанії можуть працювати в Чеській Республіці, або шляхом створення філії

zareєстрованої в Чехії, або шляхом створення чеської компанії. У лютому 2000 р. був прийнятий «Закон про заохочення інвестицій», який спирається на три складові системи інвестиційних заохочень: сумісність з юридичним законодавством Євросоюзу, збереження конкурентного середовища в економіці, стимулювання інноваційних процесів. Чеська республіка є членом Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (МАГІ) [41, с. 101]. Чеська Республіка ратифікувала Нью-Йоркську конвенцію про визнання і приведення у виконання міжнародних арбітражних рішень. Підписавши дану конвенцію, Чеський уряд зобов'язується дотримуватися арбітражні рішення в суперечках між чеськими та іноземними особами. Заяви на виконання рішень іноземних судів розглядаються чеської судовою системою. Їх реалізація здійснюється відповідно до двостороннім договором, або іншим чином згідно з вимогами чеського законодавства. Проте, на думку багатьох інвесторів, правова система Чеської Республіки до сих пір є досить непередбачуваною: судові розгляди тривають дуже довго, в зв'язку з відсутністю досвіду вирішення спорів, в області інтелектуальної і комерційної власності. Таким чином, формальну відповідність інвестиційного законодавства Чеської Республіки правилами міжнародного інвестування МВФ дозволяє стверджувати, що країна офіційно дотримується курсу стимулювання іноземних інвестицій. Однак, незважаючи на ці відповідності, вітчизняні та іноземні інвестори відзначають досить повільні темпи впровадження постанов законодавчої і судової реформи, бюрократію, корупцію і зайву тяганину, лобіювання інтересів великого бізнесу, а також несвоєчасне виконання рішень чеських судів, що, в свою чергу, перешкоджає подальшому розвитку сприятливого інвестиційного клімату в країні [41, с.101].

До провідних організацій ділових кіл відносяться Господарська палата (торгово-промислова палата), що представляє собою інститут підтримки підприємців, а також Союз промисловості та транспорту. Союз є незалежною організацією з непрямою структурою: в його рамках об'єднано 30 професійно-

галузевих спілок. Він представляє інтереси найбільш впливових корпорацій в сфері енергетики, залізничного транспорту, обробної промисловості (на частку останньої припадає 80% експорту). У Чехії також діє торгова асоціація «Схід», що представляє інтереси компаній, орієнтованих на співпрацю з країнами СНД. Членами профспілок є понад 40% всіх чеських працівників. Найпотужніші профспілки діють на базі великих промислових підприємств. 34 профспілки об'єднані в рамках організації з непрямою структурою - Чесько-Моравської асоціації профспілок, яка є наступницею Революційного профспілкового руху, яке існувало в комуністичний період.

5 галузевих профспілок об'єднані в Асоціацію незалежних профспілок. Профспілки, які відстоюють інтереси людей творчих професій, входять в Конфедерацію мистецтва і культури. Деякі регіональні профспілки входять в Профспілкові об'єднання Чехії, Моравії і Сілезії. Чеські профспілки визнаються достатньо ефективним механізмом захисту інтересів працівників. У той же час Міжнародна конфедерація вільних профспілок у 2001 році виступила з критикою Чехії за обмеження права на страйк для деяких категорій працівників. Чеські профспілки і корпоративні союзи досить тісно взаємодіють з політичними партіями. Профспілки підтримують Чеську соціал-демократичну партію, мобілізуючи голоси працівників великих індустріальних підприємств і соціальної сфери. Соціал-демократи користуються підтримкою деяких галузевих спілок[32]. Виразником інтересів малого та середнього бізнесу є Громадянська демократична партія. Членами профспілок є понад 40% всіх чеських працівників. Найпотужніші профспілки діють на базі великих промислових підприємств. 34 профспілки об'єднані в рамках організації з непрямою структурою - Чесько-Моравської асоціації профспілок, яка є наступницею Революційного профспілкового руху, яке існувало в комуністичний період. Комуністична партія Богемії і Моравії має підтримку в середовищі профспілкового об'єднання Чехії, Моравії і Сілезії. Поряд з формальними механізмами представництва інтересів велику роль відіграють

неформальні мережі. Чехія в цьому відношенні є одним з лідерів серед країн Вишеградської групи, за що неодноразово піддавалася критиці з боку Європейського союзу. Один з аспектів критики - брак прозорості урядової діяльності. За даними чеського Інформаційного центру для некомерційних організацій, у 2006 році в країні існувало близько 4 202 громадських організацій, що свідчить про швидкі темпи розвитку громадянського суспільства в Чехії. Багата традиція громадянської самоорганізації, наявність допомоги від великих міжнародних неурядових організацій, розвиток партійної системи та зміни політичної культури є позитивними факторами розвитку громадянського суспільства в країні[32]. Основні сфери діяльності чеських громадських організацій - соціальна політика, яка включає в себе підтримку програм з розвитку країни в освітній та культурній сферах, охорона навколишнього середовища, захист прав меншин, контроль за тим, щоб керівники держави діяли в рамках конституції.

Тому, Чехія реалізовує свою зовнішню політику здійснюючи економічний обмін та енергетичне співробітництво з Росією, спільно борються з тероризмом і взаємодіють з громадянським суспільством в заохоченні захисту прав людини. В посиленні співпраці з Росією є наслідком того, що Росія визнана руйнівним чинником для європейської безпеки, і тому рівень економічних і політичних відносин двох країн буде залежати від ступеня поваги міжнародного права, зокрема, територіальної цілісності російських сусідів. Радарна угода з США для Чехії залишається пріоритетною. Більш за все, Прага буде всіма шляхами домагатися умов, які її цікавлять: щоб чеські фірми приймали участь в будівництві рада всіма силами був становлений затверджений контроль за його експлуатацією, категорії іноземних військових скоротилися, виведених з-під юрисдикції ЧР, і т.п. Спостерігається продовження розпочатої військової місії в Афганістані з 2002р. Згідно з програмою щодо реконструкції Афганістану в афганській провінції Лонгар з березня 2008р. знаходиться чеський військовий контингент чисельністю 102

людини. В Іраку (в британській зоні окупації в районі Басри) з березня 2003 р. перебував підрозділ чеської армії чисельністю 95 осіб, які виконували функції охорони військових об'єктів та медичної допомоги. У червні 2008 р. контингент був повністю виведений, а йому на зміну в липні прийшла інша, п'ята за рахунком міся чеських військових. Та до механізмів формування іміджевої політики Чехії можна віднести ліберальну міграційну політика, яка почала формуватися з 1993 року. Її складають чисельні закони щодо перебування іноземців на території Чеської Республіки і т.п. З 2009 року, відповідно до інтеграційної концепції, в республіці стали відкриватися регіональні інтеграційні центри, чия діяльність спрямована на надання допомоги іноземцям при адаптації до нових умов і протидію процесу формування закритих громад іммігрантів. Так, з метою інтеграції іноземців, які проживають в столиці Чехії, в 2012 році був відкритий Інтеграційний центр Прага - Інтеграційний центр, 2015 за фінансової підтримки Європейського фонду інтеграції громадян третього світу (75% фінансування) та міського бюджету м Праги (25% фінансування).

Даний центр має кілька відділень, і його діяльність спрямована на надання соціальної, психологічної та юридичної допомоги всім іммігрантам, які перебувають на території країни. Крім того, в інтеграційному центрі проводяться безкоштовні курси чеської мови для іноземців та курси соціокультурної орієнтації. Чехія – це країна яка має великий успіх в області залучення прямих іноземних інвестицій. Уряд країни надає однакові умови для інвесторів з різних країн. Іноземні компанії можуть працювати в Чеській Республіці, або шляхом створення філії зареєстрованої в Чехії, або шляхом створення чеської компанії. До цього переліку ще відносять Господарську палату (торгово-промислова палата), що представляє собою інститут підтримки підприємців, а також Союз промисловості та транспорту. Ця структура представляє інтереси найбільш впливових корпорацій в сфері енергетики, залізничного транспорту, обробної промисловості (на частку останньої припадає 80% експорту).

3.1. Законодавчі засади іміджевої політики Чехії

В даний час самими головними документами, щодо визначення змісту зовнішньої політики Чехії, є: Концепція єдиної репрезентації Чеської Республіки (Концепція-2007) і Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р [37, с. 98]. Обидва ці документа, а також програмні заяви урядів, щорічні програми діяльності МЗС спрямовані щоб Чехія знайшла власне місце після вступу країни в НАТО і ЄС. 13 липня 2015 р. Чеській Республіці була прийнята нова зовнішньополітична концепція, яка в довгостроковій перспективі є відправною точкою для реалізації її зовнішньої політики. Вона замінила концепцію 2011, в якій декларувалася прихильність Чехії Євросоюзу і НАТО, а також політиці «відкритих дверей», що реалізується Організацією Північноатлантичного договору, позначаючи саме їх в якості пріоритетних партнерів.

Згідно з виміровими рамками та викликами, які стосуються економіки та політики, були розроблені та узгоджені головні засади внутрішньої і зовнішньої політики та була затверджена Концепція економічних реформ та зовнішньої політики. Процес розробки Концепції проєкспортної політики відбувався у 2003, 2006 та 2009 рр., у яких вироблялися заходи які стосуються тієї чи іншої країни та параметри двостороннього співробітництва [39, с.124]. В сфері зовнішньої економіки з Україною мали важливий напрямок для співробітництва. Коли була світова фінансово-економічна криза, в цей час приймалася Концепція у сфері зовнішньої торгівлі. Коли Чехією були зменшені країни, які були в пріоритеті, саме тоді країна вирішує сконцентруватись на співпраці з Україною, був розроблений детальний план, за яким Чехія повинна слідкувати, який складався з чотирьох напрямків заходів, які треба провести. У концепції зовнішньої політики Чехії ЄС розглядається одночасно і як майданчик, і як інструмент для здійснення власних цілей і інтересів. Це відноситься і до її положенню в ЄС, і до його впливу на її відносини з третіми

країнами. У Концепції зовнішньої політики Чеської Республіки 2015 р. представлений компромісний погляд щодо належності країни до малих держав. Там зазначено, що в глобальному контексті вона такою є, проте в масштабі Європи вона належить до середніх. Загальний процес реальної інтеграції ЧР до ЄС відбувся у реалізації “позиційних документів”. Були реалізовані програми з підготовки вступу в ЄС. Була сформована у 2000 р. програма: спільна зовнішня політика та політика безпеки і митний союз, а у 2001 р. – зовнішні відносини, комерційне право, вільне пересування послуг, вільне пересування капіталу, соціальна політика і зайнятість і т. ін [39,с.124]. У 2002 р. було реалізовано програми: регіональна політика та координація структурних засобів. В сфері державного брендингу Республіки Чехія це програмні документи, а саме «Концепція єдиного уявлення Чеської Республіки» 2005р. та Стратегія Чеських центрів 2012 -2015», де визначаються стратегічні цілі центрів в сфері міжнародного співробітництва, культури, зовнішньоекономічних відносин тощо, виходячи з «пріоритету підвищення позитивного іміджу і сприйняття Чеської Республіки за кордоном». Варто зауважити, що ні в одному з цих документів не згадується поняття «бренд країни» або «брендинг».

Також ці поняття відсутні на сайтах і документах згаданих нижче інституцій. Таким чином, в Чехії відкрито не декларується використання брендингових технологій. У той же час існують як інституційні основи політики, які можна трактувати як брендингові (у вигляді добре скоординованих між собою державних агентств і установ), так і програмні засади (у вигляді системних документів з певними конкретними цілями і завданнями). Можна казати про достатньо високий рівень успішності політики національного брендингу Чехії, підтвердженням чого є високі показники країни в світових ренкінгах брендів країн. Одним з авторитетних індексів і заснованим на ньому ренкінгом, спрямованим на вимір брендів країн світу, є «Country RepTrak». Цей індекс розроблений і підтримується міжнародною консалтинговою компанією з питань репутації «Reputation Institute» (штаб-

квартира в Нью-Йорку) [46, с.9]. Дана компанія займається, серед іншого, оцінюванням репутацій країн, використовуючи для цього власні методики, засновані на науково розроблених стандартизованих системах показників. Таке дослідження проводиться щорічно і в даний час включає в себе 55 країн світу, відібраних за такими критеріями: 1) найбільші економіки; 2) велике населення; 3) країни, які представляють інтерес завдяки недавнім економічним, політичним або природним явищам. З країн регіону ЦСЄ в ренкінг «Country RepTrak» за 2017 рік потрапили лише чотири країни в числі яких була Чехія (21 місце), причому за якісною шкалою бренди Чехії віднесені до категорії «середніх» за силою брендів. До групи документів з Чеської безпеки відносять: «Стратегія безпеки Чеської Республіки від 2015 року» є самою останньою стратегією, в якій відображені всі загрози і пріоритети в сфері безпеки[28]. «Національна стратегія кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2015 по 2020» замінила «Національну стратегію кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2011 по 2015». «Стратегія по боротьбі з тероризмом від 2013 року», «Контртерористична стратегія на період 2010-2012», «Національний план дій щодо боротьби з тероризмом» охоплюють весь спектр завдань, які ставить перед собою держава в боротьбі з тероризмом. «Стратегія міграційної політики Чеської Республіки від-2015» з'явилася в зв'язку з міграційною кризою в Європі і відображає позицію держави в цьому питанні.

Проаналізувавши особливості політики національного брендингу Чехії :

- 1) встановлено, що перед країнами ЦВЄ після розпаду соцтабору стояло завдання успішного конкурування між собою і з іншими європейськими країнами по залучення інвестицій, туристів і т.п ; 2) виявлено, що політика Чехії в сфері національного брендингу має комплексний характер, орієнтуючись, головним чином, на просування своїх ключових напрямків (культурних досягнень, туристичних можливостей, наукових досягнень і т.п);
- 3) досвід Чехії носить системний характер, що вплинуло на результативність брендінгових зусиль керівництва країни [46, с. 10].

Таким чином, до законодавчих засад іміджевої політики Чехії відносяться Концепція єдиної репрезентації Чеської Республіки (Концепція-2007) і Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р. Та концепції економічних реформ та зовнішньої політики, які розроблялися в 2003, 2006 та 2009рр. На особливу увагу заслуговує Концепція у сфері зовнішньої торгівлі, що приймалася в умовах світової фінансово-економічної кризи. Були розроблені Програми з підготовки вступу в ЄС. У 2000 р. було реалізовано програму: спільна зовнішня політика та політика безпеки і митний союз, а у 2001 р. – зовнішні відносини, комерційне право, вільне пересування послуг, вільне пересування капіталу, соціальна політика і зайнятість і т. ін. У 2002 р. було реалізовано програми: регіональна політика та координація структурних засобів. До групи документів з Чеської безпеки відносять: «Стратегія безпеки Чеської Республіки від 2015 року» є самою останньою стратегією, в якій відображені всі загрози і пріоритети в сфері безпеки. «Національна стратегія кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2015 по 2020» замінила «Національну стратегію кібербезпеки Чеської Республіки в період з 2011 по 2015». «Стратегія по боротьбі з тероризмом від 2013 року», «Контртерористична стратегія на період 2010-2012», «Національний план дій щодо боротьби з тероризмом» охоплюють весь спектр завдань, які ставить перед собою держава в боротьбі з тероризмом. «Стратегія міграційної політики Чеської Республіки від-2015» з'явилася в зв'язку з міграційною кризою в Європі і відображає позицію держави в цьому питанні.

В сфері державного брендингу Республіки Чехія це програмні документи, а саме «Концепція єдиного уявлення Чеської Республіки» 2005р. та Стратегія Чеських центрів 2012-2015», де визначаються стратегічні цілі центрів в сфері міжнародного співробітництва, культури, зовнішньоекономічних відносин тощо, виходячи з «пріоритету підвищення позитивного іміджу і сприйняття Чеської Республіки за кордоном».

3.2. Інституційне забезпечення реалізації іміджевої політики Чеської Республіки

У Чехії є значна кількість інституцій, що мають відношення до формування і просування бренду країни. Перш за все, необхідно згадати т.зв. «Чеські центри» - мережа організацій, що фінансуються МЗС країни і працюють з його допомогою. Метою діяльності цих центрів є просування Чехії за кордоном [46, с.4]. Мережа Чеських центрів за кордоном розглядається як активний інструмент зовнішньої політики Чеської Республіки в сфері публічної дипломатії. В даний час діє 24 таких центри в різних країнах світу, включаючи Україну і Росію. Місія Чеських центрів включає в себе підтримку доброго імені Чехії за кордоном і презентацію Чехії як прогресивної країни з багатими культурними традиціями; просування чеської культурного життя (мистецтва, архітектури, дизайну, моди, кінематографа, музики, театру і літератури) у всьому світі; захист досягнень чеської науки, досліджень та інновацій; підтримку торгових інтересів Чеської Республіки; уявлення Чеської Республіки як привабливого туристичного спрямування та надання якісної інформації про Чехію.

Наступною установою є Національне туристичне управління Чеської Республіки «Czech Tourism», створене в 1993 році в якості агентства при Міністерстві регіонального розвитку[46, с.5]. Ця установа займається розвитком туризму в Чеській Республіці, використовуючи для цього цілий ряд ключових видів діяльності, які пропагують туризм на внутрішньому ринку і за кордоном. В цілому, Чеську Республіку представляє 21 закордонне представництво агентства «Czech Tourism» як в європейських країнах, в число яких входять Німеччина, Великобританія і Іспанія, так і в країнах за межами Європи, зокрема, в Китаї, Бразилії, Сполучених Штатах Америки. Основною метою мережі зарубіжних представництв агентства «Czech Tourism» є просування Чеської Республіки на даних ринках, формування позитивного

іміджу країни і збільшення обсягу приїздів іноземних гостей. Філії агентства «Czech Tourism» займаються всім що має відношення до реклами. До сфери їх діяльності відносяться кампанії (онлайн, друковані та зовнішні), інформаційно-ознайомчі тури, роуд-шоу, участь у виставках, презентаційних заходах, організація власних презентацій і воркшопів, співпраця з закордонними та чеськими суб'єктами, встановлення і розвиток контактів зі стратегічними партнерами. Також в рамках агентства «Czech Tourism» діють такі структурні підрозділи, як Інститут туризму і Чеське бюро конгресів. Місією Інституту туризму є надання аналітичних та інформаційних послуг іншим організаційним компонентами агентства, а також професійної та широкої громадськості. Інститут також надає регулярну інформацію про поточний стан і очікуваному розвитку туристичного ринку Чеської Республіки, забезпечує регулярну інформацію про поточний стан і очікуваному розвитку ринку міжнародного туризму, за допомогою співпраці з громадським і приватним сектором використовує отримані знання на практиці, тим самим сприяючи розвитку і досягненню довгострокової конкурентоспроможності Чеської Республіки в галузі туризму.

Чеське бюро конгресів (Czech Convention Bureau, CzCB) є некомерційною організацією, пов'язаною з Національним туристичним управлінням ЧР. Його місією є просування Чеської Республіки в сфері конгресного та інсентив-туризму на внутрішньому і зарубіжному ринках [46, с. 6]. CzCB тісно співпрацює з окремими регіональними офісами, курирує роботу регіонів і тим самим сприяє максимальному використанню конгресного потенціалу, які пропонує ЧР. Конгресовий і інсентив-туризм відноситься до економічно найбільш вигідним формам туризму. Прага вже традиційно знаходиться на провідних позиціях у світовому рейтингу конгресних міст. Наступною інституцією, що має відношення до практики національного брендингу Чехії, є створене в 1992 році Агентство інвестицій та розвитку бізнесу «Czech Invest», що відноситься до Міністерства промисловості і

торгівлі Чехії [46, с. 6]. Діяльність цього закладу спрямована на допомогу вступу прямих іноземних інвестицій в Чеську Республіку та розвитку чеських компаній. «Czech Invest» також здійснює просування Чехії за кордоном. В рамках своєї роботи діяльність агентства поширилася на цілий ряд нових програм, що підтримують інвестиційні пропозиції в Чеській Республіці. Останньою серйозною зміною концепції агентства є стратегія, яка являє собою ряд нових продуктів і послуг для підприємців. Ця стратегія була розроблена з метою підняття конкурентоспроможності чеської економіки. Новий напрямок діяльності агентства розділен на сім інтервенційних областей, якими є: координація та підтримка потоку інвестицій; підтримка комерціалізації результатів науки, досліджень та інвестицій в інновації; підтримка малого і середнього бізнесу; інтернаціоналізація; регіональний розвиток; розвиток людських ресурсів для цілей бізнесу.

У 1997 році Міністерством промисловості і торгівлі Чехії було засновано Чеське агентство підтримки торгівлі «Czech Trade». Головною метою цієї установи є розвиток міжнародної торгівлі і взаємного співробітництва між чеськими і зарубіжними компаніями. «Czech Trade» є офіційним контакт-партнером для тих іноземних компаній, які шукають кваліфікованих чеських постачальників продукції, постачальників послуг і інвесторів. Агентство здійснює свою діяльність по всьому світу через 47 зарубіжних представництв [46, с. 7]. Також в Чехії діє Інформаційний центр про НАТО. Він виник в 2002 році в період проходження в Празі саміту Північноатлантичного альянсу. Це був перший саміт, що проходив в новій членській державі після розширення НАТО в 1999 році. Інфоцентр був створений з ініціативи Міністерства закордонних справ, який прагнув створити інститут, який би міг інформувати громадськість про події, пов'язані з самітом», - розповідає виконавчий директор Інформаційного центру про НАТО Петро Златоглавак. Чеський інформаційний центр був першою подібною структурою в членських країнах НАТО. Чехія приєдналася до альянсу під час першої хвилі розширення після закінчення

холодної війни. Тоді і виникла необхідність надати населенню найширшу інформацію про Північноатлантичний військовий блок. З самого початку інфоцентр придбав довгостроковий характер. Було вирішено, в цілях відділення виконавчої влади від процесу надання інформації, передати роботу центру в руки некомерційної, неурядової організації. З 2003 року роботою Інформаційного центру про НАТО, що фінансується МЗС, керує неурядова організація JAGELLO 2000. Протягом сорока років НАТО у нас виставлялося в якості «імперіалістичного інструменту Заходу, що несе тільки зло», і раптом, ми стаємо його членським державою. Тому інфоцентр і розглядається, як структура, здатна це роз'яснити, наприклад, старшому поколінню громадян[32]. Вони не володіють можливістю почерпнути необхідну інформацію, наприклад, в Інтернеті. Цим і пояснюється фізичне існування офісу цього центру, куди можна просто прийти. Інфоцентр веде і постійно розширює спеціалізовану бібліотеку, забезпечує роботу інформаційного порталу і займається виданням власних друкованих матеріалів. Найбільш затребуваний громадянами офіційний інтернет-портал Інформаційного центру про НАТО www.natoaktual.cz, на якому можна знайти дані про альянс - його історії, членських державах і т.п.

Третім напрямком роботи Інформаційного центру про НАТО є реалізація різних проектів. За допомогою в пошуках інформації про Північноатлантичний альянс та окремих документів до працівників центру звертаються не тільки громадяни, а й спеціалізовані журнали, інформаційні агентства, наприклад, ШТК, а також різні інтернет-портали. «У зв'язку з тим, що ми випускаємо власні новинні матеріали, і не тільки текстові, але також фото- і відео-, деякі з них у нас бере сервер idnes.cz. До нас також звертаються спеціалізовані ЗМІ: журнали «АТМ», армійський «А report», army.cz - сайт Міністерства оборони », - робить висновок виконавчий директор Інформаційного центру про НАТО Петро Златоглавак.

Отже, в першу чергу треба відзначити такі інституції як «Чеські центри» - це мережа організацій, що фінансуються МЗС країни і працюють з його допомогою. Метою діяльності цих центрів є просування Чехії за кордоном. Національне туристичне управління Чеської Республіки «Czech Tourism», створене в 1993 році, яке займається розвитком туризму в Чеській Республіці. Також в рамках агентства «Czech Tourism» діють такі структурні підрозділи, як Інститут туризму і Чеське бюро конгресів. Місією Інституту туризму є надання аналітичних та інформаційних послуг іншим організаційним компонентами агентства, а також професійної та широкої громадськості. Чеське бюро конгресів, місією якого є просування Чеської Республіки в сфері конгресного та інсентив-туризму на внутрішньому і зарубіжному ринках. Агентство інвестицій та розвитку бізнесу «Czech Invest», яке створене в 1992р., діяльність якого спрямована на допомогу вступу прямих іноземних інвестицій в Чеську Республіку та розвитку чеських компаній. Наступна інституція «Czech Trade», заснована у 1997р., Головною метою цієї установи є розвиток міжнародної торгівлі і взаємного співробітництва між чеськими і зарубіжними компаніями.

Також треба відмітити діяльність такої інституції як Інформаційний центр про НАТО. Який виник в 2002 році в період проходження в Празі першого саміту Північноатлантичного альянсу. Чеський інформаційний центр був першою подібною структурою в членських країнах НАТО. Чехія приєдналася до альянсу під час першої хвилі розширення після закінчення холодної війни. Тоді і виникла необхідність надати населенню найширшу інформацію про Північноатлантичний військовий блок. З 2003 року роботою Інформаційного центру про НАТО, що фінансується МЗС, керує неурядова організація JAGELLO 2000. Його діяльність складається з 3 розділів: - Інфоцентр веде і постійно розширює спеціалізовану бібліотеку, забезпечує роботу інформаційного порталу і займається виданням власних друкованих матеріалів. Та центр займається реалізацією різних проектів.

3.3. Комплексні механізми реалізації державної іміджевої Чеської Республіки у безпековій сфері

Політики і експерти відносять сучасну Чеську Республіку до числа найбільш безпечних держав у світі. У 2015 р. Чехія зайняла 10-е місце з безпеки серед 162 країн. І тим не менше, на думку чеської влади, нестабільність і конфлікти далеко за межами Європи можуть загрожувати чеської безпеки. Фундаментом чеської стратегії безпеки більшість чеських політиків і громадськості вважають членство країни в НАТО. 70% населення ЧР вважають, що НАТО сприяє зміцненню стабільності і миру в Європі і 60% задоволені чеським членством в Північноатлантичному Альянсі [50, с. 114]. Загрози, на які вказувалося в Стратегії безпеки 2011 р., не втратили своєї актуальності і в даний час. Малоімовірним залишається ризик прямого військового нападу безпосередньо на територію Чехії. Але помітно збільшується, на думку укладачів документа, питома вага невійськових загроз, таких, як припинення поставок стратегічної сировини, негативні аспекти міжнародної міграції, ризик зростання глобальної нерівності або великих економічних і фінансових злочинів. У вирішенні цих глобальних загроз і викликів незамінну роль чеська сторона приділяє Організації Об'єднаних Націй з її принципами колективної безпеки.

З точки зору забезпечення безпеки Чеської Республіки ключове значення має політична і економічна стабільність ЄС. Надзвичайна відкритість економіки Чеської Республіки обумовлює її залежність від впливу зовнішнього середовища, особливо від доступу до ринків і до енергетичних ресурсів. Стратегія безпеки Чеської Республіки розроблена з урахуванням основних концептуальних документів НАТО і ЄС. Деякі держави, вказується в – Стратегії 2015 р., прагнуть використовувати існуючі міжнародні і регіональні конфлікти в євро-атлантичному регіоні з метою дестабілізації ситуації [50, с. 116]. Порядок, в якому перераховуються загрози безпеки, визначається їх значимістю в очах авторів документа. На перше місце вони поставили

ослаблення механізму колективної безпеки і політичні та юридичні порушення міжнародних зобов'язань у галузі безпеки. Далі - тероризм; поширення зброї масового знищення та засобів її доставки; кібератаки; негативні аспекти міжнародної міграції та збільшення міжнаціонального екстремізму та соціальної напруженості, зокрема, організованої злочинності; економічна і фінансова злочинність, корупція, торгівля людьми; розповсюдження наркотиків; припинення поставок стратегічних видів сировини; стихійні лиха, природні та антропогенні явища. У той час як в Стратегії 2011р. говорилося про наслідки конфліктів за межами Європи, в документі 2015 р. містяться припущення про можливість агресії з боку Росії щодо Балтійських держав [50, с. 116]. Може йтися не про прямі військові дії, але про так звану - гібридну війну. Крім основних джерел загроз, таких як – неприязне ставлення до цінностей, на яких базується чеське суспільство, в новій стратегії відзначаються великодержавне устремління деяких держав. Існує велика ймовірність, що в даному випадку мова знову ж іде про Росію, яка, на думку чеської сторони, все більшою мірою перестає дотримуватися норм міжнародного права і поважати принципи правового становища ЧР на міжнародній арені.

Одночасно ЧР підтримує політику подальшого розширення НАТО в напрямку Західних Балкан і за рахунок колишніх радянських республік, в першу чергу Грузії. Заходи з реорганізації національних збройних сил проводяться чеським міністерством оборони з метою приведення їх у відповідність вимогам блоку. У свою чергу, Брюссель надає Празі експертну та фінансову допомогу у вирішенні питань забезпечення національної безпеки і реформування збройних сил. ЧР проявляє активність в розробці і реалізації прийнятих НАТО рішень, а також підтримує ініціативи і практичні кроки альянсу на міжнародній арені. Велика увага приділяється участі чеських військовослужбовців в діяльності керівних органів альянсу, а також в спільних заходах оперативної і бойової підготовки, реорганізації елементів військової інфраструктури держави в інтересах їх використання об'єднаними збройними

силами НАТО. На базі міністерства оборони Чехії функціонує багатонаціональний координаційний центр тилового забезпечення. Дана структура була створена в 2010 році з метою розширення і поглиблення міжнародного співробітництва та взаємодії між державами - членами НАТО і країнами-учасниками програми "Партнерство заради миру" в області тилового забезпечення національних військових контингентів в рамках їх задіяння в операціях коаліційних сил. Чехія підтримує розвиток ефективної загальноєвропейської політики в області безпеки і оборони, з огляду на при цьому свої зобов'язання в рамках Північноатлантичного союзу.

Важливою основою для забезпечення оборони і безпеки Чеської Республіки є активна участь в системі колективної оборони НАТО на основі міцних трансатлантичних зв'язків, розвиток потенціалу ЄС для врегулювання кризових ситуацій та співпраці з країнами-партнерами. Підвищену зацікавленість Прага проявляє до участі в реалізації концепції НАТО "Розумна оборона". В рамках даної програми Чехія прагне до поглиблення співпраці між членами альянсу. Керівництво Чехії розглядає Північноатлантичний союз в якості основного механізму забезпечення національної, європейської та світової безпеки, а також реальної сили, здатної ефективно протистояти новим глобальним викликам і загрозам. Прага прагне до зміцнення стратегічного партнерства всередині блоку. При цьому основу політики ЧР в НАТО становить цілеспрямований намір зберегти за собою статус надійного партнера в блоці. В рамках цих дій пріоритет віддається участі військового контингенту Чеської Республіки в операціях альянсу, перш за все в Афганістані. Представники політичної еліти солідарні щодо необхідності створення в Чехії єдиного фронту для ефективного протистояння сучасним загрозам безпеки. Перші кроки в цьому напрямку вже зроблені. 12 березня 2014 року на Празькому Граді лідерами шести парламентських партій (за винятком комуністів) підписана Декларація голів політичних партій щодо забезпечення оборони Чеської Республіки [50, с.117]. У Декларації особливо підкреслюється,

що фундаментом чеської оборони і безпеки є трансатлантичний вимір колективної оборони, уособлене НАТО, і загальна політика ЄС в сфері безпеки і оборони. Гарантії колективної оборони вимагає від Чеської Республіки постійних зусиль і інвестицій, які вона, як відповідальний член вищезначених організацій, готова надати, вказується в документі. Однак не завжди декларовані наміри втілюються в дійсність. Це відноситься і до витрат чеського бюджету на оборону, які істотно нижче нормативів НАТО, і до планів розробки проекту - договори представників політичних сил щодо забезпечення оборони Чеської Республіки, які до теперішнього часу не здійснені.

У документі на першому місці серед загроз згадується не тероризм, а спроби Росії провести ревізію міжнародного правопорядку, використовуючи гібридні методи ведення війни. Очевидно, що саме РФ мається на увазі під державою, що прагне встановити свій вплив шляхом дестабілізації сусідніх країн і використання місцевих конфліктів і суперечок. На третьому місці позначена загроза тероризму. На відміну від Стратегії 2011 р. відзначається, що ця загроза набула загальноєвропейського характеру. Вказується, що в даний час, за даними Європолу, на території Європи знаходиться близько п'яти тисяч радикальних ісламістів, які дотримуються ідеології джихаду і мають паспорта держав - членів ЄС. На думку голови Військового комітету НАТО Петра Павла, Захід, включаючи Чехію, довгі роки знаходився в полоні ілюзій щодо реальних намірів Росії. На боці Росії, на його думку, очевидна військова перевага і готовність використовувати військову силу. Свідчення цього він бачить у діях Росії в Криму, а також в численних військових навчаннях, що проводяться російською стороною останнім часом. У чеському суспільстві в порівнянні з 2014 р. значно зросли побоювання, пов'язані з політикою сучасної Росії. Близько половини чеських громадян (46%) вважають, що Росія загрожує розвитку демократії в їхній країні, 65% бачить в Росії загрозу для майбутнього розвитку [50, с.118]. Міністр оборони Мартін Стропніцькій припустив, що лише питанням часу є виникнення ситуації, при якій хвиля біженців, соже

перевернутись в жахливі наслідки, захлисне Чехію. Чеський уряд виступає проти встановлення квот на розміщення біженців, встановлених ЄС. У чеському суспільстві, так само як і серед політиків, домінують два різних підходи до міграційної кризи, що охопила всю Європу і безпосередньо Чехію. Прихильники президента, а це в основному жителі середніх і дрібних міських і сільських поселень, виступають проти прийому біженців і бачать загрозу в поширенні ісламу, жителі великих міст, і перш за все Праги, вважають, що необхідно проявляти толерантність у відношенні біженців та надавати їм допомогу. На думку М. Земана для боротьби з міжнародним тероризмом необхідні скоординовані міжнародні зусилля під егідою ООН. Він запропонував активізувати сплячі структури - мобільні антитерористичні групи, безпілотники, об'єднати зусилля розвідувальних організацій різних країн.

В ході візиту чеського міністра оборони Радека Матули до Азербайджану, восени 2009р., було підписано "Угоду про співпрацю в області оборони". Поступово з'ясувалося, що Азербайджан проявляє велику зацікавленість і до співпраці з Чехією в області військового виробництва. На початку серпня 2010 р. азербайджанською стороною була поширена інформація про прибуття в Баку військового аташе Чеської Республіки. І хоча цей візит в подальшому не отримав широкого висвітлення в пресі, можна припустити, що саме з цього часу країни стали всерйоз обговорювати можливості подальшої співпраці у військовій сфері. Також є думка, що якщо на перших порах налагодження тісних зв'язків у галузі військово-технічного співробітництва більше цікавило Баку, то починаючи з цього моменту Прага, усвідомивши, що має в особі Азербайджану платоспроможного партнера, сама почала пропонувати свої послуги в цій сфері. В кінці січня 2011 р. інформаційне агентство АПА, з посиланням на азербайджанські військові джерела і чеські інформаційні ресурси, повідомило, що сторони домовилися про модернізацію стоящих на озброєнні ВПС Азербайджану літаків «L-29» і «L-39», а також про ліцензійному виробництві в Азербайджані різних запчастин до них [56, с.184].

Так, в 2006 р на Україні було закуплено 12 учбовобоевих «L-39». Судячи з усього, тоді Баку мало цікавив Прагу як партнер по військово-технічного співробітництва. Нині, здійснюючи військово-технічну співпрацю з Чехією, втім, як і з багатьма іншими країнами, Азербайджан прагне не просто купувати ту чи іншу систему озброєння, а домагається передачі йому ліцензійних прав на виробництво цієї зброї, спорядження або техніки, прагнучи, таким чином, до нарощування виробничих можливостей свого військово промислового комплексу.

Лише з другої половини двохтисячних років почалося налагодження відносин між Чехією і Азербайджаном. Як тільки вони уклали угоду в області безпеки, сторони виявилися втягнутими в суперечку між Росією і США про необхідність будівництва останньої національної системи протиракетної оборони (ПРО), радары якої планувалося встановити в Чехії. Відомо, що Росія, незгодна з цим рішенням і запропонувала американцям спільно використовувати орендовану нею у Азербайджану радіолокаційну станцію (РЛС) «Дарьял» для відстеження пуску іранських ракет, проти яких нібито і будувалася система ПРО США [56, с.180]. Таким чином, обидві країни, що знаходяться один від одного на досить великій відстані, одночасно стали своєрідними конкурентами у військовій сфері. Судячи з усього, чеську сторону абсолютно не обрадувала можливість використання Габалінської РЛС спільно США і Росією. В цьому випадку Прага ризикувала втратити не тільки певні грошові надходження до свого бюджету, а й своє раптом різко геополітичне значення яке різкоросло. Якщо підсумувати про взаємини між Чехією і Азербайджаном, то можна визначити, що країни мають взаємний економічний інтерес, до того ж азербайджанська сторона щедро оплачує послуги і товари своїх партнерів по військово технічному співробітництву. В пост-комуністичнийкомуністичний період в Чехії були посилені механізми парламентського та урядового контролю за діяльністю розвідки та органів безпеки.

Чехія є учасником ряду конвенцій, покликаних боротися з різними проявами корупції, в тому числі конвенцій Ради Європи. Експерти міжнародної неурядової організації «Трансперенсі Інтернешнл» підкреслюють, що напередодні вступу в ЄС в Чехії було здійснено ряд дій по зниженню рівня корупції, і вони виявилися досить успішними [32]. Відзначається, що в жовтні 2003 року в Палаті депутатів був створений комітет, в сферу завдань якого входило ініціювання антикорупційних законів і вивчення зарубіжного досвіду боротьби з корупцією. У січні 2004 року була відкрита «гаряча лінія» для того, щоб населення могло повідомляти про різні порушення судового порядку. В цілому ситуація з корупцією в Чехії виглядає задовільною (багато в чому завдяки активній діяльності уряду в 2000-х роках). При цьому скандали, пов'язані з корупцією і фінансовими махінаціями, продовжують періодично виникати в чеському суспільстві. Так, в 2004 році прем'єр-міністр Чехії Станіслав Гросс пішов у відставку після кількох тижнів політичної кризи, викликаній скандалом навколо покупки їм фешенебельної квартири.

Отже, фундамент чеської стратегії безпеки – членство країни в НАТО. З точки зору забезпечення безпеки Чеської Республіки ключове значення має політична і економічна стабільність ЄС. Важливою основою для забезпечення оборони і безпеки Чеської Республіки є активна участь в системі колективної оборони НАТО на основі міцних трансатлантичних зв'язків, розвиток потенціалу ЄС для врегулювання кризових ситуацій та співпраці з країнами-партнерами. Підвищену зацікавленість Прага проявляє до участі в реалізації концепції НАТО "Розумна оборона". За Стратегією безпеки 2015р. автори документа на перше місце поставили ослаблення механізму колективної безпеки і політичні та юридичні порушення міжнародних зобов'язань у галузі безпеки. Друга загроза - великодержавне устремління деяких держав. Наприклад Росія, яка прагне встановити свій вплив шляхом дестабілізації сусідніх країн і використання місцевих конфліктів і суперечок. На третьому

місці – загроза тероризму. Близько половини чеських громадян (46%) вважають, що Росія загрожує розвитку демократії в їхній країні, 65% бачить в Росії загрозу для майбутнього розвитку. Восени 2009р., було підписано "Угоду про співпрацю в області оборони" між Азербайджаном та Чехією. Нині, здійснюючи військово-технічну співпрацю з Чехією, втім, як і з багатьма іншими країнами, Азербайджан прагне не просто купувати ту чи іншу систему озброєння, а домагається передачі йому ліцензійних прав на виробництво цієї зброї, спорядження або техніки, прагнучи, таким чином, до нарощування виробничих можливостей свого військово промислового комплексу. Країни мають взаємний економічний інтерес, до того ж азербайджанська сторона щедро оплачує послуги і товари своїх партнерів по військово технічному співробітництву. 12 березня 2014 року на Празькому Граді лідерами шести парламентських партій (за винятком комуністів) підписана Декларація голів політичних партій щодо забезпечення оборони Чеської Республіки. У Декларації особливо підкреслюється, що фундаментом чеської оборони і безпеки є трансатлантичний вимір колективної оборони, уособлене НАТО, і загальна політика ЄС в сфері безпеки і оборони.

Можна зробити висновок, що Чехія реалізовує іміджеву політику, здійснюючи ліберальну міграційну політику, яка почала формуватися з 1993 року. Основу цієї політики складають численні закони, наприклад складають закон про перебування іноземців на території Чеської Республіки (№326 / 1999), який регулює в'їзд, перебування, обов'язки іноземці і т.п. З 2009 року, відповідно до інтеграційної концепції, в республіці стали відкриватися регіональні інтеграційні центри, чия діяльність спрямована на надання допомоги іноземцям при адаптації до нових умов і протидію процесу формування закритих громад іммігрантів. Так, з метою інтеграції іноземців, які проживають в столиці Чехії, в 2012 році був відкритий Інтеграційний центр Прага - Інтеграційний центр, 2015 за фінансової підтримки Європейського

фонду інтеграції громадян третього світу (75% фінансування) та міського бюджету м Праги (25% фінансування). Даний центр має кілька відділень, і його діяльність спрямована на надання соціальної, психологічної та юридичної допомоги всім іммігрантам, які перебувають на території країни. Відносини з США мають кілька ліній військово-політичної взаємодії: партнерство в рамках НАТО, участь у військових місіях в Афганістані та Іраку, протидія тероризму тощо. Чеська військова місія в Афганістані здійснюється з 2002 р. В даний час в Кабулі розміщений чесько-словацький спільний контингент, до складу якого входять 108 чеських військовослужбовців. Їх основні завдання пов'язані з радіохімічним захистом.

До законодавчих засад іміджевої політики Чехії відносяться Концепція єдиної репрезентації Чеської Республіки (Концепція-2007) і Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р. Та концепції економічних реформ та зовнішньої політики, які розроблялися в 2003, 2006 та 2009рр. На особливу увагу заслуговує Концепція у сфері зовнішньої торгівлі, що приймалася в умовах світової фінансово-економічної кризи. Були розроблені Програми з підготовки вступу в ЄС. У 2000 р. було реалізовано програму: спільна зовнішня політика та політика безпеки і митний союз, а у 2001 р. – зовнішні відносини, комерційне право, вільне пересування послуг, вільне пересування капіталу, соціальна політика і зайнятість і т. ін. У 2002 р. було реалізовано програми: регіональна політика та координація структурних засобів. В сфері державного брендингу Республіки Чехія це програмні документи, а саме «Концепція єдиного уявлення Чеської Республіки» 2005р. та Стратегія Чеських центрів 2012-2015», де визначаються стратегічні цілі центрів в сфері міжнародного співробітництва, культури, зовнішньоекономічних відносин тощо, виходячи з «пріоритету підвищення позитивного іміджу і сприйняття Чеської Республіки за кордоном». Фундамент чеської стратегії безпеки – членство країни в НАТО. Підвищену зацікавленість Прага проявляє до участі в реалізації концепції НАТО "Розумна оборона".

За Стратегією безпеки 2015р. автори документа на перше місце поставили ослаблення механізму колективної безпеки і політичні та юридичні порушення міжнародних зобов'язань у галузі безпеки. Друга загроза - великодержавне устремління деяких держав. Наприклад Росія, яка прагне встановити свій вплив шляхом дестабілізації сусідніх країн і використання місцевих конфліктів і суперечок. На третьому місці – загроза тероризму. Восени 2009р., було підписано "Угоду про співпрацю в області оборони" між Азербайджаном та Чехією. Як тільки вони уклали угоду в області безпеки, сторони виявилися втягнутими в суперечку між Росією і США про необхідність будівництва останньої національної системи протиракетної оборони (ПРО), радары якої планувалося встановити в Чехії. Таким чином, обидві країни, що знаходяться один від одного на досить великій відстані, одночасно стали своєрідними конкурентами у військовій сфері.

Нині, здійснюючи військово-технічну співпрацю з Чехією, втім, як і з багатьма іншими країнами, Азербайджан прагне не просто купувати ту чи іншу систему озброєння, а домагається передачі йому ліцензійних прав на виробництво цієї зброї, спорядження або техніки, прагнучи, таким чином, до нарощування виробничих можливостей свого військово промислового комплексу. 12 березня 2014 року на Празькому Граді лідерами шести парламентських партій (за винятком комуністів) підписана Декларація голів політичних партій щодо забезпечення оборони Чеської Республіки. Експерти міжнародної неурядової організації «Трансперенсі Інтернешнл» підкреслюють, що напередодні вступу в ЄС в Чехії було здійснено ряд дій по зниженню рівня корупції, і вони виявилися досить успішними. Також в 2003 році відбулося об'єднання двох підрозділів поліції в єдиний комплекс по боротьбі з корупцією і фінансовими злочинами.

ВИСНОВКИ

Можна зробити висновок, що в рамках даного наукового дослідження значна увага приділялася вивченню офіційних документів та законів які стали головними для формування та реалізації іміджевої політики Республіки Чехія. Розгляду питань на дану тематику присвячено коло досліджень серед іноземних та вітчизняних науковців. У дослідженні було взято до уваги праці українських науковців: З.Кузнецова, Л.Є. Стровський, М. Яковлева, А.Четверікова, З. Ч. Талгатовна, Фуртій В.В., Тугарева Е.В, В.В. Трухачов, Я. Шимов, Ю. Щербакова, Л.А. Зубченко, М. Ведевніков, М.І. Терещук, Мухарова Л.А, Е .Н. Лавренчук, А.Д. Гладкова, Р.З.Карабаева, Е.С.Ююкова, В. Карпова, Корсак Р.В та П. Пойман. Не набуло необхідного рівня наукового висвітлення і питання нових можливостей для міжнародного позиціонування Чехії у контексті структурно-функціональних змін. Серед іноземних науковців треба відзначити Х.-П. Хаарланд, Х. І. Ніссен, які писали про економіку Чеської Республіки і російського науковця Е.Рожанская. А також таких чеських вчених М. Хада і Л. Урбана, а саме їх книгу «Європейські співтовариства» яка дає загальне уявлення про взаємини Чехії і Євросоюзу в 1993 -1997 рр. При дослідженні даної теми були використані основні методи, а саме: - системний, який виокремлює усі елементи даної теми окремо для зіставлення та отримання цілісного результату про дослідження; - історико-генетичний метод дозволив виявити першорядні завдання Чехії після розділу Чехословаччини; - метод аналізу дає змогу розділити тему на складові її частини для більш детального вивчення кожного з її компонентів; - на основі ціннісного методу стає можливим оцінка політичних явищ в глобальному контексті; -за допомогою методу узагальнення, можна зробити висновок та відобразити основні результати в загальному положенні.

Проаналізувавши особливості реалізації іміджевої політики Чехії, я дійшла висновку, що іміджева політика Чехії неоднорідна. Ставлення Чехії різне для кожної зі сторін. Для ЄС країна виступає як надійний член. Співпраця з Європейським союзом є одним з головних пріоритетів чеського уряду.

ЧР виступає за забезпечення економічної стабільності організації, зміцнення її енергетичної та сировинної безпеки, забезпечення внутрішньої європейської безпеки, а також за посилення ролі ЄС у світі. Чехія як член ЄС користується його фінансовими ресурсами. Головним чином це кошти, призначені для сільського господарства, і кошти, які Чеська Республіка може отримати із структурних фондів. Вступивши до ООН в 1993р., цю організацію чеське керівництво розглядає в якості важливого фактора забезпечення миру і міжнародної безпеки і офіційно декларує підтримку її зусиль, спрямованих на збереження стабілізуючої ролі цієї структури. У той же час в Празі вважають, що в сучасному вигляді ООН не здатна адекватно реагувати на нові глобальні виклики та загрози і пропонують збільшити число її постійних і непостійних членів. Іншими важливими міжнародними організаціями, в які входить Чеська Республіка, є Світова організація торгівлі (СОТ), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Міжнародний валютний фонд (МВФ) у співпраці зі Світовим банком. Зовнішня політика Чехії з моменту здобуття незалежності в основному була орієнтована на країни Західної Європи. Активна зовнішня політика на цьому напрямку призвела до того, що на сьогоднішній день Чехія є членом Північноатлантичного альянсу з 1999р., а з 1 травня 2004 року - членом ЄС, та ООН з 1993р. Таким чином, були виконані дві пріоритетні завдання зовнішньої політики Чехії: інтеграція в ЄС і в євроатлантичні військові структури. ЧР виступає за забезпечення економічної стабільності організації, зміцнення її енергетичної та сировинної безпеки, забезпечення внутрішньої європейської безпеки, а також за посилення ролі ЄС у світі. На думку чеського керівництва, цьому має сприяти стратегічний діалог ЄС з НАТО і США. Фундаментом чеської стратегії безпеки більшість чеських політиків і громадськості вважають членство країни в НАТО.

Важливий зовнішньополітичний партнер Чехії в Західній Європі - Франція. Численні зв'язки на регіональному рівні, між містами і муніципалітетами цих країн призвели до того, що на сьогоднішній день Франція також виступає в якості одного з головних торгових партнерів Чехії.

З Польщею Чехію традиційно пов'язують культурна спільність, економічні відносини, подібні зовнішньополітичні пріоритети. Після «оксамитових революцій» ці країни тісно співпрацюють в багатьох областях, включаючи європейську інтеграцію і євроатлантичну безпеку. Між Чехією і Словаччиною збереглися інтенсивні економічні і політичні відносини. В рамках європейської політики країни прагнуть координувати свої зусилля на рівні економіки, культурних відносин і політики забезпечення безпеки. США заявлені в якості стратегічного партнера Чехії. Одним із пріоритетів зовнішньої політики Чехії є розвиток співпраці між США і ЄС. США, як член НАТО, є для Чехії гарантом міжнародної безпеки. США також розглядають Чехію як одного з найбільш надійних партнерів в ЦСЄ. Тобто, відносини з США мають кілька ліній військово-політичної взаємодії: партнерство в рамках НАТО, участь у військових місіях в Афганістані та Іраку, протидія тероризму тощо. У Польщі та Чехії планувалося розміщення об'єктів третього позиційного району ПРО США. Угода про розміщення радара ПРО в Чехії було підписано 8 липня 2008 року. У березні 2009 року вона була відкликана урядом Тополанека з нижньої палати чеського парламенту. Чеська військова місія в Афганістані здійснюється з 2002 р. В даний час в Кабулі розміщений чесько-словацький спільний контингент, до складу якого входять 108 чеських військовослужбовців. Їх основні завдання пов'язані з радіохімічним захистом. Серед закавказьких республік пріоритетом для Чехії є Грузія. Прага надає Тбілісі активну політико-дипломатичну підтримку в її євроатлантичних прагненнях і є найбільшим іноземним інвестором в розвиток енергетичної системи Грузії. Чеське керівництво виступає проти визнання незалежності Абхазії і Південної Осетії, як і раніше вважаючи їх частиною грузинської території.

Уряд ЧР не розглядає розвиток відносин з Росією як пріоритет своєї зовнішньої політики. Всі кроки чеського ВВР по шляху розвитку двостороннього діалогу з РФ узгоджуються з провідними країнами Заходу, і в першу чергу з США, а зовнішня політика на російському напрямку відповідає загальному курсу, що проводиться ЄС і НАТО. Особливістю чесько-російського

газового співробітництва є перехід від відносин гроші - товар до інтеграції фінансових інвестицій і прямої участі в розвитку інфраструктури і діяльності партнера аж до розподілу прибутку. Купівля російською стороною частки в активах чеської сторони робить більш прозорою бізнес-середовище і служить надійною передумовою до тривалого і взаємовигідного економічного співробітництва. На Близькому Сході пріоритетним стратегічним партнером Чехії став Ізраїль - одвічний союзник США. Чехія була єдиною європейською країною, що проголосувала разом з Ізраїлем проти підвищення статусу Палестини до статусу "не-члена держави-оглядача» в Генеральній Асамблеї ООН. Фундамент чеської стратегії безпеки – членство країни в НАТО. З точки зору забезпечення безпеки Чеської Республіки ключове значення має політична і економічна стабільність ЄС. До законодавчих засад іміджевої політики Чехії відносяться Концепція єдиної репрезентації Чеської Республіки (Концепція-2007) і Концепція зовнішньої політики Чеської Республіки від 13 липня 2015 р. Та концепції економічних реформ та зовнішньої політики, які розроблялися в 2003, 2006 та 2009рр. На особливу увагу заслуговує Концепція у сфері зовнішньої торгівлі, що приймалася в умовах світової фінансово-економічної кризи.

Були розроблені Програми з підготовки вступу в ЄС. У 2000 р. було реалізовано програму: спільна зовнішня політика та політика безпеки і митний союз, а у 2001 р. – зовнішні відносини, комерційне право, вільне пересування послуг, вільне пересування капіталу, соціальна політика і зайнятість і т. ін. У 2002 р. було реалізовано програми: регіональна політика та координація структурних засобів. Серед програмних документів з державного брендингу Чеської Республіки можна виділити «Концепцію єдиного уявлення Чеської Республіки», затверджену в 2005 році. Та «Стратегія Чеських центрів 2012 - 2015», де визначаються стратегічні цілі центрів в сфері міжнародного співробітництва, культури, зовнішньоекономічних відносин тощо, виходячи з «пріоритету підвищення позитивного іміджу і сприйняття Чеської Республіки за кордоном».

Серед інституцій, які просувають Чехію на міжнародній арені виділяють: «Чеські центри» - це мережа організацій, що фінансуються МЗС країни і працюють з його допомогою. Метою діяльності цих центрів є просування Чехії за кордоном. Національне туристичне управління Чеської Республіки «Czech Tourism», створене в 1993 році, яке займається розвитком туризму в Чеській Республіці. Також в рамках агентства «Czech Tourism» діють такі структурні підрозділи, як Інститут туризму і Чеське бюро конгресів. Місією Інституту туризму є надання аналітичних та інформаційних послуг іншим організаційним компонентами агентства, а також професійної та широкої громадськості. Чеське бюро конгресів, місією якого є просування Чеської Республіки в сфері конгресного та інсентив-туризму на внутрішньому і зарубіжному ринках. Агентство інвестицій та розвитку бізнесу «Czech Invest», яке створене в 1992р., діяльність якого спрямована на допомогу вступу прямих іноземних інвестицій в Чеську Республіку та розвитку чеських компаній. Наступна інституція «Czech Trade», заснована у 1997р., головною метою цієї установи є розвиток міжнародної торгівлі і взаємного співробітництва між чеськими і зарубіжними компаніями.

Головним для Чехії на європейському напрямі найближчим часом, безсумнівно, буде головування в ЄС, яке вона приймає з початку 2009 р. Для чеського головування головними напрямками роботи визначено: реформа аграрної політики, дискусія про ревізію союзного бюджету, вироблення стратегії розвитку внутрішнього торгового простору до 2013 року, активізація співробітництва у сфері юстиції та внутрішніх справ. Пріоритетом центральноєвропейської «вертикалі» Чеської Республіки є регіональне співробітництво з країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), яке вона розраховує використати для зміцнення чеських позицій в ЄС. А саме з такими країнами як Словаччиною, Словенією, Польщею, Німеччиною, Австрією та Угорщиною. З ініціативи Чехії була створена Вишеградська група країн (Чехія, Польща, Угорщина), з метою якнайшвидшого входження до ЄС. Чехія і Словаччина стали членами Ради Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Джерела

1. Концепція зовнішньої політики Чехії 2015 р. URL: <http://www.czechaid.cz/koncepcie-zahranicni-politiky-ceske-republiky/> (дата звернення: 06.09.2019.)
2. Act on temporary protection of foreigners №221/2003. URL: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221> (Last accessed: 07.09.2019.)
3. Act on residence of aliens in the Czech Republic № 326/1999. URL: https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=&p_isn=72751 (Last accessed:07.09.2019.)
4. Act on citizenship of the Czech Republic №186/2013. URL: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=80137&name=st~C3~A1tn~C3~ADm~20ob~C4~8Danstv~C3~AD&rpp=15#local-content>(Last accessed: 07.09.2019.)
5. Asylum Act №325/1999. URL: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>. (Last accessed: 07.09.2019.)
6. Concept For a Unified Presentation of the Czech Republic. URL: https://www.researchgate.net/publication/26591587_The_Extended_Concept_of_Security_and_the_Czech_Security_Practice (Last accessed: 07.09.2019.)
7. The Multilateral Development Cooperation Strategy. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/development_cooperation_and_humanitarian/multilateral_development_cooperation/the_multilateral_development_cooperation.html (Last accessed: 07.09.2019.)
8. Joint Statement on the Eastern Partnership of the Foreign Ministers of the Visegrad Group from May 4, 2016. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/visegrad_group/documents/joint_statement_on_the_eastern.html (Last accessed: 08.09.2019.)

9. V4 Declaration on the Western Balkans and migration from November 12, 2015. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/visegrad_group/documents/v4_declaration_on_the_western_balkan_and.html (Last accessed: 08.09.2019.)
10. CzechInvest. URL: <https://www.czechinvest.org/en> (Last accessed: 08.09.2019.)
11. CzechTourism. URL: <https://www.czechtourism.com/ru/home/> (Last accessed: 08.09.2019.)
12. CzechTrade. URL: <https://www.czechtradeoffices.com/> (Last accessed: 09.09.2019.)
13. Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2006. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2006.html (Last accessed: 09.09.2019.)
14. Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2007. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2007.html (Last accessed: 10.09.2019.)
15. Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2008. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2008.html (Last accessed: 12.09.2019.)
16. Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2009. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2009.html (Last accessed: 12.09.2019.)
17. Report on the Foreign Policy of the Czech Republic 2010. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/report2010.html (Last accessed: 12.09.2019.)
18. Report of the Panel of Eminent Personalities and Mid-Term Review of Think Visegrad. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/visegrad_group/documents/report_of_the_pabel_of_important.html (Last accessed: 12.09.2019.)

19. Regular report on Czech Republic's Progress toward Accession. URL: <https://docplayer.net/14422106-Regular-report-czech-republic-s-progress-towards-accession.html> (Last accessed: 12.09.2019.)
20. Resolut on of the Government of the Crech Republic №171 from 09.02.2009. URL: [http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/813889E9A7A4AA9EC125755B00460A14/\\$FILE/171%20uv090209.0171.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/813889E9A7A4AA9EC125755B00460A14/$FILE/171%20uv090209.0171.pdf) (Last accessed: 12.09.2019.)
21. The Czech Republic’s Foreign Policy in 2011: A Brief Overview. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/the_czech_republic_s_foreign_policy_in.html (Last accessed: 13.09.2019.)
22. Czech Diplomacy 2018. URL: https://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/reports_and_documents/czech_diplomacy_2018.html (Last accessed: 13.09.2019.)
23. Strategy of Czech Centres: 2012 – 2015. URL: <http://www.czechcentres.cz/en/about-us/> (Last accessed: 14.09.2019.)
24. Statni energeticka koncepcie. URL: <https://www.ekcr.cz> (Last accessed: 14.09.2019.)
25. Закон о проживании иностранцев на территории Чешской Республики № 326/1999 (1999). URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-32> (дата звернення: 14.09.2019.)
26. Основні вектори зовнішньої політики Чеської Республіки. URL: <https://studfile.net/preview/5259504/page:4/> (дата звернення: 10.10.2019.)
27. Тарасов И. Ориентиры внешней политики Чехии. URL: <https://studfile.net/preview/5259504/page:4/> (дата звернення: 15.10.2019.)
28. Чешская Республика в системе безопасности Европейского Союза (2004-2015 гг.) URL: https://revolution.allbest.ru/political/00842481_0.html (дата звернення: 13.11.2019.)

29. Внешняя политика Чехии (1993 – 2003гг.). URL: <https://articlekz.com/article/5333> (дата звернення: 14.11.2019.)
30. Военно-политический курс Чешской Республики (2016). URL: http://factmil.com/publ/strana/chekhija/voenno_politicheskij_kurs_cheshskoj_respubl_iki_2016/109-1-0-1103 (дата звернення: 15.11.2019.)
31. Чешско-венгерские отношения входят в динамическую фазу. URL: <https://interaffairs.ru/news/show/2123> (дата звернення: 15.11.2019.)
32. Внешние и внутренние угрозы безопасности государства. URL: <http://www.hypo.ru/tom1/1887.html> (дата звернення: 16.11.2019.)
33. Чешская республика в системе международных отношений. URL: https://studopedia.ru/12_18436_cheshskaya-respublika-v-sisteme-mezhhdunarodnih-otnosheniy.html (дата звернення: 17.11.2019.)
34. Международные отношения Чешской Республики. URL: <http://ru.knowledgr.com/00003519/МеждународныеОтношенияЧешскойРеспублики> (дата звернення: 18.11.2019.)
35. Міністерство Закордонних справ Чеської Республіки. URL: <https://www.mzv.cz/jnp/> (дата звернення: 05.09.2019.)

Монографії та наукові статті

36. Зубченко Л.А. Чеська Республіка: на шляху до вступу в ЄС. *Соціальні та гуманітарні науки*. 2000. С. 32-37.
37. Карпова В. Основні пріоритети політики Чехії. *Оглядач*. 2019. С. 96-104.
38. Кузнецова З. Політичний пейзаж Чехії. *Вільна думка*. 2010. №8. С.59-70.
39. Корсак Р.В. Концепція європеїзації чеського суспільства. *Гілея: історичні науки*. 2015. С.123-126.
40. Кратохвил О. Економіка сучасної Чехії. *Міжнародна економіка*. 2010. №12. С. 50-70.

41. Мухтарова Л.А. Аналіз інвестиційної привабливості Чехії: модель МВФ. *Економіка і бізнес*. 2012. С.100-102.
42. Мотрук С. Головні напрямки зовнішньої політики Чеської Республіки на рубежі ХХ–ХХІ ст. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2004. С.199-207.
43. Рожанська Е. Росія - Чехія: Енергетика як фундамент торгово-економічних відносин. *Світова економіка*. 2012. С.123-133.
44. Стровський Л.Е. Економічні будні Чехії (за матеріалами чеської періодики). *Економіка та управління*. 2012. №2. С.106-112.
45. Таганова З. Бюджетна система Чехії. *Молодь і ХХІ століття*. 2019. С.30-32.
46. Терещук М.І. Особливості національної брендингової політики Чехії. *Політологія і право*. 2018. №2. С.1-12.
47. Четверікова А. Імміграція в Чехію: Привабливість зростає. *Сучасна Європа*. 2015. №3 (63). С.49-57.
48. Четверікова А.С. Чеська економіка в умовах сучасної кризи. *Актуальні проблеми Європи*. 2011. №1. С.220 -232.
49. Щербакова Ю. Проблеми європейської безпеки: погляд з Праги. *Політологічні науки*. 2017. С.114-121.
50. Щербакова Ю. Проблеми енергетичної безпеки Чехії. *Лейтмотив зовнішніх загроз*. С.100-119.
51. Шимов Я. Політичні сили сучасної Чехії та проблеми європейської інтеграції. *Східна Європа на початку ХХІ століття*. 2004. С.207-225.
52. Яковлева М. Вплив інтеграційних і дезінтеграційних процесів на економіку Чехії та Словаччини. *Управління мегаполісом*. 2011. №4. С.127-131.
53. Яначек К., Яначкова С. Стратегія вступу Чеської Республіки в зону євро: шанси та ризики. *Регіональні товариства*. 2006. С.132-139.
54. Внешнеполитическое сотрудничество Словакии и Чехии на современном этапе. *Вопросы политологии*. 2017. №3(27). С.176-183.

55. Ведерніков М. Формування урядового кабінету в Чехії (2017-2018). *Історія та археологія*. 2018. №4. С. 89-98.
56. Ніязов Н.С. Взаємовідносини Азербайджану та Чехії у військовій сфері в 1994-2011 рр. *Вісник Військового Університету*. 2012. №1(29). С.178-183.
57. Рожанська Е. Ринок природного газу Чехії. *Оглядач*. 2011. №9(260). С. 96-101.
58. Трухачев В.В. Чесько-Австрійські відносини напередодні вступу Чехії до Євросоюзу (1998 - 2004). *Історія*. 2010. №6. С.42-55.
59. Левченков А.С. Українсько-Чеські відносини. *Історія та археологія*. 2012. С.233-243.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

БІЗНЕС-ПРОЕКТ

**(додаток до дипломної роботи магістра на тему: Співробітництво
Республіки Чехія з Запорізьким регіоном)**

Виконала: студентка 2к.
магістр, групи 8.2918
спеціальності: міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
Чепак Вероніка Євгенівна

Запоріжжя, 2019

Резюме. Чеська Республіка займає 9-е місце серед країн-партнерів Запорізької області. Основні статті експорту продукції підприємств області: залізна руда, шлаки, чорні метали. Найбільшими експортерами є ВАТ “Запоріжсталь”, “Дніпроспецсталь”, Запорізький залізорудний комбінат, “Мотор Січ”, корпорація “Кераміст”. У свою чергу запоріжці імпортують із Чехії електричні машини та устаткування, зокрема, наша АЕС є потужним споживачем такого устаткування.

Аналіз стану справ у галузі. Проаналізувавши динаміку розвитку відносин, можна побачити, що між Чехією та м. Запоріжжя добре розвинуті відносини в освітній діяльності та економічній. Саме освітні програми, укладення нових угод з іноземними вузами та навчальними центрами, стало однією з основних цілей ділової поїздки в Чеську Республіку в 2016р. Делегація Запорізької торгово-промислової палати в складі віце-президента Дмитра Антонюка, керівника навчального центру «ТПП-Академія» Наталії Омельченко, з метою обміну досвідом та укладення нових угод і домовленостей, відвідали Чеську економічну торгово-промислову палату, Торгову палату по країнах СНД (м Прага), провідні вузи і освітні центри Чеської Республіки, а також виставковий комплекс Летняни. Презентувавши Запорізьку торгово-промислову палату в Чеській економічній ТПП, Дмитро Антонюк обговорив з керівником департаменту міжнародних зв'язків Юрі Ханслем можливі шляхи співпраці організацій. На зустрічі з президентом Торгової палати по країнах СНД Вацлавом Петрічком було обумовлено подальшу взаємодію з питань кооперації українських і чеських підприємців, інформаційного обміну в сфері виставкової діяльності, організованих освітніх програмах. Також делегація Запорізької ТПП відвідала Інститут фінансів та управління, Інститут готельного бізнесу. Що стосується виставкової діяльності Запорізької ТПП, в експоцентрі Летняни досягнута домовленість про підписання агентської угоди по залученню українських компаній до участі в

чеських виставках, сторони домовилися також реалізовувати інформаційне партнерство та сприяти розвитку ділового туризму з відвідуванням виставкових заходів.

Метою діяльності є отримання прибутку від розширення спектру освітньої діяльності між Чехією та м. Запоріжжя.

Суть проекту. Ми будемо налаштовувати обмін наших студентів в чеські вузи, після закінчення бакалавра, для тих хто у подальшому планує працювати за кордоном, а саме у Чехії. Також планується щоб абітурієнти коли поступали до обраних вузів, складали відповідні іспити і з обов'язковим буде знання чеської мови.

Фінансування проекту: кошти з Запорізької торгово-промислової палати.

Очікувані результати. На практиці будуть вироблені і широко застосовуватимуться різноманітні і ефективні форми співпраці, основними завданнями яких буде:

- Регулярні зустрічі між представниками вищих навчальних закладів та Чеськими вузами (2 рази в рік);
- створення на взаємній основі сприятливих умов для освітнього обміну та надання необхідної інформації щодо умов проживання;
- відкриття чеських мовних центрів в Україні з носієм чеської мови;
- стажування студентів з України які поступили до чеських вузів в міжнародних відділах;
- надання необхідної інформації студентам з України, як провести вільний час;
- спрощення (по можливості) прикордонних, митних та інших формальностей

FORMATION AND PECULIAR FEATURES OF IMPLEMENTATION OF THE CZECH REPUBLIC IMAGE POLICY

Key words: integration, concept, organizations, cooperation, foreign policy, institutions, branding, structure

The relevance of the research topic lies in the fact that the process of the image component development of the Czech Republic began to take shape after the collapse of Czechoslovakia in 1993. Having gained the freedom of action after the Soviet influence, the Czechoslovak Republic began to search cooperation with the great powers by joining various alliances and strengthening relations with major powers. The NATO membership and Czech Republic's accession to the EU are evidence of implementation of the key foreign policy priorities after the establishment of the Independent Czech State. However, the certain limits of an independent policy implementation soon became obvious, which was reflected in the following, rather a critical position of the national authorities towards Brussels. On the one hand, participation in the work of large intergovernmental organizations providing for discussion of any legislative initiative, enabled the country to put forward its position, but on the other hand, a sharp critical line of the country's conduct, which reached freezes on legislative initiatives, hindered the activity of these structures. Thus, the Czech Republic (along with some other Central European states, the so-called Visegrad Group – Hungary, Poland, Slovakia, the Czech Republic) have become major critics of the EU and demanded that their proposals be considered, forcing some European politicians to say that the European integration of the countries of Eastern Europe was a mistake.

The research object is the foreign policy of Czech Republic in the European system of international relations.

The subject of the research is the formation and peculiar features of implementation of the Czech Republic image policy.

The aim of the research is to study the formation and peculiar features of implementation of the Czech Republic foreign policy.

For achieving the above set aim, we are to investigate the following specific **research objectives:**

- 1) to determine the source base, state of the problem scientific development and methodological basis for researching the topic;
- 2) to highlight the main direction of the Czech Republic image policy;
- 3) to identify with which countries and in what areas the Czech Republic has developed cooperation;
- 4) to analyse the image component of the common foreign and security policy of the Czech Republic;
- 5) to trace the mechanisms for the formation and implementation of the Czech image policy in the defence area;
- 6) to investigate the special feature of the Czech Republic national branding policy;
- 7) to find out the main differences between the Euro-Atlantic vector of the Czech Republic and the Central European

As for the **novelty of the research work**, it lies in the complex study of the problem; therefore, the attention is paid not only to the object directly but to the circumstances of its formation. The scientific novelty of the work also consists in the fact that in the Ukrainian historiography, there is insignificant attention paid to the Central and Eastern European countries after their inclusion in the European Union. The lack of work on the integration of the Czech Republic into the EU security system as well as on the security at the state level revealed the need for writing this research paper.

The chronological framework of the research. The lower chronological boundary is the Czech accession to the UN in 1993. The upper chronological limit is 2019, due to the existing source base of the research.

The geographical scope of the research covers the modern partner countries of the Czech Republic, which are entities of the European and American system of international relations.

Conclusions. Having analysed the formation and peculiarities of implementation of the Czech Republic image policy, I came to the conclusion that since gaining independence by the country, Czech foreign policy has been oriented toward Western European countries. Active foreign policy in this direction resulted in the following: the Czech Republic has been a member of the North Atlantic Alliance since 1999; since 1 May, 2004 the country has been a member of the EU, since 1993 – a member of the United Nations. Thus, two priorities of the Czech foreign policy were implemented: integration into the EU and Euro-Atlantic military structures. The Czech leadership considers the United Nations as an important factor in maintaining peace and international security and formally declares support for its efforts, aimed at preserving the stabilizing role of this structure. The Czech Republic stands for ensuring economic stability of the organization, its energy and raw material security and strengthening the EU's role in the world. In the opinion of the Czech leadership, this might be facilitated by the EU's strategic dialogue with the NATO and the US.

The main foreign policy counterparties of the Czech Republic are European countries. According to the Czech Foreign Ministry, Germany is the most important political and economic partner of the country. This is proved by numerous bilateral contacts at the highest level, intensive development of cultural ties and the fact that Germany is the largest trading partner and foreign investor of the Czech Republic. Another important foreign policy partner of the Czech Republic in Western Europe is France. Numerous regional relations between the cities and municipalities of these countries have resulted in the fact that today France also acts as one of the main trading partners of the Czech Republic. The Czech Republic traditionally has links with Poland's cultural community, as well as economic relations and similar foreign policy priorities. Since the Velvet Revolution, these countries have been working closely together in many areas including European integration and Euro-Atlantic security. Intensive economic and political relations exist between the Czech Republic

and Slovakia. Within European policy, the countries seek to coordinate their efforts at the level of economy, cultural relations and security policies. The United States is also declared to be a strategic partner of the Czech Republic. One of the priorities of the Czech Republic's foreign policy is development of cooperation between the US and the EU. The United States, as a NATO member, is the guarantor of international security for the Czech Republic. The United States also regards the Czech Republic as one of the most reliable partners in the CEE. That is, relations with the US have several lines of military-political interaction: partnership within the NATO, participation in military missions in Afghanistan and Iraq and counter-terrorism. It was planned to locate the facilities of the third position of the US missile defence area in Poland and the Czech Republic. The agreement on the deployment of the missile defence radar in the Czech Republic was signed on July 8, 2008. In March 2009, it was recalled by the Topolánek government from the lower house of the Czech Parliament. The Czech military mission in Afghanistan has been operating since 2002. Among the Caucasus republics, the priority for the Czech Republic is Georgia. The Czech leadership opposes recognition of the independence of Abkhazia and South Ossetia, still considering them part of the Georgian territory. The Czech Republic is almost 100% dependent on gas and oil imports from abroad. Gas supplies are secured on the basis of contracts with the Russian Federation and Norwegian enterprises. The Czech Republic is not only an importer but also a transit country. Since 2010, it has been buying nuclear fuel from Russia. The country's coal reserves may be depleted over the next few decades, and businesses will be faced with the crucial issue of attracting other types of raw materials. Nuclear power is seen as a worthy replacement. The new State Energy Concept (SEC) was developed in 2009, which became the basis for the development of the energy security principles of the Czech Republic in the coming years.

Currently, the most important documents that determine the content of the Czech foreign policy are the following: Czech Republic's Single Representation Concept (Concept-2007) and Czech Republic's Foreign Policy Concept of 13 July 2015. The foundation of the Czech security strategy is NATO membership. Among

the programming documents for the state branding of the Czech Republic there are as follows: «The concept of a unified representation of the Czech Republic», approved in 2005 and the «Czech Centres Strategy 2012-2015», in which the strategic goals of the Centres in the fields of international cooperation, culture, foreign economic relations, etc. were determined based on the «priority of enhancing the positive image and perception of the Czech Republic abroad».

The peculiar features of the Czech national branding policy are as follows:

1) to successfully compete with CEE countries and other European countries in attracting investments, tourists, etc.;

2) the Czech policy on national branding is of a complex nature, mainly focusing on promoting its key directions (cultural achievements, tourist opportunities, scientific achievements, etc.);

3) Czech experience is of a system nature, which affected the effectiveness of the branding efforts of the country's leadership.

Among the institutions promoting the Czech Republic on the international arena are: Czech Centres, which represent a network of organizations funded by the Ministry of Foreign Affairs of the country and working with its assistance. The purpose of these centres is to promote the Czech Republic abroad; the National Tourism Department of the Czech Republic, established in 1993, which deals with tourism development in the Czech Republic. Within the Czech Tourism Agency there are such structural units as the Institute of Tourism and the Czech Bureau of Congresses. The mission of the Institute of Tourism is to provide analytical and information services to other organizational components of the agency as well as to professional and general public. The Czech Bureau of Congresses has the mission of promoting the Czech Republic in the field of congress and incentive tourism in the domestic and foreign markets. The Czech Invest, that is the Investment and Business Development Agency established in 1992, aims to assist with foreign direct investment in the Czech Republic and development of Czech companies. The next institution is the Czech Trade Institution founded in 1997, whose main objective is to develop international trade and mutual cooperation between Czech businesses and

foreign companies. The activities of the institutions such as the NATO Information Centre should also be noted. It was established in 2002 during the first NATO summit in Prague. Its activity consists of 3 sections: the Information Centre maintains and constantly expands its specialized library, provides the information portal and is engaged in publishing its own printed materials. As well, the Centre deals with implementation of various projects.

The main issue in the European direction for the Czech Republic was undoubtedly the EU presidency, which it took in 2009. For the Czech presidency, the main directions of work were: the agrarian policy reform, discussions on the revision of the federal budget, strategy shaping for the development of the internal trading space until 2013, intensification of cooperation in the field of justice and home affairs. The priority of the Central European «vertical» of the Czech Republic is regional cooperation with the countries of Central and Eastern Europe (CEE), which it expects to use for strengthening its positions in the EU, namely with the following countries: Slovakia, Slovenia, Poland, Germany, Austria and Hungary. Initiated by the Czech Republic, the Visegrad Group of Countries (the Czech Republic, Poland and Hungary) was established with the aim of joining the EU as soon as possible. The Czech Republic and Slovakia became members of the Council of Europe. The Eastern European direction of Czech policy has a considerable potential which can be realized due to rapprochement of the Visegrad and neighbouring post-Soviet countries. Today we can say that a kind of Visegrad model of international cooperation has emerged, which combines integration and cooperation tasks and does not impose rigid commitments, so that all the participants remain relatively free in their foreign policy orientations. Cross-border cooperation within the so-called Euroregions rather than transnational cooperation is of increasing importance within the Visegrad Group.

The Kosovo issue was a special test for the Czech leadership. The Czech Republic, in agreement with the Visegrad partners, put forward two conditions for recognizing Kosovo's independence: recognition by most EU countries and ensuring the rights of national and religious minorities in the country. Most Czech politicians

and citizens of the country reacted negatively to Kosovo unilateral declaration of independence. However, on May 21, 2008, the Czech government recognized Kosovo's independence, albeit without enthusiasm. The President V. Klaus condemned the hasty decision of the Cabinet, which did not wait for fulfilment of even two out of its own conditions. Foreign Minister K. Schwarzenberg called the move forced and offered Serbia maximum support in its European integration aspirations. The Minister has repeatedly emphasised that since 1999 there had been hundreds of Czech soldiers in Kosovo, and the government must be concerned about the fulfilment of the international mission assigned to them. The recognition of Kosovo's independence and cooling of relations with Serbia significantly damaged the «vertical» (Central and Eastern European) direction of the Czech policy. Therefore, Prague needs to make special efforts to normalize relations with non-EU Balkan countries and NATO.

The peculiarity of the Czech Republic's conduct as a small country is undoubtedly that that it began to freely realize the possibility of using its position only after leaving the zone of Soviet influence. Before this, it had been limited to the hierarchy of subordination within the socialist bloc.

Since 2009, according to the integration concept, the regional integration centres began to open in the Republic. Their activities are aimed at assisting foreigners in adapting to new conditions and counteracting the process of closed immigrant communities' formation. Thus, in order to integrate foreigners living in the Czech capital in 2012, the Integration Centre Prague was opened with the financial support of the European Foundation for the Integration of Third World Citizens (75% of funding) and the Prague City Budget (25% of funding). This centre has several branches and its activities are aimed at providing social, psychological and legal assistance to all immigrants within the country. Besides that, free Czech language courses for foreigners and socio-cultural courses are run by the Integration centre. With a view to greater integration of immigrants, the Centre holds various socio-cultural events (discussion meetings, exhibitions, concerts, sports events) with participation of the Czech population and immigrants.

Having gained the freedom of action, the Czech Republic began to seek cooperation with the great powers by participating in different alliances and strengthening ties with major powers. However, certain limits to its independent policy were soon apparent, which was expressed in the critical position of the national authorities with respect to Brussels. However, the Czech Republic, which is an active member of the Visegrad Group, advocates strengthening the organization's position on the international arena, using its capabilities to protect its national interests both within NATO and the EU and building relations with Russia.

LA FORMACION Y CARACTERISTICAS DE LA IMPLEMENTACION DE LA POLITICA DE IMAGEN DE LA REPUBLICA CHECA

Palabras clave: la integración, la política exterior de República Checa, la marca, la imagen, la cooperación

La importancia y lo actual de este tema. El proceso de la formación del componente de imagen de la República Checa comenzó a tomar forma después del colapso de Checoslovaquia desde 1993. Habiendo obtenido la libertad de acción de la zona de influencia soviética, la República Checa comenzó a buscar la cooperación con las principales potencias a través de la participación en varias alianzas y el fortalecimiento de los lazos con las principales potencias. La membresía de la OTAN y la adhesión de la República Checa a la UE juntos componen una parte clave del cumplimiento de las prioridades clave de política exterior desde el establecimiento de un estado checo independiente. Sin embargo, pronto se hicieron evidentes ciertos límites de la política independiente que se reflejó en la siguiente posición más bien crítica de las autoridades nacionales hacia Bruselas. Por un lado, la participación en el trabajo de las grandes organizaciones intergubernamentales que prevén la discusión de cualquier iniciativa legislativa brindó la oportunidad de presentar su posición, pero, por otro lado, la aguda línea crítica del comportamiento del país, que alcanzó el bloqueo de iniciativas legislativas, complica la actividad de estas estructuras. Así, La República Checa (junto con algunos otros estados de Europa Central, el llamado Grupo Visegrad: Hungría, Polonia, Eslovaquia, República Checa se convirtieron en los principales críticos de la UE y exigieron que se consideraran sus propuestas, lo que obligó a algunos políticos europeos a decir que la integración europea de los países de Europa del Este fue un error.

El objeto de este estudio es la política exterior de Republica Checa en el sistema europeo de relaciones internacionales.

El sujeto de este estudio es la formación y las características de la implementación de la política de imagen de la República Checa

El objetivo de este estudio consisten investigar la formación y las características de la implementación de la política de imagen de la República Checa

Para conseguir el objetivo de la investigación nos hemos fijado en las tareas específicas de investigación que siguen.

- 1) Determinar la base de fuentes, el estado del problema de la investigación científica y la base metodológica para investigar nuestro tema.
- 2) Destacar las principales áreas de la política de imagen de la República Checa.
- 3) Identificar con qué países y en qué áreas la República Checa ha desarrollado la cooperación.
- 4) Analizar el componente de imagen de la política exterior y de seguridad común de la República Checa.
- 5) Rastrear los mecanismos de la formación e implementación de la política de imagen checa en el ámbito de la defensa.
- 6) Investigar las características específicas de la política de marca nacional de la República Checa.
- 7) Conocer las principales diferencias entre el vector euroatlántico de la República Checa y el centroeuropeo.

La novedad del diploma. En cuanto a la novedad del trabajo, es un estudio exhaustivo del problema; por lo tanto, se presta atención no solo al objeto en sí, sino también a las circunstancias de su formación. La novedad científica del trabajo consiste en que en la historiografía de Ucrania hay un lugar para los países de Europa Central y del Este después de su inclusión en la Unión Europea. La falta de trabajo sobre la integración de la República Checa en el sistema de seguridad en la UE, así como en la seguridad a nivel estatal, reveló la necesidad de redactar este trabajo.

Los alcances cronológicos. Límite inferior cronológico es la entrada de la República Checa en la ONU en 1993. El límite superior cronológico incluye el año 2019, debido al estudio de la base de las fuentes de la investigación.

Los marcos geográficos abarcan los países socios de la República Checa, que son sujetos del sistema europeo y esta dounidense de las relaciones internacionales.

Analizando la formación y las características de la implementación de la política de imagen de la República Checa, llegamos a la conclusión de que la política exterior de la República Checa desde su independencia estaba orientada principalmente a los países de Europa Occidental. La política exterior activa en esta dirección ha llevado a que hoy en día la República Checa es miembro de la Alianza del Atlántico Norte desde 1999, y desde el de mayo de 2004, miembro de la UE y de las Naciones Unidas desde 1993. Así, se cumplieron dos de las prioridades de política exterior de la República Checa: integración en la UE y estructuras militares euroatlánticas. Las Naciones Unidas son consideradas por las Naciones Unidas como un factor importante en asegurar la paz y seguridad internacional y declarar oficialmente apoyo a sus esfuerzos, dirigidos a la preservación del papel estabilizador de esta estructura. La República Checa lucha por garantizar la estabilidad económica de la organización, fortaleciendo su seguridad energética y de materia prima, garantizar la seguridad interna europea, y para fortalecer el papel de la UE en el mundo. En opinión del liderazgo checo, eso debería ser facilitado por el diálogo estratégico de la UE con la OTAN y los EEUU. La base de la estrategia de seguridad checa, según la mayoría de los políticos, está en la membresía de la país en la OTAN.

Los principales agentes de política exterior de la República Checa son países europeos. Según el Ministerio de Asuntos Exteriores de Chequia, Alemania es el socio político y económico más importante del país. Ello se evidencia por numerosos contactos bilaterales a nivel más alto, desarrollo intensivo de lazos culturales, y el hecho de que Alemania es el mayor socio comercial e inversor extranjero de la República Checa. El importante socio de política exterior de la República Checa en Europa occidental es Francia. Los numerosos contactos a nivel regional entre ciudades y municipios de estos países, han llevado a que hoy Francia también actúa como uno de los principales socios comerciales de la República Checa. La República Checa colabora tradicionalmente con Polonia en el ámbito cultural, económico, prioridades similares de la política exterior. Después de las revoluciones de

terciopelo, esos países cooperan estrechamente en muchas áreas, incluida la integración europea y la seguridad euroatlántica. Entre la República Checa y Eslovaquia se han mantenido intensas relaciones económicas y políticas. Dentro de la política europea, los países buscan coordinar esfuerzos en la economía, relaciones culturales y políticas de seguridad. Los estados Unidos intervienen como socio estratégico de la República Checa. Una de las prioridades de la política exterior checa es el desarrollo de la cooperación entre los Estados Unidos y la UE. Estados Unidos como miembro de la OTAN es el garante de la seguridad internacional para la República Checa. Es decir, las relaciones con los Estados Unidos tienen varias líneas de interacción político-militar: asociación dentro de la OTAN, participación en misiones militares en Afganistán e Irak. En la actualidad, los documentos más importantes que determinan el contenido de la política exterior checa son: el concepto de una representación unificada de la República Checa (Concept-2007) y el Concepto de Política Exterior de la República Checa del 13 de julio de 2015. La base de la estrategia de la seguridad checa la constituye la membresía del país en la OTAN. Desde el punto de vista de garantizar la seguridad de la República Checa la estabilidad política y económica de la UE es crucial. Entre los documentos de programación para la marca estatal de la República Checa se pueden distinguir "El concepto de una representación unificada de la República Checa", aprobado en 2005. Y la "Estrategia de los centros checos 2012-2015", donde están determinados objetivos estratégicos de los centros en el ámbito de la cooperación internacional, cultural, relaciones económicas exteriores y más basado en "la prioridad de mejorar la imagen positiva y la percepción de la República Checa en el extranjero". Las características de la política de marca nacional checa consisten en: 1) descubrir que ante los países de la CEE después del colapso del campo social existía la tarea de competir exitosamente entre ellos y con otros países europeos para atraer inversiones, turistas, etc. Además ha sido detectado, que la política de marca nacional checa es compleja y, centrada principalmente en promover sus direcciones clave (logros culturales, oportunidades turísticas, logros científicos, etc).

Декларація
Академічної доброчесності
Здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Чепак Вероніка Євгенівна, студентка ІІ курсу магістратури, деннонь форми навчання, історичного факультету, напряму підготовки 291 міжнародні відносини, суспільні комунакації та регіональні студії

адреса електронної пошти chepakveronika@gmail.com

-підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему **«Становлення та особливості реалізації іміджевої політики Республіки Чехія (2004-2018рр.)»** відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена. Заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії.

Згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності та архівування результатів проведеної перевірки.

27.12.2019 _____ В.Є Чепак

27.12.2019 _____ С.С. Черкасов